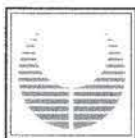

**ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ АДА
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

E-2676-1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ДИРЕКТОР

Предраг Кнежевић, дипл.правник

Ада, децембар 2019. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА:

др Тамара Зеленовић Васиљевић

СТРУЧНИ ТИМ:

Славица Пивнички, дипл.инж.пејс.арх.
Наташа Медић, дипл.инж.пејс.арх.
Бранислава Топрек, дипл.инж.арх.
Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.
Далибор Јурица, дипл.инж.геод.
Милко Бошњачић, дипл.инж.геод.
Зоран Кордић, дипл.инж.саоб.
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Зорица Санадер, дипл.инж.елект.
Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Теодора Томин Рутар, дипл.прав.
Аљоша Дабић, техничар
Драгана Митић, админ. технички секретар
Душко Ђоковић, копирант

САДРЖАЈ

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА.....	2
2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА И СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	3
2.1. ПРАВНИ ОСНОВ.....	3
2.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	4
2.2.1. Извод из ППРС од 2010. до 2020. године.....	5
2.2.2. Извод из Регионалног просторног плана АП Војводине.....	9
2.2.3. Извод из ППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе	14
2.2.4. Извод из ППППН магистрални гасовод граница Бугарске - граница Мађарске.....	15
2.3. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПЛАНА	16
3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	17
3.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	17
3.2. ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	19
4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И ПЛАНСКЕ КОНЦЕПЦИЈЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	23
4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	23
4.1.1. Природни ресурси	23
4.1.2. Земљиште.....	23
4.1.3. Климатске карактеристика	24
4.1.4. Природна добра и биодиверзитет и шуме шумско земљиште	24
4.1.5. Геолошки ресурси	26
4.1.6. Обновљиви извори енергије.....	27
4.2. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	27
4.3. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И ПЛАНСКА КОНЦЕПЦИЈА ЗА СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	28
4.3.1. Становништво	28
4.3.2. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара...	29
4.3.3. Привреда	32
4.3.4. Инфраструктурни системи.....	37
4.3.4.1. Саобраћајна инфраструктура	37
4.3.4.2. Водна инфраструктура	39
4.3.4.3. Енергетска инфраструктура	47
4.3.4.3.1. Електроенергетска инфраструктура.....	47
4.3.4.3.2. Термоенергетска инфраструктура.....	48
4.3.4.4. Електронска комуникациона инфраструктура.....	49
4.3.5. Заштита непокретних културних добара	50
4.3.6. Заштита природних добара	52
4.3.7. Отпад	54
5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА	55
6. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА).....	58
7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	59
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	60
1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	60
2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	61
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА.....	62
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	64
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	64
2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	64

3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА.....	67
3.1. МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА.....	67
3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И СТОРОНИХ ВРЕДНОСТИ	67
3.2.1. Опште мере у току изградње појединачних објекта	67
3.2.2. Мере заштите природних ресурса	68
3.2.3. Мере заштите ваздуха	69
3.2.4. Мере заштите вода	69
3.2.5. Мере заштите земљишта	70
3.2.6. Остале посебне мере заштите	71
3.2.7. Услови и мере заштите природних добара	72
3.2.7.1. Заштићена подручја	72
3.2.7.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја	72
3.2.7.3. Еколошки коридори	73
3.2.7.4. Опште мере заштите биодиверзитета	77
3.2.7.5. Геолошко и палеонтолошко наслеђе	77
3.2.8. Услови и мере заштите непокретних културних добара	77
3.2.9. Мере заштите живота и здравља људи	79
3.2.10. Услови и мере заштите од пожара, елементарних непогода и техничко -технолошких несрећа.....	80
3.2.11. Услови и мере заштите од ратних разарања	82
3.2.12. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом	82
3.2.13. Услови и мере за обезбеђење енергетске ефикасности изградње.....	83
3.3. НАЧИН НА КОЈИ СУ ВРЕДНОВАНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА	84
3.4. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА	86

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ..... 90

1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА..... 90	90
1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА НАСЕЉА АДА И МОЛ.....	90
1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА РАДНЕ ЗОНЕ ВАН НАСЕЉА	91
1.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПЛАНИРАНИ ПУТ РЕГИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА, ПЛАНИРАНЕ ОПШТИНСКЕ ПУТЕВЕ	92
1.4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРАТЕЋЕ САДРЖАЈЕ ЈАВНОГ ПУТА	92
1.5. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИХВАТНЕ ОБЈЕКТЕ НАУТИЧКОГ ТУРИЗМА (ПОНТ).....	92
1.6. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА БИЦИКЛИСТИЧКЕ СТАЗЕ.....	92
1.7. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПОСТРОЈЕЊА ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА ВАН НАСЕЉА	93
1.8. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА САДРЖАЈЕ ТУРИЗМА, СПОРТА И РЕКРЕАЦИЈЕ НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ	93
1.9. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА КАНАЛЕ.....	93
1.10. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ЕНЕРГЕТСКЕ ОБЈЕКТЕ	93
2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	95

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	95
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	96
2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА	96
2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ.....	97
2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА	98
2.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ	99
3. ЗАКОНСКИ ОКВИР	99
4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА	100
5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	101

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ	
СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	102
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	102
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	103
VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА.....	104
VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА	
ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	105
IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	106

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ АДА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

СПИСАК ТАБЕЛА У ТЕКСТУ

Табела 1. Површине катастарских општина на подручју обухваћеном Планом	16
Табела 2. Педолошки типови земљишта	24
Табела 3. Укупан број становника	28
Табела 4. Укупан број домаћинства и просечна величина домаћинства	29
Табела 5. Организација јавних служби у насељима општине Ада	31
Табела 6. Основне карактеристике бунара на подручју општине Ада	42
Табела 7. Карактеристике система за одводњавање на подручју општине Ада	42
Табела 8. Основне карактеристике црпних станица које се налазе на системима за одводњавање	43
Табела 9. Основни подаци за најважније канале који су на подручју општине Ада	43
Табела 10. Основни подаци за системе за наводњавање који су на подручју општине Ада	43
Табела 11. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана	62
Табела 12. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја	62
Табела 13. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ	63
Табела 14. Процена утицаја сектора Плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења	65
Табела 15. Карактеристике утицаја у фази изградње планираних објеката инфраструктуре и других објеката и активности који су саставни део планских решења	85
Табела 16. Карактеристике утицаја у фази експлоатације планираних објеката инфраструктуре и других објеката и активности који су саставни део планских решења	86
Табела 17. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја	86
Табела 18. Вредновање карактеристика утицаја планских решења	88
Табела 19. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката планских решења	89
Табела 20. Спровођење Плана	90
Табела 21. Индикатори стања животне средине	96
Табела 22. Највиши дозвољени нивои спољне буке LAeq у dB.....	99

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10) утврђена је обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања Плана.

На основу Мишљења Одељења за комуналне послове, урбанизам, грађевинарство и заштиту животне средине Општинске управе Ада (број 501-0-11/2018-05, од 11.05.2018. године) приступило се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Ада на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена). Правни основ за израду Плана представља Одлука о изради Просторног плана општине Ада („Службени лист општине Ада”, број 14/2018), Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 54/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. закон) и Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/19).

Извештајем о стратешкој процени су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом планских решења и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА

Непосредан повод за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је обавеза произашла из Мишљења Одељења за комуналне послове, урбанизам, грађевинарство и заштиту животне средине Општинске управе Ада (број 501-0-11/2018-05, од 11.05.2018. године).

Стратешка процена утицаја представља алат кроз који се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у планска решења, с циљем спречавања или минимизације негативних утицаја на биодиверзитет, природна, културна добра и друге створене вредности, животну средину и здравље људи.

Стратешка процена утицаја на животну средину представља инструмент којим се стварају услови за оптималну заштиту животне средине у процесу просторног планирања и представља свеобухватан, комплексан и јединствен поступак.

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) дефинисани су принципи: одрживог развоја, социјалне прихватљивости, економске оправданости и еколошке одрживости у смислу полазних основа просторног планирања.

Одредбама члана 4. овог закона утврђена су начела стратешке процене:

- Одрживог развоја;
- Интегралности;
- Предострожности;
- Хијерархије и координације;
- Јавности.

На тај начин обезбеђује се оквир за усклађивање техно-економских, друштвених и природних система у целокупном развоју, укључујући и просторни развој. На принципима економичности користе се природне и створене вредности, с циљем да се очува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.

То се постиже разматрањем и укључивањем кључних аспеката животне средине у припрему и усвајање планова, пројеката и програма, утврђивањем услова за очување природних и створених вредности.

Укључивањем услова заштите животне средине у Просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући - интегрални оквир заштите, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте. У превентивном смислу, свака активност је планирана, односно свако планско решење је дефинисано с циљем да се спрече или смање негативни утицаји, обезбеди рационално коришћење ресурса, а ризик од акцидената и негативних утицаја на људе сведе на минимум.

У складу са законским одредбама и праксом Стратешке процене у Европи, Извештај о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину структурално обрађује:

- (1) Полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене);
- (2) Циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисања проблема и проналажења решења);
- (3) Стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу - дефинисање матричног оквира процене);
- (4) Смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процене утицаја у току спровођења Просторног плана);
- (5) Програм праћења стања животне средине (мониторинг - оквир за праћење спровођења Плана, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју);
- (6) Коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену);
- (7) Начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене);
- (8) Закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

Као основно опредељење, испоштоване су одреднице просторно - планске документације вишег реда.

За потребе израде Просторног плана коришћена је и релевантна планска, информациона и техничка документација, као и подаци добијени од надлежних органа и институција.

2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА И СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

2.1. ПРАВНИ ОСНОВ

Просторно планска решења и решења Стратешке процене су усклађена и са прописима, који посредно или непосредно регулишу ову област:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. закон);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16 и 30/16-исправка);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон);
- Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09, 30/10 и 89/15-др. закон);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 18/16 и 47/18);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон и 27/18-др. закон);
- Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова („Службени гласник РС“, број 41/18);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16 и 47/18);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, бр. 99/09 и 67/12-УС);
- Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91, 71/94 и 79/05-др. закон и 83/14-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, 23/01-СУС, „Службени лист СРЈ“, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС“ број 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08-др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 10/13-др. закон и 101/16);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-др. закон);
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18-др. закон);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 46/91, 83/92, 53/93-др. закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС“, број 18/10 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о угоститељству („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о спорту („Службени гласник РС“, број 10/16);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15 и 95/18-др. закон);
- Закон о путевима („Службени гласник РС“, број 41/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. Закон, 87/18 и 23/19);
- Закон о железници („Службени гласник РС“, број 41/18);

- Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС”, бр. 104/13, 66/15-др. закон, 92/15 и 113/17, престао да важи осим члана 78. став 1. тачка 5) подтачка (1));
- Закон о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС”, број 41/18);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка б) и став 2. у делу који се односи на тачку б) и члан 14. став 2.);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 25/15);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15)
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 72/09-др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13, 45/13-др. закон, 93/14, 96/15, 106/15 и 113/17- др. закон);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС” број 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 25/15);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);
- Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС”, број 104/09),
- Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник РС” бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и „Службени гласник РС”, бр. 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 -др закон и 54/15 - др. закон);
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 87/18);
- Закон о транспорту опасног терета („Службени гласник РС”, број 88/10, чл. 37. које настављају да се примењују на транспорт опасног терета у ваздушном саобраћају, чл. 66-73, члана 84. став 1. тачка 17) и тач. 24)-32) и став 2, члана 87. став 1. тачка 3) и тач. 11)-21) и став 2, као и члана 89. тачка 20) и тач. 34)-53);
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС”, бр. 104/16, 83/18, 95/18-др. закон и 10/19-др. закон);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др. закон);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС”, број 54/15);
- Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13, 119/13 и 93/15);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС”, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12);
- Уредба о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врсте ограничења која се могу увести у заштитним зонама („Службени гласник РС”, број 34/13) и др.

Извештај о стратешкој процени представља саставни део документационе основе Просторног плана.

2.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Плански основ за израду Просторног плана представљају планови вишег реда. Полазне основе за израду овог Плана представља Одлуке о изради Просторног плана општине Ада („Службени лист општине Ада”, број 14/2018), остала планска документација јединице локалне самоуправе и други развојни документи.

Плански основ за израду Просторног плана са израдом уређајних основа за насеља Стеријино, Оборњача и Утрине, представљају планови вишег реда (преузете обавезе, услови и смернице из њих), плански документи јединице локалне самоуправе од значаја за израду Просторног плана и други развојни документи.

- Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10, у даљем тексту: ППРС);
- Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11, у даљем тексту: РПП АПВ);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени гласник РС“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске- граница Мађарске („Службени гласник РС“, бр. 119/12, 98/13 и 52/18);
- Стратегија одрживог развоја општине Ада за период од 2010. до 2019. године („Службени лист општине Ада“, број 16/09).

2.2.1. Извод из ППРС од 2010. до 2020. године

Основни дугорочни циљ **демографског развоја** је ублажавање негативних тенденција, који би се остварио кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Према моделу **функционално урбаних подручја** (ФУП) Републике Србије 2020. године, Ада је дефинисана као мањи урбани центар, који припада типу општина са знатно нижим степеном урбанизације, што је карактеристика урбано/руралних општина са већим градским центрима у којима изразито доминира аграрна производња. То је посебно изражено на подручју АП Војводине, где се јасно уочава издужена зона уз реку Тису, слабијег степена урбаности коју чине Кањижа, Нови Кнежевац, Ада, Сента и Бечеј.

Основни циљ развоја **села и руралних подручја** је повећање квалитета живљења у руралним подручјима кроз очување, обнову и одрживи развој њихове економске, социјалне и еколошке виталности, као резултат децентрализације градова и општина. Такође, основни циљ комуналног опремања и уређења села је унапређење постојећих и изградња неопходних комуналних система, који омогућавају квалитетнији живот и рад на селу и отварају перспективу развоја.

Основни циљеви просторне организације и дистрибуције **јавних служби** су:

- унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга;
- јачање људских ресурса и оспособљавање локалних заједница за унапређење услуга од општег интереса;
- унапређење јавног здравља уједначавањем услова основне заштите и здравственог просвећивања.

Основни циљ **привредног развоја** планског подручја је развој конкурентне регионалне просторно-привредне структуре са развијеном мрежом МПС и предузетништва која омогућава повећање запослености и стандарда живота. Основни циљ развоја индустрије је опоравак, повећање секторске и територијалне конкурентности и запослености обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова, као и њена равномернија просторна дистрибуција усклађена са потенцијалом регионалних, урбаних и руралних подручја, захтевима климатских промена и смањења притиска на ресурсе.

Заштита **пољопривредног земљишта** заснива се на очувању екосистемских, агроеколошких, економских, предеоних, социокултурних и других важних функција, упоредо са унапређењем просторних услова за производњу квалитетних пољопривредних и прехранбених производа.

У погледу просторне дистрибуције и организације **пољопривреде**, подручје општине Ада налази се у Севернобанатској области, у I Региону, који обухвата руралне општине у АП Војводини. Подручје општине Ада има повољне земљишне и климатске услове, претежно задовољавајући демографски потенцијал, капитално интензивну производњу, добру инфраструктуру и повезаност са прерађивачком индустријом. Општина Ада, у наредном планском периоду, остаје првенствено пољопривредни крај са даљим развојем прехранбене индустрије засноване на коришћењу сировина из окружења.

У оквиру развоја **туризма** на простору општине Ада, основни циљ је остваривање заштите и уређења туристичких простора уз оптимално задовољавање социјалних, економских, просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа и услова међународне сарадње. Општина Ада се налази у оквиру издвојене туристичке дестинације Горње Потисје са мањим

учешћем целогодишње понуде. Налази се на међународном пловном туристичком правцу, реци Тиси, па је у наредном периоду у плану интензивнија прекогранична сарадња у области туризма. Водеће туристичке активности одвијаће се у оквиру летње рекреације као основне активности, док ће остале активности бити везане за рурални туризам, излетнички, наутички, туризам специјалних интереса (ловни, риболовни и сл.), екотуризам.

Тиса је дефинисана као пловни туристички правац међународног и националног значаја. У функцији наутичког туризма, планира се изградња марине на Тиси.

Основни циљ **управљања шумама** у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Захтеви одрживог управљања могу се испунити само ако се обезбеде одређене претпоставке, а оне обухватају следеће оперативне циљеве:

- унапређивање стања шума;
- повећање површина под шумом (пошумљавањем);
- задовољавање одговарајућих еколошких, економских и социјалних функција шума;
- међугенерациска и унутаргенерациска равноправност у односу на вишенаменско коришћење шума.

Одрживо **ловно газдовање** подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских и социјалних функција ловства одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Оперативни циљеви узгоја дивљачи и развоја ловства су: значајно повећање бројности популација ситне дивљачи, повећање бројности крупне дивљачи, нарочито аутохтоних и економски највреднијих врста, побољшање структуре (полне и старосне) популација крупне дивљачи и побољшање квалитета трофеја и очување ретких и угрожених врста ловне дивљачи и остале фауне.

У области **саобраћајне инфраструктуре**, Просторни план Републике Србије је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Просторног плана.

У оквиру концепта *путног (друмског)* саобраћаја планиране су одређене активности на следећим путним правцима:

- државни пут II реда бр.122¹
Сента - Ада - Мол - Бечеј - Жабаљ - Шајкаш - Е-75 (петља Ковиљ)

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција.

На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута.

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја *железничке мреже* Србије на подручју обухвата Просторног плана планира се и задржавање коридора свих раније укинутих пруга са циљем обнове уз претходно утврђену оправданост.

Концептом *ваздушног саобраћаја* у оквиру гравитационог подручја овог простора егзистираће аеродром у Новом Саду (Ченеј), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и CARGO саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

¹ Донета је Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13 и 119/13) и у складу са њом Р-122

Основни циљ **у области водопривреде** је оптимизација система водопривредне инфраструктуре и усклађивање развоја водопривредних система са циљевима очувања животне средине и других корисника простора. Простор обухваћен овим Просторним планом, припада регионалном систему Горње Тисе (извориште: подземне воде из основног водоносног слоја-ОВС; насеља и општине које снабдева: Суботица, Кањижа, Сента, Ада; надексплоатација ОВС) и Бачком речном систему (кључне постојеће акумулације и објекти: Бачки ХС ДТД, ХС Северна Бачка, ППОВ; кључне нове акумулације и објекти: обнова + повећање проточности, ХЕ Северна Бачка, ППОВ).

У речним системима реализују се објекти и мере који обезбеђују њихово вишенаменско деловање.

Према ППРС два основна циља реформе **енергетског система** су обезбеђивање сигурности и економичности снабдевања привреде и становништва енергијом и успостављање нових квалитетних услова рада, пословања и развоја у производњи и потрошњи енергије, који ће подстицајно деловати на привредни развој Републике Србије, заштиту животне средине и интеграцију у регионално и европско тржиште енергије.

Основни циљ развоја **енергетске инфраструктуре** је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача.

Основни приоритет развоја **енергетике** је технолошка модернизација свих енергетских објеката, инфраструктурних система и извора, у свим секторима (нафте, гаса, сектор електроенергетике са преносним системом и дистрибутивним системом). Развој **дистрибутивне мреже** одвијаће се у складу са стратегијом развоја енергетике и програмима развоја надлежних предузећа.

У циљу достизања вишег нивоа социо-економског развоја, развој енергетике ићи ће у смеру усклађивања са привредно-економским развојем, односно усклађивања развоја енергетских производних сектора са секторима потрошње. Са аспекта коришћења енергетских извора и енергетске инфраструктуре, као плански циљ утврђује се функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије.

Преносна **електроенергетска мрежа** ће се развијати у складу са Стратегијом развоја енергетике, односно, развојним документима надлежног оператера. Поред технолошке модернизације објеката, развој електроенергетске преносне мреже условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње, изградњом прикључака 110 kV за кориснике преносног система и изградњом трансформаторских станица 110/x kV. Концепција изградње преносне мреже је у директној вези са изградњом обновљивих извора енергије и растућим потребама.

Развој дистрибутивне ЕЕ мреже одвијаће се у складу са Стратегијом развоја енергетике, Програмом остваривања Стратегије и Средњорочним плановима надлежног оператера дистрибутивног система електричне енергије.

Оперативни циљеви су:

- Континуитет технолошке модернизације и ревитализације постојећих енергетских инфраструктурних система;
- Изградња нових нафтовода и продуктовода за диверсификацију извора снабдевања/правца транспорта рафинерија и складишта;
- Изградња нових магистралних система снабдевања/транспорта гаса, укључујући и изградњу складишта природног гаса и станица компримованог гаса за моторна возила;
- Изградња разводне/дистрибутивне мреже природног гаса.

У наредном планском периоду потребно је стимулисати развој и коришћење **обновљивих извора енергије**, чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине. Такође, за остваривање циља, да се повећа учешће произведене енергије из обновљивих извора енергије, у концепцији развоја енергетике, неопходно је остварити међусекторско повезивање енергетике и пољопривреде, шумарства и индустрије, као једног значајног, потенцијалног испоручиоца и произвођача биоенергије на подручју Војводине (енергетске биљке, отпад са фарми, брзорастуће шуме, индустријски продукти).

Развој и унапређење **електронских комуникација** реализоваће се у складу са просторно-функционалном територијализацијом Републике, а на основу утврђених планова развоја појединих оператера. Приступити се потпуној дигитализацији система електронских комуникација, обезбеђење универзалног сервиса сваком домаћинству, обезбеђење широкопојасног приступа мрежи сваком привредном субјекту, државним установама, организацијама и грађанима, обезбеђење најмање по један мобилни прикључак сваком грађанину, обезбеђење доступности најмање седам радио-ТВ канала, у дигиталном облику, до сваког становника, потпуна замена аналогне комуникације, као и дигиталне из старије генерације, доградња постојеће мреже магистралних оптичких каблова, а по потреби реконструкција постојећих релација.

Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење **минералних сировина и подземних вода**, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Будући развој сектора минералних сировина (обухватајући и коришћење подземних вода), подразумева:

- интензивирање и финализовање основних геолошких и хидрогеолошких истраживања;
- при отварању и раду рударских објеката стриктно поштовање и примењивање еколошких услова и стандарда и најбољих доступних техника заштите животне средине, укључујући и потпуну рекултивацију терена по завршетку рударских радова.

У наредном планском периоду потребно је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење **минералних сировина и подземних вода**, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

С обзиром на то да **заштита и унапређење животне средине** представља основу уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора Републике Србије, основни циљеви у овој области су заустављање даље деградације и превентивна заштита од свих планираних активности које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја.

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године у области **управљања отпадом** дефинисана је неопходност удруживања општина ради заједничког управљања отпадом чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом. Основни циљ у овој области је развијање одрживог система управљања отпадом у циљу смањења загађења животне средине и деградације простора. Регионални принцип обухвата сакупљање отпада, изградњу регионалних депонија за најмање 20 година, сепарацију рециклабилног отпада, изградњу трансфер станица, као и изградњу постројења за компостирање. Истовремено, неопходно је радити на санацији постојећих званичних одлагалишта отпада које представљају ризик по животну средину и израдити регионалне и локалне планове управљања отпадом којима ће бити дефинисано управљање отпадом у складу са Стратегијом управљања отпадом.

Основни циљ је интегрално управљање **природним непогодама и технолошким удесима** као основа за обезбеђење услова за ефикасан просторни развој, очување људских живота и материјалних добара. У том смислу, неопходно је створити добро организоване и опремљене службе које ће моћи да успешно раде на превенцији од ових катастрофа, као и на одбрани и отклањању последица, уколико се јаве.

Концепција заштите од природних непогода и технолошких удеса - савремени концепт заштите и управљања полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса, па затим системом превентивних, организационих и других мера и инструмената интервенисати у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама **одбране** је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране, ради сигурног функционисања у условима угрожавања безбедности, обезбеђење просторних услова за несметано функционисање војних комплекса и објеката од посебног значаја за одбрану земље, смањење негативних утицаја војних комплекса на животну средину и простор за посебне намене и стварање услова за цивилну заштиту становништва, материјалних и природних ресурса у случају природних непогода и техничко-технолошких удеса.

Основни циљеви **заштите и одрживог коришћења природног наслеђа** су: очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела, планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и усклађивање националног са међународним системом заштите природе.

Концепција развоја заштите **биодиверзитета** ће се заснивати на:

- заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара;
- заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста;
- успостављање Пан-европске еколошке мреже Natura 2000.

Основни циљ **заштите, уређења и развоја предела** су разноврсни, високо квалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена, за живот и боравак пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности. Концепција заштите, уређења и развоја предела подразумева различите приступе обезбеђивања квалитета предела, који се утврђују Студијом о пределима Републике Србије.

Основни циљ заштите и одрживог коришћења **културног наслеђа** је да се оно артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног идентитета, у складу са европским стандардима заштите. Општина Ада припада Бачком културном подручју.

2.2.2. Извод из Регионалног просторног плана АП Војводине

Природни системи и ресурси

Заштита и коришћење **пољопривредног земљишта** на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама, пољопривредно земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита је један од кључних елемената остваривања одрживог развоја. Са аспекта одрживости, приоритет има успостављања ефикасних механизма заштите плодних ораничних површина од пренамене у непољопривредне сврхе.

Са становишта одрживости, приоритет има успостављање ефикасних механизма заштите плодних ораничних земљишта од предузимања у непољопривредне сврхе.

Основни циљ развоја **шума и шумског земљишта** је одрживо управљање.

Концепција развоја шума као природног ресурса на подручју Плана заснива се на:

- доприносу шума и шумских станишта стабилности укупног екосистема, увећању природног богатства и биодиверзитета;
- повећању површина под шумском вегетацијом пошумљавањем, подизањем заштитних појасева, ловних ремиза и других облика зеленила;
- унапређењу стања шума смањењем учешћа разређених и деградираних састојина, као и превођење изданаčkih стања у више узгојне облике и
- рационалном и ефикасном коришћењу биомасе као обновљивог извора енергије у складу са принципима одрживог развоја.

Коришћење **геолошких ресурса** АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина, чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја, који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара.

Основни циљ у области **водних ресурса** је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите.

Оперативни циљеви су:

- успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса на целој територији АП Војводине;
- рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- искоришћење енергетског потенцијала река и изграђених хидросистема;
- успостављање економске цене воде;

- смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења;
- рецикулација коришћених вода;
- унапређење система заштите од вода.

Становништво, насеља, јавне службе и регионални развој

Основни циљ **демографског развоја** АП Војводине је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама.

Подручје општине Ада није интегрисано ни у један од планираних **функционалних урбаних подручја на простору АП Војводине** већ је дефинисано као „подручје кластеризације ФУП-а“ са самосталним развојем преко заједничких пројеката. На регионалном нивоу, општина Ада ће перспективну комплементарност и функционално повезивање остварити са општинама Кањижа, Нови Кнежевац, Сента, Чока.

Афирмација Општине Ада у ширем **регионалном окружењу** захтева ангажовање свих актера у развоју. Поред докумената на општинском, покрајинском и републичком нивоу, значајно упориште за остварење развоја пружају и документа, програми и смернице Европске Уније и Уједињених нација. Општина Ада је једна од општина у Регији Дунав - Криш - Мориш - Тиса.

Циљ Регионалне сарадње Еврорегије Дунав - Криш - Мориш - Тиса јесте развијање односа у области привреде, образовања, културе, здравства, заштите човекове средине, науке и спорта, проширивање иновативне сарадње, сарадња у програмима развоја инфраструктуре од значаја за Еврорегион и заједнички наступ у циљу интеграције у модерне европске токове.

Међуопштинска сарадња

Простор општине Ада ослања се и повезан је са општинама: Бачка Топола, Бечеј, Нови Бечеј, Кикинда, Чока и Сента. Неискоришћени потенцијали треба да буду активирани у планском периоду, пре свега због заједничких интереса које имају ове општине.

Приоритет у будућем заједничком деловању потиских општина (Сента, Чока, Кикинда Бечеј, Нови Бечеј и Ада) може се препознати у заједничкој акцији усмереној ка планирању и уређењу међународне реке Тисе као значајног еколошког коридора.

Потребно је унапредити овај веома атрактиван простор, пружити садржаје који ће подстаћи развој туризма посебно наутичког, риболовног, ловног и рекреативног.

Заједничка акција ових општина треба да буде усмерена и на коришћење пољопривредних потенцијала за снабдевање ширег тржишта здравом храном, уз максимално ангажовање постојећих и развој нових прерађивачких капацитета.

Затим кроз повезивање крупне инфраструктуре, посебно у области саобраћаја, енергетике и др. као и вођење акције сталног мониторинга животне средине и решавање проблема дивљих депонија.

За интензивнији **рурални развој** неопходно је значајно улагање у инфраструктурно опремање руралних подручја, а као основни циљ дефинисано је очување биолошке виталности села, кроз повећање квалитета живота, обнову и подизање економског нивоа. На основу таквог опредељења, концепција руралног развоја заснива се на одрживој експлоатацији ресурса основних привредних грана (пољопривреда), а са друге стране, на диверзификацији руралне економије и афирмацији „мекших“ развојних фактора, као што су туризам и рекреација.

Од **јавних служби** у општини Ада (планираном локалном центру), РПП АПВ, предвиђено је: образовање (предшколско, основно и средње образовање); здравство (дом здравља, општа и специјална болница ако постоји интерес, апотека и ветеринарска станица); социјална заштита (центар за социјални рад, брига о старима); култура (дом културе, библиотека, мултифункционални центар, галерија, изложбени простор и музеј ако постоји интерес); физичка култура (фискултурна сала, отворени спортски терени и покривени објекти физичке културе ако постоји интерес).

Привредне делатности и туризам

Основни циљ **развоја привреде** је јачање позиције и привредне конкурентности Војводине на принципима одрживог развоја и веће територијалне кохезије.

У избору основних праваца развоја предност се даје оним делатностима код којих расположиви ресурси, тржишни услови и технички напредак омогућавају бржи развој. Пољопривредни и енергетски потенцијали ће и у наредном периоду бити од примарног значаја за укупан привредни развој, а туризам ће повећати улогу у будућем развоју привреде, с обзиром на, до сада, недовољно искоришћене ресурсе.

Према концепцији просторне организације и структуре индустрије у АП Војводини општина Ада има повољне развојне могућности у наредном периоду (са перспективом да центар општине постане привредни центар IV ранга). У општини Ада планиране су индустријске зоне и индустријски паркови.

У даљем развоју **пољопривреде**, посебну пажњу треба посветити здравствено безбедној храни и производњи и преради лековитог и ароматичног биља. Основни циљ органске пољопривреде је производња хране високог квалитета, развој одрживе пољопривреде, која неће негативно утицати на екосистем, него ће допринети његовом очувању, одржавање и повећање плодности земљишта путем узгоја махунарки, применом стајског и зеленишног ђубрива, компостирањем и плодородом.

Основни циљ **развоја шумарства и ловства** је одрживи развој шума и ловног газдовања и повећање површина под шумама. Просторни развој шумарства подразумева континуирано газдовање шумом кроз одржавање производних потенцијала шумског земљишта, као једног од најважнијих производних фактора.

Развој ловства се обезбеђује кроз одрживо газдовања популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Подручје обухваћено Просторним планом, у односу на издвојене **туристичке дестинације** на простору АП Војводине, припада Горњем Потисју са традиционалним центрима Суботица, Кикинда и Кањижа. За даљи развој туризма од посебног значаја је пловни пут Тисе са могућностима за развој наутичког туризма као и облицима туризма везаним за водене површине, а то су излетнички и спортско-рекреативни. Села и салаши представљају основу развоја руралног туризма. Природни потенцијали, пре свега подручје мултифункционалног еколошког коридора Тисе, омогућију афирмисање еко-туризма.

Према Стратегији развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године подручје општине Ада се налази у оквиру издвојене туристичке дестинације Суботица, Палић и Потисје, са кључним туристичким вредностима/атрактивностима: културно наслеђе, природна богатства, река Тиса и салаши и издвојеним туристичким производима/облицима туризма наутика, екотуризам, специјални интереси и манифестације.

Инфраструктурни системи

Реализујући принципе из ППРС-а, Регионални просторни план АП Војводине је утврдио концепцију развоја **саобраћајне инфраструктуре** кроз успостављање - системско формирање (путна мрежа државних путева II реда, регионалне и локалне пруге, национални пловни путеви, луке и објекти, регионални аеродром) интегрисаног саобраћајног система који ће имати основну улогу међуопштинског, регионалног и субрегионалног повезивања, као трансграничну сарадњу региона са обе стране границе. Развој регионалне саобраћајне мреже има и значајну улогу у уопштењавању основне мреже државних путева I реда и аутопутева.

Планским активностима предвиђена је и реконструкција-реhabилитација на изграђеним деловима путне мреже вишег нивоа, као и активности на реализацији (пројектовање и изградња) обилазница око насеља као сегмената постојећих путних праваца: обилазница ДП бр. 122² око Аде, Мола, као и активности на планираном путном правцу регионалног значаја: Ада - Бочар - Ново Милошево.

Регионалним просторним планом АП Војводине, осим већ дефинисаних међународних бициклистичких стаза (EuroVelo - европска мрежа бициклистичких рута: руте 6 (уз Дунав) и 11³ (уз Тису), утврђене су и бициклистичке стазе уз основну каналску мрежу Хидросистема Дунав-Тиса-Дунав. За развој бициклистичког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама (национални парк, специјални резервати природе и др).

2 Донета је Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13 и 119/13), и у складу са њом Р-122 (ДП 122)

3 Cap du nord - Les lacs finlandais - Helsinki - Tallin - Tartu - Vilnius - Varsovie - Cracovie - Kosice - Belgrade - Skopje - Thessaloniki - Athens

За утврђивање међунасељских бициклистичких коридора (локалног и регионалног значаја) основа могу бити просторни планови јединица локалне самоуправе док ће обезбеђење услове за кретање бицикала унутар насеља бити обавеза градова.

У оквиру развоја железничког саобраћаја планира се реконструкција, модернизација и перспективна прекатегоризација (локална/регионална) пружног правца Бечеј - Ада - Сента.

Планске активности из ППРС-а из домена водног саобраћаја су кроз Регионални просторни план АП Војводине надограђене са класификацијом лука где су у оквиру обухвата Просторног плана утврђени локална лука и пристаниште Ада, као и прихватни објекти наутичког туризма.

Такође као важан сегмент посебно са аспекта општинског, међуопштинског, регионалног и међудржавног повезивања, регионалним просторним планом АП Војводине утврђен је и трајектни прелаз преко реке Тисе у зони Ада - Падеј и Мол - Сајан.

У погледу **водопривредне инфраструктуре**, општи циљ развоја је уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

Оперативни циљеви:

- доношење плана управљања водама у АП Војводини;
- усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима водопривреде са захтевима директива ЕУ о водама;
- спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима;
- ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина;
- изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје;
- доградња, реконструкција и ревитализација хидросистема ДТД;
- изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода, одбрана од поплава;
- сарадња са околним земљама (Хрватска, Мађарска, Румунија и Босна и Херцеговина) на успостављању регионалне политике у области воде.

Енергетика и енергетска инфраструктура

Развој **енергетике** подразумева ревитализацију, реконструкцију и модернизацију постојећих енергетских објеката у циљу сигурности, поузданости, смањења губитака, смањења негативних утицаја на животну средину, повећање удела коришћења расположивих потенцијала, рационализацију коришћења енергије и енергената на свим нивоима, повећање енергетске ефикасности (производња, пренос, дистрибуција, потрошња), изградња нових енергетских објеката у складу са растућим потребама и обезбеђењу поузданог и квалитетног снабдевања енергијом и енергентима, нарочито неконвенционалних извора енергије, у циљу достизања потребног удела коришћења обновљиве енергије у укупној финалној производњи и потрошњи.

Посебан приоритет у области **енергетике** представља повећање коришћења природног гаса и обновљивих извора енергије, коришћење нових енергетски ефикаснијих и еколошки прихватљивих енергетских технологија и уређаја и опреме за коришћење енергије. Од посебног значаја је улагање у нове енергетске изворе са новим гасним технологијама и когенерацијске производне објекте са комбинованом производњом топлотне и електричне енергије.

Концепција изградње **електроенергетске преносне мреже** је у директној вези са изградњом обновљивих извора енергије, растућим потребама и обезбеђењем сигурног снабдевања електричном енергијом.

Развој **дистрибутивне ЕЕ мреже** ће се одвијати у складу са Средњорочним плановима оператера дистрибутивног система електричне енергије.

Ратификацијом Уговора о оснивању Енергетске Заједнице Југоисточне Европе (2005. год), Република Србија је прихватила обавезу примене директива везаних за коришћење **обновљивих извора енергије** (2001/77/ЕС и 2003/30/ЕС). Потенцијалну енергију из обновљивих извора могуће је обезбедити: из биомасе, коришћењем енергије ветра, изградњом соларних електрана, повећањем удела малих хидроенергетских потенцијала у укупној производњи електричне енергије, као и из осталих извора (комунални отпад, геотермална енергија и др).

Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору Војводине, с обзиром на заступљеност пољопривредног подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске производње. Коришћење геотермалних извора треба усмерити у правцу производње топлотне енергије за потребе пољопривредне производње, бањског туризма, SPA центара (за које постоје исказани интереси инвеститора за даља улагања), загревање санитарне воде и просторија.

Енергија ветра за сада се још увек не користи на подручју Војводине, мада су предузете многе активности за омогућавање њеног коришћења. Израђен је WIND - атлас, са проценама брзине ветра на појединим локацијама. Соларна енергија има велику развојну шансу у туризму, здравству, као и пољопривреди. Поред тога соларну енергију је могуће користити као допуну у даљинским системима грејања, као енергент за апсорпционе расхладне машине, или као допуну класичним системима грејања.

Повећање **енергетске ефикасности** потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Повећање енергетске ефикасности, већ сада постаје императив развоја енергетике и економичног коришћења енергије. Изградњом нових енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије свих корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

У циљу достизања једног од главних покретача нове економије, која се карактерише фузијом ICT и њихових примена, **електронске комуникације** се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавремених технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавремених медијума преноса, потпуну дигитализацију свих система електронских комуникација (фиксна, мобилна, интернет, радио-комуникација, КДС, метрополитен мрежа) уз обезбеђење довољно капацитета, равномерног развоја и целокупне покривености простора, као и подједнаке доступности свим оператерима.

Концепција и план развоја **поштанског саобраћаја**, заснована је на основним циљевима и обухвата пружање универзалне поштанске услуге, развој тржишта поштанских услуга, унапређивање квалитета поштанских услуга, сигурност и безбедност.

Животна средина, предели, природна и културна добра

Мере и активности у делу **заштите животне средине**, дефинисане Регионалним просторним планом АП Војводине, спроводе се према просторној диференцијацији животне средине, према којој насеља у општини Ада припадају категорији подручја са локалитетима деградиране животне средине (локалитети са прекорачењем граничних вредности загађивања, урбана подручја, подручја отворених копова лигнита, јаловишта, регионалне депоније, термоелектране, коридори аутопутева, водотоци IV „ван класе“) са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота.

У области **управљања отпадом** дефинисана је неопходност удруживања општина у складу са одредбама Стратегије управљања отпадом 2009.-2019. и ППРС, ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом. Према РПП АПВ, општина Ада припада региону Кикинде.

Санацију и рекултивацију неуређених депонија и затварање општинских депонија, неопходно је вршити паралелно са изградњом регионалних депонија и пратеће инфраструктуре за адекватно управљање отпадом. У циљу успостављања система за управљање медицинским отпадом, неопходно је вршити организовано селективно сакупљање на месту настанка, транспорт и адекватно збрињавање. При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине, кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

Основни циљ **заштите вредности карактера предела** АП Војводине је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности.

У циљу обезбеђења специфичног карактера предела, којим се чува предеони диверзитет, идентитет и повезаност, простор АП Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели, одређени карактером и интензитетом промена, коришћењем и насељавањем простора.

У оквиру војвођанско-панонско-подунавског макрорегиона издвају се предеоне целине различитог карактера, заснованог на природним и културним особеностима, као и друштвено-економским променама којима су кроз време били изложени. Оне изражавају предеону разноврсност територије АП Војводине и доприносе успостављању регионалног и локалног идентитета.

Развој руралних предела засновати на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредности и капацитета предела, а урбаних предела који су изложени бројним и конфликтним притисцима развоја, обезбедити кроз унапређење/очување слике и структуре урбаног предела и креирање позитивног архитектонског идентитета градова и насеља.

Основни циљ **заштите природних добара и биодиверзитета** је заштита и унапређење природних добара и биодиверзитета.

Тиса и њен обалски појас са насипом је утврђени еколошки коридори од међународног значаја. Део будуће еколошке мреже ће чинити утврђени еколошки коридори од међународног значаја, регионални и локални еколошки коридори.

На стаништима заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и подручјима планираним за заштиту, спроводе се мере заштите станишта заштићених и строго заштићених врста, а на простору еколошких коридора, могу се планирати садржаји и активности у складу са мерама заштите еколошких коридора.

Заштита, уређење и унапређење **културних добара** мора се посматрати у оквиру развоја целокупне области културног наслеђа, која представља развојни ресурс, који је потребно заштитити, уредити и користити на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета, у складу са европским стандардима заштите. На подручју општине Ада се налазе културна добра од великог значаја, а део простора (шири потез уз Тису) припада међународној културној стази и планираном културном подручју.

Основни циљ у области **заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса** је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности.

Јединица локалне самоуправе у остваривању права и дужности у питањима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, у обавези је да донесе план и програм развоја система заштите и спасавања на својој територији, у складу са Дугорочним планом развоја заштите и спасавања Републике Србије, образује Штаб за ванредне ситуације, усклади свој План заштите и спасавања са Планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама Републике, изради и донесе Процену угрожености и План заштите и спасавања, које усклађује са суседним јединицама локалне самоуправе, као и да прати опасност, обавештава, предузима превентивне мере за смањење ризика од елементарних непогода и других несрећа, формира и организује цивилну заштиту.

Субјекти који обављају активности у оквиру којих су присутне, или могу бити присутне, опасне материје, а који управљају објектима специфичне делатности са аспекта ризика по живот и здравље људи, имају обавезу спречавања удеса и ограничавања утицаја у складу са Планом заштите од удеса. Севесо постројења имају обавезу израде планова заштите од удеса у складу са прописима из области заштите животне средине.

Основу планирања и уређења простора за потребе **одбране земље** чини укупна постојећа инфраструктура, оптимално прилагођена за извршавање додељених мисија и задатака Војске и других снага одбране. У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора за потребе одбране, подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, на усаглашавању просторног развоја у циљу обезбеђења услова за потребе деловања и извршење одбране.

2.2.3. Извод из ПППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе

Обзиром да се еколошки коридор Тисе са заштитним зонама до 50 m, до 200 m и до 500 m преклапа мањим делом са обухватом Просторног плана општине Ада који је у непосредном контакту са реком Тисом, дат је кратак извод из ПППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе.

У обухвату ПППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе налази се међудржавни/међународни пловни пут реке Тисе, као унутрашњи пловни пут међународног значаја (класа IV). Еколошки коридор Тисе представља коридор од међународног значаја и укључује реку Тису са обалским појасом.

Поред водног тела, еколошки коридор Тисе обухвата и катастарске парцеле небрањеног дела плавног подручја и одбрамбених насипа, а већим делом се налази на простору водног земљишта. На одређеним локацијама еколошки коридор Тисе обухвата и делове брањеног дела плавног подручја која су значајна за функционисање коридора, као што су ливаде, трстици и сл., који не припадају водном земљишту (ове просторне целине су такође дефинисане катастарским парцелама). Посебна намена Просторног плана дефинисана је у целини еколошког коридора Тисе са заштитним зонама.

Ово подручје има све предиспозиције за развој туризма и рекреације на нивоу ширем од локалног. Осовину регионалног повезивања, поред самог пловног пута реке Тисе чини и регионални пут Кањижа – Сента – Ада – Бечеј – Чуруг – Жабаљ – Тител. У ширем смислу, овај регионални путни правац има наставак преко Новог Сада и Сремских Карловаца у правцу Београда.

Развој туризма на простору обухваћеном Планом, односно Потисја, базира се на успостављању одрживог развоја туризма и стварање конкурентних услова за развој рецептивног туризма који ће допринети економском просперитету локалних средина и потиског региона као целине. Од облика туризма у наредном периоду развијаће се, пре свега, екотуризам, ловни, културни и рурални туризам.

Са аспекта заштите животне средине, на подручју у обухвату Плана, одрживо коришћење простора и природних ресурса представља полазну основу у планирању свих активности. У контексту заштите и унапређења животне средине, неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја. Заштиту животне средине овог подручја неопходно је концепирати на основним принципима одрживог развоја, који подразумевају, пре свега, рационално коришћење природних ресурса, посебно необновљивих, уз фаворизовање обновљивих извора енергије. Такође, неопходно је адекватно управљати заштићеним природним добрима и природним ресурсима.

Концепција просторног развоја општине Ада у делу преклапања са обухватом ППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе (са утврђеним зонама просторне заштите до 50 m, до 200 m и до 500 m) дефинисана је директним спровођењем ППППН еколошког коридора Тисе као планом вишег реда као и у делу спровођења.

2.2.4. Извод из ППППН магистрални гасовод граница Бугарске - граница Мађарске

Планским решењем утврђује се енергетски коридор магистралног гасовода у укупној ширини од 600,0 m, односно од 400,0 m за одвојке гасовода ка Републици Српској, која представља границу обухвата овог Просторног плана.

У оквиру овог енергетског коридора утврђују се следећи *појасеви - зоне заштите гасовода*:

а) за магистрални гасовод:

- појас непосредне заштите (експлатациони појас) обострано од осе гасовода и границе грађевинских парцела објекта гасовода је ширине 10,0 m на шумском земљишту, односно 25,0 m на пољопривредном земљишту;
- појас уже заштите обострано од границе појаса непосредне заштите је ширине 90,0 m на шумском земљишту, односно 75,0 m на пољопривредном земљишту, то јест граница појаса уже заштите је на 100,0 m од осе гасовода;
- појас шире заштите (појас детаљне разраде) обострано од границе појаса уже заштите је ширине 100,0 m, то јест граница појаса шире заштите је на 200,0 m од осе гасовода;
- појас контролисане изградње јесте појас између границе појаса шире заштите и границе коридора, односно границе Просторног плана.

У току изградње гасовода успоставља се радни појас у ширини од 32,0 m до 45,0 m од осе коридора гасовода.

У границама појаса уже заштите магистралног гасовода утврдиће се тачна траса гасовода у главном пројекту и може се утврдити јавни интерес за потребе извођења, експлоатације и одржавања планираних објеката и инсталација гасовода.

Просторним планом се утврђује и резервише простор за коридор магистралног гасовода укупне ширине од 600,0 m, са претходно наведеним појасевима, тако да је могуће транслаторно померање појасева у односу на трасу гасовода у главном пројекту. Ово померање не може бити веће од 84,0 m, имајући у виду да ће се тачна траса гасовода са припадајућим радним појасом налазити у границама појаса уже заштите, а да минимална ширина радног појаса износи 16,0 m обострано.

Појасеви заштите магистралног гасовода се успостављају по завршетку изградње гасовода.

Режими коришћења и уређења простора зона заштите гасовода у енергетском коридору су:

- У непосредном појасу заштите дозвољена је изградња објеката у функцији гасовода и задржавање постојећих и планираних укрштања саобраћајне и друге инфраструктуре са гасоводом, што се решава кроз пројектну документацију гасовода и уз сагласност власника/управљача предметне инфраструктуре, док се остали постојећи објекти уклањају. Изградња осталих објеката је забрањена. Забрањена је и садња вишегодишње вегетације са дубоким корењем (преко 100 cm), док је могуће обрађивање земљишта техником плитког орања (до 50 cm) и гајење једногодишњих биљака (житарице, крмно биље и сл.);
- У појасу уже заштите забрањена је изградња објеката за боравак људи, док ће се постојећи објекти уклонити. Постојећа путна и друга инфраструктура се задржава као стечено стање уз могућност усаглашава/измештања, што се решава кроз пројектну документацију гасовода и уз сагласност власника/управљача предметне инфраструктуре. Изградња нове путне и друге инфраструктуре је могућа, уз обавезујући услов обезбеђења сарадње са управљачем гасовода;
- У појасу шире заштите дозвољена је реконструкција, адаптација и санација постојећих објеката, као и изградња путне и друге инфраструктуре. У овој зони се не планира нова изградња, односно није могуће планом вршити промену класе локације, која се за потребе израде Просторног плана и идејног пројекта дефинише као постојеће стање;
- У појасу контролисане изградње забрањује се изградња објеката и површина јавне намене, а спратност осталих објеката се ограничава на максимум приземље са 4 спрата. Изградња надземних објеката инфраструктурних и комуналних система је могућа, уз обавезну процену могуће угрожености. У свему осталом спроводе се урбанистички планови и просторни планови јединица локалне самоуправе.

На територији општине Ада коридор гасовода пружа се у правцу севера и прати постојећи коридор гасовода МГ-07, тангирајући са западне стране насеље Стеријино на удаљености око 600 m, затим се благо ломи у правцу северозапада и прелази у општину Сента. На удаљености од око 1 km налази се и локација планиране блок станице БС-17. На подручју општине Бечеј, коју обухвата Просторни план подручја посебне намене, налази се експлоатационо поље природног гаса „Ада“.

2.3. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПЛАНА

Обухват Просторног плана општине Ада одређен је површинама територија целих катастарских општина административне општине Ада, укупне површине од око 227 km² или **22.705,97 ha**. У обухвату је пет насеља.

Општина Ада састоји се од четири катастарске општине: КО Ада, КО Мол, КО Утрине и КО Оборњача. Насеље Стеријино је у оквиру КО Ада.

Граница подручја обухваћеног изработом Просторног плана, утврђена је Одлуком о изради Просторног плана општине Ада („Службени лист општине Ада“, број 14/2018) и доноси се за подручје општине. Одлука је саставни део овог Просторног плана.

Табела 1. Површине катастарских општина на подручју обухваћеном Планом⁴

Ред. број	Катастарска општина	Површина у ha
1.	КО Ада	8.967,03
2.	КО Мол	7.146,40
3.	КО Утрине	4.033,47
4.	КО Оборњача	2.559,11
Укупно		22.705,97

⁴ Извор података: Републички геодетски завод, Служба за катастар непокретности општина, 2009. године.

3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Текстуални део Просторног плана садржи следеће елементе (преглед основних поглавља), у складу са прописима који дефинишу садржину планских докумената:

А) ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Б) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО ПЛАНА

УВОД

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

1.1. ПРАВНИ ОСНОВ

1.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ

1.2.1. Извод из планова вишег реда

1.2.2. Извод из планских докумената од значаја за израду Просторног плана

1.2.3. Други развојни документи

2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПЛАНА

3. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

4. ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

5. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

II ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА СА БИЛАНСОМ

1.1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА

1.2. БИЛАНС НАМЕНЕ ПРОСТОРА

2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

2.5. ПОТЕНЦИЈАЛИ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

3.1. СТАНОВНИШТВО

3.2. ОДНОС ГРАДСКИХ И СЕОСКИХ НАСЕЉА И ФУНКЦИОНАЛНО ПОВЕЗИВАЊЕ НАСЕЉА И ЦЕНТАРА

3.3. ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ

4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

4.1. ПОЉОПРИВРЕДА И РИБОЛОВ, ШУМАРСТВО И ЛОВ

4.2. ИНДУСТРИЈА

4.3. ТРГОВИНА, УГОСТИТЕЉСТВО И ЗАНАТСТВО

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА

6.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

6.1.1. Путна инфраструктура

6.1.2. Железничка инфраструктура

6.1.3. Водни саобраћај

6.1.4. Ваздушни саобраћај

6.1.5. Немоторни саобраћај

6.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

6.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

6.3.1. Електроенергетска инфраструктура

6.3.2. Термоенергетска инфраструктура

6.3.3. Коришћење обновљивих и других извора енергије за производњу електричне и топлотне енергије

6.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА (ЕК) ИНФРАСТРУКТУРА

6.5. КОМУНАЛНА ДЕЛАТНОСТ

7. ПРАВИЛА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, ОДБРАНЕ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

7.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

7.2. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА

7.3. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

7.4. ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

7.5. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ТЕХНИЧКО - ТЕХНОЛОШКИХ НАСРЕЋА

7.6. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

III ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

1.2. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

1.3. ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

1.4. ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ

1.4.1. Грађевинска подручја насеља

1.4.1.1. Опис границе грађевинских подручја насеља уређених овим Просторним планом кроз уређајне основе за села

- 1.4.2. Грађевинско земљиште ван границе грађевинског подручја насеља
 - 1.4.2.1. Радне зоне ван насеља
 - 1.4.2.2. Зоне туристичко-рекреативних садржаја
 - 1.4.2.3. Комунални и инфраструктурни садржаји ван насеља
 - 1.4.2.5. Опис граница грађевинског подручја ван насеља
- 1.4.3. Биланс грађевинског земљишта
- 1.5. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ ЦЕЛИНА И ЗОНА ЗА КОЈЕ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ САДРЖИ УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА СЕЛА
 - 1.5.1. Уређење и изградња јавних објеката за целине и зоне за које плански документ садржи уређајне основе за села
 - 1.5.2. Биланс намене површина за насеља за које плански документ садржи уређајне основе за села
 - 1.5.3. Регулација и нивелација површина јавне намене за насеља за које плански документ садржи уређајне основе за села
- 1.6. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ
 - 1.6.1. Саобраћајна инфраструктура
 - 1.6.1.1. Саобраћајна инфраструктура (у грађевинском подручју и ван грађевинског подручја насеља)
 - 1.6.2. Водна и комунална инфраструктура
 - 1.6.3. Електроенергетска инфраструктура
 - 1.6.4. Термоенергетска (гасоводна и нафтоводна) инфраструктура
 - 1.6.4.1. Термоенергетска инфраструктура у грађевинском подручју и ван грађевинског подручја насеља
 - 1.6.4.2. Експлоатација нафте, гаса и геотермалних вода у грађевинском подручју и ван грађевинског подручја насеља
 - 1.6.5. Електронска комуникациона (ЕК) инфраструктура
 - 1.6.6. Јавне зелене површине у насељу и заштитни појасеви зеленила ван грађевинског подручја насеља
 - 1.6.6.1. Јавне зелене површине у грађевинском подручју насеља
 - 1.6.6.2. Заштитни појасеви зеленила ван грађевинског подручја насеља
- 1.7. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ПО ЦЕЛИНАМА И ЗОНАМА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ
- 1.8. ОПШТИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ
 - 1.8.1. Услови и мере заштите живота и здравља људи
 - 1.8.2. Услови и мере заштите животне средине
 - 1.8.2.1. Опште мере у току изградње појединачних објеката
 - 1.8.2.2. Мере заштите природних ресурса
 - 1.8.2.3. Мере заштите ваздуха
 - 1.8.2.4. Мере заштите вода
 - 1.8.2.5. Мере заштите земљишта
 - 1.8.2.6. Остале посебне мере заштите
 - 1.8.3. Услови и мере заштите природних добара
 - 1.8.3.1. Заштићена подручја
 - 1.8.3.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
 - 1.8.3.3. Еколошки коридори
 - 1.8.3.4. Опште мере заштите биодиверзитета
 - 1.8.3.5. Геолошко и палеонтолошко наслеђе
 - 1.8.4. Услови и мере заштите непокретних културних добара
 - 1.8.5. Услови и мере заштите од пожара, елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа
 - 1.8.6. Услови и мере заштите од ратних разарања
 - 1.8.7. Услови и мере за обезбеђење енергетске ефикасности изградње
 - 1.8.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом
- 2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА
 - 2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ
 - 2.1.2. Воћарско-виноградске зоне
 - 2.1.3. Зоне салаша и појединачни салаши
 - 2.1.4. Постојећи издвојени објекти у атару (изван граница грађевинских подручја)
 - 2.1.5. Противградне станице
 - 2.1.6. Површине за експлоатацију минералних сировина
 - 2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ
 - 2.2.1. Водни објекти
 - 2.2.2. Прихватни објекти наутичког туризма (ПОНТ-а)
 - 2.2.3. Објекти у зони кућа за одмор на водном земљишту
 - 2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ
 - 2.3.1. Шумарске куће, ловачке колибе и ловно-производни објекти
 - 2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ГРАЂЕВИНСКОМ ПОДРУЧЈУ НАСЕЉА ЗА КОЈА ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ САДРЖИ УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА СЕЛА
 - 2.4.1. Правила грађења у зони централних садржаја
 - 2.4.2. Правила грађења у зони становања
 - 2.4.3. Правила грађења у зони радних садржаја
 - 2.4.4. Правила грађења у зони спорта и рекреације
 - 2.4.5. Правила грађења у зони комуналних садржаја
 - 2.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА НАСЕЉА
 - 2.5.1. Правила грађења за радне зоне ван насеља
 - 2.5.2. Правила грађења за зоне туристичко-рекреативних садржаја ван насеља
 - 2.5.3. Правила грађења за комуналне и инфраструктурне садржаје ван насеља

2.6. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКТА

- 2.6.1. Заштитни појас јавних путева
- 2.6.2. Зоне заштите изворишта водоснабдевања
- 2.6.3. Зоне заштите водних објеката (мелиорационих канала и одбрамбених насипа)
- 2.6.4. Зона заштите електроенергетских водова
- 2.6.5. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза
- 2.6.6. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре
- 2.6.7. Зона заштите противградних станица
- 2.6.8. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених врста од националног значаја

3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

- 3.1.1. Смернице за израду плана генералне регулације за насеља Ада и Мол
- 3.1.2. Смернице за израду планова детаљне регулације за радне зоне ван насеља
- 3.1.3. Смернице за израду планова детаљне регулације за планирани пут регионалног значаја, планиране општинске путеве
- 3.1.4. Смернице за израду планова детаљне регулације за пратеће садржаје јавног пута
- 3.1.5. Смернице за израду планова детаљне регулације за прихватне објекте наутичког туризма (ПОНТ)
- 3.1.6. Смернице за израду планова детаљне регулације за бициклистичке стазе
- 3.1.7. Смернице за израду планова детаљне регулације за постројења за пречишћавање отпадних вода ван насеља
- 3.1.8. Смернице за израду планова детаљне регулације за садржаје туризма, спорта и рекреације на водном земљишту
- 3.1.9. Смернице за израду планова детаљне регулације за канале
- 3.1.10. Смернице за израду планова детаљне регулације за енергетске објекте
- 3.2. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ
- 3.3. МЕРЕ ЗА РАВНОМЕРАН ТЕРИТОРИЈАЛНИ РАЗВОЈ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
- 3.3.1. Територијални развој и кооперација са суседним јединицама локалне самоуправе
- 3.3.2. Прекогранична сарадња
- 3.4. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ
- 3.5. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Такође, Просторни план садржи и графички део.

3.2. ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Општи циљеви просторног развоја у границама обухвата Просторног плана проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу. Основни циљеви заштите, развоја и уређења подручја Просторног плана су:

- Стварање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Ада;
- Развој инфраструктурних система и повезивање са суседним јединицама локалне самоуправе;
- Остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- Задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и обезбеђивање услова за запошљавање;
- Очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности и непокретних културних добара;
- Валоризација туристичких потенцијала на простору општине Ада и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма;
- Заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја;
- Интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја;
- Планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије;
- Увођење енергетски економичнијих технологија и постепени прелазак на максимално могуће коришћење обновљивих природних ресурса;
- Подстицање производње и примене технологија које смањују загађивање животне средине и производњу отпада;
- Смањење активности које имају негативне ефекте на природу.

У следећем тексту су дати оперативни циљеви просторног развоја по областима:

Становништво, мрежа насеља и јавне службе

- Спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације;
- Успоравање негативних трендова у кретању укупног броја становника;

- Стварање услова за повећање степена запослености у насељима;
- У складу са улогом сеоских насеља развијати примарне, терцијарне и непривредне делатности комбиновањем развоја пољопривреде и других привредних активности, од малих производних погона, занатства, трговине, сервисних и финансијских услуга, до туризма и домаће радиности;
- Развој јавних служби прилагођених специфичним потребама сваког насеља и потребама локалног становништва.

Привреда

Обезбеђење просторних услова за развој стабилне привредне структуре, која ће омогућити одрживо коришћење постојећих ресурса и компаративних предности општине.

Индустрија и мала и средња предузећа

- Ревитализација индустрије и развијање свих грана индустрије (нарочито металопрерађивачке, агроиндустријског комплекса и др.) у складу са заштитом животне средине;
- Динамичнији развој мале привреде (прерађивачке делатности, производно занатство и др.) у циљу повећања степена запослености и прихода становништва.

Пољопривреда и риболов

- У највећој могућој мери избалансирати ратарску производњу са осталим пољопривредним гранама (сточарство, воћарство, повртарство);
- Уважавати правила плодореда;
- Тежити узгоју акумулативнијих ратарских култура, уз коришћење компаративних предности које пружају природне предиспозиције;
- Газдовање риболовним водама на најрационалнији могући начин, у складу са еколошким принципима;
- Константни излов алохтоних инвазивних врста и систематично прибављање рибљом млађу угрожених аутохтоних врста (златни барски караш, лињак, чиков исл.);
- Уређење инфраструктуре и прилазних места за спортски риболов.

Шумарство и лов

- Газдовање шумама у складу са одрживим развојем и еколошким принципима;
- Повећање бројности и структуре дивљачи;
- Очување ретких и угрожених врста;
- Повећање економских ефеката ловства.

Туризам

- Развој туризма базирати на атрактивним природним туристичким мотивима, богатству риболовне и ловне дивљачи, реци Тиси, потенцијалима термалне воде и бројним антропогеним мотивима на територији Општине;
- Јачање и побољшање материјалне базе, пропаганде и организације туризма, планирање и проширење постојећих смештајних и угоститељских капацитета као и опремање других објеката и простора за пријем домаћих и страних туриста.

Заштита и коришћење природних ресурса

Пољопривредно земљиште

- Очување пољопривредног земљишта од пренамене у непољопривредне сврхе;
- Заштита пољопривредног земљишта од деградације, природним или антропогеним деловањем;
- Рационална примена хемијских средстава у сврху заштите гајене културе;
- Очување физичких карактеристика земљишта, применом рационалне пољопривредне механизације и коришћењем стајског ђубрива кад год је то могуће.

Шуме и шумско земљиште

- Унапређење стања шума;
- Повећање површина под шумама;
- Формирање заштитних појасева зеленила.

Водни ресурси

- Рационално захватање свих вода у сливу (каптаже извора, разни типови бунара или друге техничке грађевине) у складу са законском регулативом;

- Заштита квантитативних одлика вода кроз рационално захватање подземних и површинских вода у сливу, што подразумева експлоатацију само динамичких резерви воде, односно експлоатацију обновљивих количина воде;
- Заштита квалитативних одлика водних ресурса у складу са законском регулативом, којом су дефинисане вредности концентрације елемената физичко-хемијског састава воде као прехранбеног, туристичког или привредног ресурса;
- Заштита подземних вода од антропогених утицаја, што подразумева низ мера и активности којима би се пратила и оцењивала изложеност деградацији система површинских и подземних вода по сливовима (мониторинг).

Минерални и енергетски ресурси

- Истраживање и одржива експлоатација минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим прописима.

Заштита природних и културних добара и предела

Природна добра

- Спровођење мера заштите на простору заштићеног природног добра;
- Унапређење и побољшање општих еколошких услова на простору станишта;
- Спровођење мера заштите на простору еколошких коридора и њихових заштитних зона.

Непокретна културна добра

- Заштита, неговање и презентација познатих споменика културе;
- Реинтеграција непокретних културних добара у савремени животни амбијент.

Предео

- Интеграција функција заштите природних вредности са функцијама водопривреде, пољопривреде, туризма и индустрије, као и са функцијама насеља;
- Реставрација и ревитализација девастираних и оштећених елемената који чине препознатљив карактер предела, као и креирање нових елемената карактера којима ће се, поред осталог, обезбедити функција повезивања предела уз водотоке са еколошким коридором реке Тисе.

Саобраћај и инфраструктурни системи

Саобраћај и саобраћајна инфраструктура

- Стварање услова за изградњу нових путних капацитета - државног пута II реда/пута регионалног значаја, пута ка Малом Иђошу на нивоу перспективних интеррегионалних повезивања (нови мост на Тиси) овог простора са окружењем (остварење нове везе који ће утицати на минимизацију трошкова транспорта);
- Формирање затвореног система општинских путева како би се насељима обезбедила доступност из више праваца;
- Стварање услова за афирмацију водног саобраћаја кроз укључење потиских насеља у систем путничког саобраћаја, као и изградњу прихватног објекта наутичког туризма ради укључивања у међународни систем наутичког туризма;
- Стварање услова за афирмацију интегралног саобраћаја (друмски/путни - водни).

Водна и комунална инфраструктура

- Уређење простора и његово коришћење на начин да се не ремети могућност и услови одржавања и функција водних објеката за уређење водотока, за заштиту од поплава, ерозије и бујице, за заштиту од штетног дејства унутрашњих вода- одводњавање и за коришћење вода;
- заштита квалитета подземних и површинских вода;
- рационално коришћење вода, а нарочито вода за пиће;
- побољшање снабдевања водом свих корисника;
- рационализација потрошње и виšekратно коришћење вода у технолошким процесима;
- пречишћавање отпадних вода;
- усаглашавање развоја система водовода и канализације са потребама;
- заштита насеља, индустријских комплекса и пољопривредних површина од спољних и унутрашњих вода.

Енергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;

- рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину.

Термоенергетска инфраструктура

- Резервисање простора за реализацију термоенергетске инфраструктуре и објеката који су саставни и функционални део;
- установљавање зона заштите и спровођење режима у зонама заштите термоенергетске инфраструктуре, са циљем спречавања негативних утицаја на окружење и могућих последица акцидената на систему;
- одржавање функционалности и омогућавање планског развоја свих инфраструктурних система који су у непосредном контакту са објектима термоенергетске инфраструктуре;
- максимално очување и мониторинг утицаја на биодиверзитет, природне ресурсе и заштићена природна и непокретна културна добра у коридорима термоенергетске инфраструктуре и његовом непосредном окружењу;
- смањење негативних утицаја и ризика у насељима на подручју коридора и његовом непосредном окружењу;
- редовно, сигурније и економичније снабдевање енергентима (природни гас) привреде и становништва, као и успостављање нових квалитетнијих услова рада и пословања у привреди који ће подстицајно деловати на развој и допринети јачању привредне конкурентности општине Ада.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

- Супституција електричне и топлотне енергије, енергијом произведеном из неконвенционалних/обновљивих извора.

Енергетска ефикасност

- Повећање енергетске ефикасности у свим секторима грађевинарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу, од значаја за заштиту животне средине, а у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Електронска комуникациона инфраструктура

- Уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју обухвата Просторног плана, као једног од значајних покретача савремене економије.

Заштита животне средине

- Постизање рационалне организације, уређења и заштите простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у односу на постојећи капацитет животне средине и евидентирана просторна ограничења на територији општине Ада;
- предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања;
- заштита и очување квалитета ваздуха;
- заштита вода (површинских и подземних) уз примену интегралног приступа у управљању и коришћењу водних ресурса (коришћење, заштита вода и заштита од вода) и очување квалитета површинских вода у складу са захтеваном класом квалитета;
- заштита свих зона које су резервисане као изворишта водоснабдевања;
- заштита земљишта, уз интегрални однос у планирању и управљању земљишним ресурсима;
- побољшање снабдевања водом свих корисника, пречишћавање отпадних вода и усаглашавање развоја система водовода и канализације са потребама у свим насељима у Општини;
- заштита насеља, привредних комплекса и пољопривредних површина од спољних и унутрашњих вода;
- санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија, као и других деградираних простора;
- примена најбољих доступних технологија-БАТ технологија (Best Available Techniques) при реконструкцији старих и изградњи нових постројења;
- израда локалног регистра извора загађивања животне средине на територији општине Ада као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- рационално коришћење природних ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије;
- одлагање отпада животињског порекла на начин нешкодљив по животну средину;
- управљање комуналним отпадом у складу са Регионалним планом управљања отпадом за регион Кикинде;
- успостављање система за управљање посебним токовима отпада;
- промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.

4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И ПЛАНСКЕ КОНЦЕПЦИЈЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПРОСТОСНОГ ПЛАНА

4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

4.1.1. Природни ресурси

Општина Ада се налази на северу АП Војводине и Бачке, на десној страни реке Тисе. Окружена је општинама: Сента, Чока, Нови Бечеј, Кикинда, Бечеј и Бачка Топола, а административно припада Северно-Банатском округу.

Геоморфолошке карактеристике подручја

На територији општине Ада у висинском погледу издвајају се три целине.

Најнижи део општине је алувијална равна која се простире десном обалом Тисе дуж читавог тока, осим уз саму северну границу општине, где се на долину Тисе наслања лесна тераса. Читава алувијална равна Тисе незнатно варира око 75 m надморске висине.

Лесна тераса је 7-8 m виша од алувијалне равни (82-84m надморске висине). Она је благо нагнута према Тиси, а у алувијалну равна се спушта косом падином јасно израженом.

Најзад лесна зараван је највиши део општине и захвата приближно 50% њеног пространства. Она се диже изнад лесне терасе и виша је од ње 10-20m (90-110m надморске висине).

Хидрографске и хидролошке карактеристике

Површинске воде

Највећи природни водоток је река Тиса која тече источном периферијом Општине и у дужини од 21 km представља природну границу према новобечејској и чоканској општини. На овом сектору ширина Тисе је различита и при средњем водостају износи од 180 метара до 200 метара.

Осцилације водостаја Тисе износе око 5 метара у току године, а средњи проток Тисе у зони Аде и Мола износи 913 m³/sec. Постојећи одбрамбени насипи врше своју основну улогу, али при високим водостајима Тисе, подземне воде угрожавају ниске терене на алувијалној равни.

Други водоток на територији општине је Чик који се карактерише малим протицајем.

На територији општине Ада постоји Ађанска бара, аутохтона река познатија као Буцак, која није значајнија у хидрографском смислу, али је при високим подземним водама од великог значаја, јер врши одводњавање ове територије. Буцак представља остатак много већег речног тока. Овај хидролошки објекат протеже се правцем исток - запад у дужини од 33,2 km и усекао се у лесну терасу правећи нарочито у јужном делу праву речну долину. У близини насеља Ада подигнута је земљана брана и добијено је језеро дужине 14,4 km и површине 112 ha просечне ширине 80 m и максималне дубине 3,45 m.

Подземне воде

Кретање вода прве издани на територији општине Аде има пресудан утицај на дренажност читавог подручја.

Ниво подземне воде је под директним утицајем реке Тисе и креће се у опсегу од 1 m до 3 m од површине терена, зависно од локалитета и годишњег доба. Водостај Тисе је увек у тесној вези са дубином плитких издани из чега проистиче редовно одржавање мреже мелиорационих канала иза одбрамбених насипа, а присутне су и изненадне појаве великих подземних вода које могу бити резултат климатских промена.

4.1.2. Земљиште

Педологија

Територија општине Ада налази се на педолошким творевинама формираним на три геоморфолошке целине. Посматрајући од истока према западу уочава се инундациона равна реке Тисе, која прелази у лесну терасу, а идући ка западу формира се лесни плато. Оваква геоморфолошка различитост условила је и формирање више типова земљишта.

Сва земљишта формирана на посматраном подручју могу се поделити у четири основна типа приказана у табели 2.

Табела 2. Педолошки типови земљишта

Ред. Назив бр.	Површина у ha	Процентуална заступљеност
1. Черноземи	17.590,25	72,71%
2. Ливадске црнице	2.870,98	13,03%
3. Ритске црнице	713,71	3,16%
4. Алувијална земљишта	830,72	3,78%
Укупно	22.005,66	92,68%

4.1.3. Климатске карактеристика

За анализу климатских прилика на простору општине Ада, коришћени су подаци са Главне метеоролошке станице Кикинда, за период од 1991-2013. године.

Температура ваздуха - Средња годишња температура ваздуха креће се између 10,8°C и 11,2°C. Средња јануарска температура је -1,1°C, а јулска 21,6°C. Апсолутна вредност максималне температуре ваздуха у датом периоду износила је 38,9°C, док је апсолутно минимална забележена -25,7°C.

Падавине - Средња годишња сума падавина износи око 640 mm у посматраном периоду. Највише воденог талога падне у јуну (103,2 mm), а најмање у јануару (28,7 mm). Међутим, осцилације у годишњим падавинама су врло изразите, и по правилу се смењују периоди од неколико сушних и кишних година наизменично. Проечан број дана са падавинама је 129 дана годишње. Средњи годишњи број дана са снегом је 23, док је просечан број дана са снежним покривачем 35 дана годишње.

Влажност ваздуха - Средње годишња вредност релативне влажности ваздуха износи 72,3%. Највећа је у зимским месецима (децембар 87%), а најмања у летњим (јул 62,6%).

Ветрови - Најчешћи ветрови на посматраном подручју дувају из правца северозапада (око 200‰) и југоистока (око 160‰). Ови ветрови су уједно и највеће јачине и достижу јачину до максималних 7 степени бофорове скале. Број тихих дана без ветра у просеку је годишње око 35 дана, што значи да је већи део године ветровит.

Облачност и осунчање - Најмањи број ведрих дана је у децембру, а највећи у августу. Број ведрих дана у години је 17%, а број мутних 29%. Остали имају различит степен облачности између 2 и 8 десетина. Просечна вредност сијања сунца у току године износи око 2110 часова, односно 5 часова и 24 минута дневно.

4.1.4. Природна добра и биодиверзитет и шуме шумско земљиште

На простору обухвата Просторног плана се налазе следећа природна добра: Споменик природе „Бела топола у Мољу“, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, међународни еколошки коридор реке Тисе, регионални еколошки коридор Чик и више издвојених локалних еколошких коридора.

Заштићена подручја

На подручју КО Мол на обали Тисе, налази се стабло беле тополе која је под заштитом као Споменик природе (СП) „Бела топола у Мољу“.

Ово природно добро се налази на парцели бр. 2610 у КО Мол, између обале Тисе и насипа, код молске плаже, а испред ресторана Ловачки дом. Бела топола је заштићена на основу Одлуке о заштити, коју је донела Скупштина општине Ада („Службени лист Општине Ада“, број 6/00).

Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја

На простору обухвата Просторног плана у бази података Покрајинског завода за заштиту природе су регистровани следећи локалитети станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и

заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/10, 47/11 и 32/16):

- ознака: ADA01, назив: „Лесна обала Тисе“, категорије станишта: плантаже, реке и потоци, ровови и мали канали, хигрофилне шуме и жбуње;
- ознака: ADA02, назив: „Буџак бара“, категорије станишта: акумулације, ободна вегетација водених система, ровови и мали канали;
- ознака: ADA03, назив: „Село Стеријино, тршћаци и шикаре“, категорије станишта: акумулације, ободна вегетација водених система, ровови и мали канали;
- ознака: ADA04, назив: „Рекреациони парк Ади са остацима храстове шуме“, категорије станишта: урбани паркови и велике баште;
- ознака: ADA05, назив: „Молска шума“, категорије станишта: реке и потоци, ровови и мали канали, хигрофилне шуме и жбуње;
- ознака: ADA06, назив: „Стари храст у атару Аде“, категорије станишта: рурални мозаици.

У складу са овим Правилником, заштита строго заштићених врста се спроводи забраном коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама. Заштита заштићених дивљих врста се спроводи ограничењем коришћења, забраном уништавања и предузимања других активности којима се наноси штета врстама и њиховим стаништима као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама.

У обухвату Просторног плана најзначајније су следеће заштићене и строго заштићене врсте:

Биљака: бела заврата (*Cephalanthera clamasonium*), трњика (*Crypsis schoenoides*), панонски звездан (*Tripolium pannonicum* subsp. *pannonicum*), врбена (*Verbena supina*).

Животиња: панонски скакавац (*Acrida ungarica ungarica*), водомар (*Alcedo atthis*), степска трпетелка (*Anthus campestris*), црвена чапља (*Ardea purpurea*), патка њорка (*Aythya nyroca*), букавац (*Botaurus stellaris*), мала спрутка (*Calidris minuta*), еја мочварица (*Circus aeruginosus*), барска кокица (*Gallinula chloropus*), властелица (*Himantopus himantopus*), чапљица (*Ixobrychus minutus*), цврчић поточар (*Locustella fluviatilis*), пчеларица (*Merops apiaster*), спрудник убојица (*Philomachus pugnax*), барски петлован (*Rallus aquaticus*), сабљарка (*Recurvirostra avosetta*), бегуница (*Riparia riparia*), пигроста грмуша (*Sylvia nisoria*), црни спрудник (*Tringa erythropus*), спрудник мигавац (*Tringa glareola*), црвеноноги спрудник (*Tringa totanus*), вивак (*Vanellus vanellus*).

Еколошки коридори

На основу Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16 и 95/18 - др. закон), „еколошки коридор је еколошка путања и/или веза која омогућава кретање јединки популација и проток гена између заштићених подручја и еколошки значајних подручја од једног локалитета до другог и који чини део еколошке мреже“. Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10) су утврђена еколошки значајна подручја и еколошки коридори од међународног значаја. Заштиту еколошке мреже је потребно спроводити на основу ове Уредбе, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста. Еколошки коридори на простору обухвата Плана су:

- Тиса и њен обалски појас са насипом - еколошки коридор од међународног значаја утврђен Уредбом о еколошкој мрежи, Регионалним просторним планом АП Војводине („Службени лист АП Војводине“, број 22/11) и Просторним планом подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15);
- водоток Чик је регионални еколошки коридор утврђен Регионалним просторним планом АП Војводине и шумарци, заштитни појасеви, канализовани водотоци и мелиоративни канали, као и њихов обалски појас, имају улогу локалних еколошких коридора.

Мере заштите еколошке мреже односе се на правна лица и физичка лица која користе природне вредности и обављају активности и радове.

У заштитној зони еколошко значајних подручја и коридора, потребно је елиминисати или ублажити негативне утицаје на живи свет, што се остварује зоналним распоредом урбано-руралних садржаја и применом одговарајућих техничко-технолошких и других решења.

Водотоци са функцијом еколошких коридора и њихов обалски појас, истовремено представљају станишта насељена заштићеним врстама које се налазе на списковима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива и доприносе очувању заштићених врста, чија је бројност на овим просторима највећа у периодима миграције појединачних животињских група. Очување квалитета воде (доброг еколошког статуса/потенцијала)

и проходности ових еколошких коридора, као и одржавање што већег дела обале у блиско-природном стању неопходно је за дугорочни опстанак заштићених врста и биодиверзитета ширег региона.

Изграђени делови обале водотокова или канала са улогом еколошког коридора, смањују проходност коридора и представљајући баријеру за одређене врсте. Неповољни утицаји изграђених делова обале у многоме зависе од примењених техничких решења (тип обалоутврде, осветљеност, саобраћајна инфраструктура, проценат зеленила), као и од дужине измењене деонице.

4.1.5. Геолошки ресурси

Минералне сировине су у подручју обухвата Просторног плана заступљене као неметаличне сировине, опекарске глине и природни гас, подземне воде и подземне термалне воде. НИС а.д. Нови Сад на овом подручју врши експлоатацију угљоводоника на гасном пољу „Ада“. На овом простору потврђене су резерве подземних вода на лежишту изворишта ЈКП „Стандард“ у Ади, изворишта „НИС-БС“ у Ади, изворишта Д.О.О. „Аретол“ из Новог Сада у Ади (бунари Б-4, Б-5 и Б-6) и лежишту Д.О.О. „Фармахалас“ извориште „29. новембар“ и изворишту „Нова бразда“. Оверене резерве пелоида налазе се на лежишту „Орловача“ код Аде.

У обухвату просторног плана општине Ада налази се део експлоатационог гасног поља „Ада“ на којем експлоатацију врши АД „НИС-НАФТАГАС“ - Нови Сад

- лежиште: „Ада“
- минерална сировина: природни гас
- границе експлоатационог поља:

Са аспекта експлоатације енергетских извора (нафте, природног гаса и хидрогеотермалних вода), предметни простор потребно је планирати за истражне бушотине НИС-НАФТАГАСА, јер посматрани простор северне Бачке спада у одобрени истражни простор НИС-НАФТАГАСА на основу Решења Покрајинског секретаријата за рударство и минералне сировине истражни простор број 5069. Сходно томе на овом простору би требало дозволити истражне радове НИС-НАФТАГАСА у сагласности са датим површинама и динамиком реализације истраживања.

Евентуална изградња објеката који прате експлоатацију хидрогеотермалних вода, нафте и гаса (сабирни системи, приступни путеви и сл.), вршиће се на овом истражном, односно експлоатационом простору.

На простору обухвата Плана налази се хидрогеотермална бушотина Адица-1 и Адица-2, лоциране на простору рекреационог центра у Ади.

Хидрогеотермални потенцијали на територији општине Ада нису детаљно испитани.

Експлоатација минералних сировина врши се на експлоатационом пољу. Експлоатационо поље обухвата простор у коме су истражене и оверене билансне резерве минералних сировина, као и простор предвиђен за јаловишта и за изградњу објеката одржавања, водозахвата и других објеката, а ограничено је одговарајућим линијама на површини или природним границама и простира се неограничено у дубину земље. Простори за ове намене, планирају се на основу решења надлежног министарства за енергетику, Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај.

Истраживање и експлоатација минералних сировина није дозвољена на подручју од значаја за очување биолошке разноврсности, а у складу са актима о заштити природних добара, позитивном законском регулативом и посебним условима надлежне институције за заштиту природе.

Коришћење минералних ресурса на овом простору, пре свега геотермалних и подземних вода, базира се на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја.

У том смислу, планским мерама је потребно стимулисати развој и коришћење обновљивих извора енергије, коришћење геотермалних и минералних подземних вода, чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природних и створених вредности и животне средине.

Током истраживања и експлоатације минералних сировина, у циљу заштите животне средине, обавезно је перманентно спроводити мере неге и заштите, а по завршетку експлоатационог периода, извршити ревитализацију и/или рекултивацију.

4.1.6. Обновљиви извори енергије

У наредном планском периоду потребно је стимулирати развој и коришћење обновљивих извора енергије, чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине.

Енергетски производни објекти који користе обновљиве изворе енергије (биомаса, биогаз, геотермална енергија) и друге изворе (газ) могу се градити у склопу радних комплекса, односно туристичких комплекса (геотермална енергија, соларна енергија), како у насељима тако и ван, који ће ову енергију користити за сопствене потребе, а такође и потребе других корисника конекцијом у јавну дистрибутивну електричну и топлотну мрежу.

Електране које би за производњу електричне и топлотне енергије користиле биомасу и биогаз за сопствене и друге потребе могу се градити и на пољопривредном земљишту у склопу пољопривредних комплекса, фарми и салаша.

Електране које би за производњу електричне и топлотне енергије користиле газ за сопствене и друге потребе могу се градити у склопу експлоатационих поља нафте и гаса.

Енергетски производни објекти који би користили биомасу, биогаз и газ за производњу енергије, као и енергетски производни објекти који би користили сунчеву енергију и енергију ветра који ће произведену енергију конектовати у јавну мрежу, ван грађевинских подручја, као засебни комплекси, могу се градити на основу урбанистичког плана.

Ветроелектране се могу градити на пољопривредном земљишту, ван грађевинских подручја и заштићених природних и културних вредности.

За искоришћавање енергије ветра, поред неопходних климатских карактеристика (брзина, учесталост и правац ветра, геомеханичка својства терена, сеизмолошки аспекти), један од важних фактора је и постојећа путна и железничка инфраструктура и приступачност терена на ком се планира изградња ветроелектрана. Важан фактор је и покривеност територије средњенапонском и високонапонском мрежом и постојање трансформаторских станица и могућност прикључења на њих.

Такође важни критеријуми за одабир локација ветрогенератора су и:

- утицај на животну средину и биодиверзитет - неугрожавање флоре и фауне, избегавање градње у границама постојећих и планираних заштићених природних добара и других еколошки значајних подручја и у њиховој непосредној близини;
- довољна удаљеност од насеља и стамбених објеката како би се избегло повећање интензитета буке;
- довољна удаљеност од инфраструктурних објеката (електронских комуникационих мрежа и опрема, радарских, аеродрома, линијских инфраструктурних објеката и др).

Ограничења за изградњу ветроелектрана представљају:

- посебно заштићене природне вредности и миграторни правци птица, према условима надлежног Завода за заштиту природе,
- подручја насељених места,
- остало грађевинско земљиште (радне зоне, зоне туристичких садржаја и кућа за одмор и сл.).

Начин прикључивања електрана на постојећу и планирану електроенергетску мрежу ће бити дефинисано на основу услова надлежних оператера дистрибутивног и преносног система електричне енергије.

4.2. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита и унапређење животне средине представља основу уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора Републике Србије. Основни циљеви у овој области су заустављање даље деградације и превентивна заштита од свих планираних активности које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја.

Територија општине Ада представља сложену структуру природних (морфолошких, хидрогеолошких, педолошких и других) одлика и антропогених утицаја у изграђеним урбаним, руралним и инфраструктурним зонама. Заштиту и унапређење квалитета животне средине неопходно је спроводити диференцирано према дефинисаним просторно-еколошким зонама (на основу параметара животне средине), применом режима и правила изградње и уређења простора и мера заштите животне средине. Оваква просторна диференцијација подручја општине неопходна је и за утврђивање утицаја планских решења на животну средину, који су саставни део стратешке процене утицаја.

Просторним планом Републике Србије, као и Регионалним просторним планом АП Војводине утврђене су 4 категорије загађености по зонама и у том контексту су дефинисана решења, мере и приоритети очувања и унапређења животне средине.

Према просторној диференцијацији животне средине у Регионалном просторном плану АП Војводине подручје које је у обухвату Просторног плана издиференцирано је на:

1. **Подручја угрожене животне средине:** насеље Ада и остала насеља у општини, линије државних путева I и II реда и пруга, речно пристаниште.
2. **Подручја квалитетне животне средине:** коридори локалних путева, као и територије сеоских насеља општина које припадају II категорији, подручја са природном деградацијом, плавни терени и др).
3. **Подручја веома квалитетне животне средине:** еколошки значајна подручја, еколошки коридори.

У области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом. Регионални принцип обухвата сакупљање отпада, изградњу регионалних депонија капацитета за најмање 20 година, сепарацију рециклабилног отпада, изградњу трансфер станица, као и изградњу постројења за компостирање. Истовремено, неопходно је радити на санацији постојећих званичних одлагалишта отпада, које представљају ризик по животну средину и изградити регионалне и локалне планове управљања отпадом, којима ће бити дефинисано управљање отпадом, у складу са Стратегијом управљања отпадом.

ППРС је дефинисано и да је на територији АП Војводине неопходно изградити регионално складиште опасног отпада у Јужнобачкој области.

За отпад животињског порекла, нарочито отпад из кланица, према ППРС, дате су смернице да ће се на територији АП Војводине третирати у постројењима за третман отпада животињског порекла отвореног типа.

Такође, за рециклажу грађевинског отпада и отпада од рушења ППРС су дате смернице да се одреде посебне локације на нивоу локалних самоуправа.

4.3. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И ПЛАНСКА КОНЦЕПЦИЈА ЗА СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

4.3.1. Становништво

Анализа демографског развоја насеља општине Ада извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва за период 1991-2011. године.

Према последњем Попису становништва из 2011. године, у 5 насеља општине Ада живи 16991 становник, с тим што у центру општине живи 56,3% становника. Ако посматрамо насеља Ада и Мол заједно, онда је концентрација становништва екстремно висока, јер ту живи 91,6% општинске популације.

Табела 3. Укупан број становника

Насеља	Број становника по методологији пописа 2002. године			Индекс 2011/91
	1991. г	2002. г	2011. г	
Ада	11849	10547	9564	80,7
Мол	7385	6786	6009	81,4
Оборњача	456	389	326	71,5
Стеријино	305	234	186	61,0
Утрине	1125	1038	906	80,5
Општина	21120	18994	16991	80,5

Анализа кретања укупног броја становника општине Ада у периоду од 1991-2011. године, указује на перманентан пад броја становника по просечној годишњој стопи од -0,3%. Може се констатовати да је за 20 година број становника опао за 19,5% (4129 становника). Посматрано по насељима, највећи пад укупног броја становника бележе насеља Стеријино (39%) и Оборњача (28,5%).

Табела 4. Укупан број домаћинстава и просечна величина домаћинства

Насеља	Број домаћинстава по методологији пописа 2002. године			Индекс	Просечна величина домаћинства		
	1991. г	2002. г	2011. г		1991. г	2002. г	2011. г
Ада	4513	4093	3824	84,7	2,6	2,6	2,5
Мол	2737	2625	2284	83,4	2,7	2,6	2,6
Оборњача	163	159	135	82,8	2,8	2,4	2,4
Стеријино	118	102	77	65,3	2,6	2,3	2,4
Утрине	441	413	377	85,5	2,5	2,5	2,4
Општина	7972	7392	6697	84,0	2,6	2,6	2,5

Кретање укупног броја домаћинстава у анализираном периоду такође има негативан тренд, односно бележи се перманентан пад укупног броја домаћинстава, као и смањење просечне величине домаћинства. У анализираном периоду укупан број домаћинстава смањен је за 16% (1275 домаћинстава), а најизраженији пад је забележен у насељу Стеријино за 35%.

4.3.2. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара

Општина Ада има пет насеља и спада у општине урбано-руралног карактера, чија је одлика нижи степен урбанизације у којима изразито доминира аграрна производња.

Центар Општине је истоимено насеље Ада, мањи урбани центар и привредни центар IV ранга. Заједно са насељем Мол, Ада чини заједницу насеља, док су остала три насеља Оборњача, Утрине и Стеријино насеља руралног карактера и имају функцију локалне заједнице

Насеља Оборњача, Утрине и Стеријино функционално су повезана са Адом као општинским, локалним центром која се не налази у саставу ни једног ФУП-а, већ је усмерена и гравитира ка зони уз реку Тису и насељима Кањижа, Нови Кнежевац, Сента и Бечеј.

Сва три насеља - локалне заједнице гравитирају ка општинском/локалном центру Ада, која има периферан положај у односу на територију Општине и остала насеља.

Такође, евидентна је изразита поларизација и неравномерност у досадашњем развоју, као и концентрација становништва, активности, јавних, радних и других садржаја у општинском центру Ада, за разлику од недовољно развијених осталих насеља.

Развојем саобраћајне и техничке инфраструктуре, као и компатибилних јавних садржаја, у складу са потребама и економском подршком, у наредном периоду треба подстицати функционално умрежен развој свих насеља Општине.

У предложеној мрежи центара АП Војводине, Ада је дефинисана као локални центар, а општина као подручје кластеризације ФУП-а које је усмерено на функционално повезивање са урбаним насељима у зони дуж реке Тисе.

За задовољавање потреба вишег реда, као што су: високо специјализовано здравство, високо и специјално образовање, извесни садржаји у области културе и спорта, општина Ада гравитира и ка Новом Саду (међународном центру) и Београду (центру у категорији европских МЕГА-3 градова).

На бржи развој Општине велики утицај могу имати активности на тему регионалне и прекограничне сарадње Србија - Мађарска, потенцирањем производње здравствено безбедне хране, развојем одрживог туризма и конкурисањем у међународним и европским фондовима за финансирање.

У том смислу, у наредном периоду треба радити на унапређењу и јачању веза са градом Суботица и суседним општинама, а нарочито одржавати и унапређивати прекограничну сарадњу и активности са суседном Мађарском.

Организација јавних служби

Постојећа организација јавних служби у насељима општине Ада има ниво опремљености у складу са величином насеља и његовом улогом у мрежи насеља, а у складу са препорукама датим плановима вишег реда (ППРС и РПП АПВ).

Организовање основних услуга у које спадају предшколско и основно образовање, основна здравствена заштита, дневни центри и мултифункционални објекти за различите социјалне и културне програме, се подразумева у сваком насељеном месту, односно на раздаљини до 30 минута организованим јавним превозом.

Организовање услуга вишег ранга-средње, више и високо образовање, болничка и специјализована здравствена заштита, одређени видови социјалне заштите осетљивих друштвених група, активности и услуге у области културе, спорта и рекреације, се обезбеђује на већем гравитационом подручју, односно на раздаљини 45-60 минута од места становања корисника.

Центар за социјални рад у Ади обавља већину функција у области социјалне заштите на подручју Општине. У Ади као општинском центру постоји објекат за смештај деце без родитеља, док за лица са посебним потребама, као и дом за старе осим неколико мањих приватних стационара не постоји. С обзиром на велики удео старог становништва, може се очекивати у наредном периоду увођење овог садржаја било у овину јавног или приватног сектора. Преко центра за социјални рад бригу о старим лицима повремено обавља неколико геронто домаћица кроз помоћ у кући и негу болесних и немоћних лица. Организовање дневних центара, који сападају у основне услуге, се подразумева у сваком месту. Наиме, дневни центри су форма пружања разноврсних услуга нестационарног типа у области социјалне заштите у непосредној близини места становања, намењени пре свега рањивим групама популације (старо становништво, старачка домаћинства, особе са сметњама у развоју, лица са хроничним болестима, особе са инвалидитетом и др.).

У области образовања у свим насељима Општине је заступљено предшколско (Предшколска установа „Чика Јова Змај“- Ада) и основно образовање (Основна школа „Чех Карољ“-Ада и Основна школа „Новак Радонић“- Мол), стим да у насељу Оборњача постоји основно образовање у четворогодишњем трајању (I-IV разред), у насељу Утрине основно образовање у трајању од осам година (I-VIII) док у насељу Стеријино више не постоји основно образовање, односно основна школа. Основну музичку школу „ Бартон Бела“- у Ади и Мољу похађају ученици не само са подручја Општине већ и шире. Средње образовање се одвија у оквиру Средње техничке школе Ада.

Капацитети „Дома здравља у Ади“, Утринама и Оборњачи као и амбуланте у Мољу, Оборњачи и Утринама су задовољавајући, с тим што је потребно у наредном периоду постићи бољу опремљеност службе. Такође, у насељима Ада, Мол и Утрине постоје апотеке и ветеринарске амбуланте осим у насељима Оборњача и Стеријино где су у плану ови садржаји.

С обзиром на присуство лековите воде и пелоида на локалитету Орловача планира се изградња бање у Мољу, на обали Тисе, здравствено - рекреативног туристичког карактера.

Постојећи капацитети установа и објекти културе (дом културе, библиотека, галерија, сценско-музичка делатност) су углавном присутни у Ади и делом у Мољу, али их треба боље искористити, оживети и обогатити новим садржајима. Свако насеље би за потребе обављања различитих културних, образовних и социјалних програма и активности, који спадају у основне услуге, требало да има одговарајући објекат/простор организован као мали мултифункционални центар. У ту сврху се могу адаптирати постојећи објекти месних заједница и домова културе, али је важно да се јасно дефинише њихов својински статус, режими коришћења, модалитети финансирања и одржавања и, што је најважније, да се предупреди њихова конверзија у намену која не обезбеђује јавни интерес.

Уређени спортски терени постоје у скоро свим насељима, сем у Оборњачи и Стеријино и у функцији су. Углавном су то фудбалска игралишта или игралишта за мали фудбал, понегде још за кошарку и одбојку. Међутим, постојећи терени су недовољно опремљени, потребна су додатна улагања у опремање и реконструкцију (санитарне просторије, свлачионице, трибине итд.), као и увођење нових садржаја. У Ади као општинском центру постоје уређени и опремљени спортски терени, купалишта - базени као и спортско-рекреативни центар мултинаменског карактера.

Скоро у свим насељима постоје у склопу школа мање или веће фискултурне сале, које се користе и ван наставе за спорт и рекреацију. Остала насеља немају купалишта, односно отворене или затворене базене, плаже и сл. Спортски објекти могу бити у јавном/државном или у приватном сектору.

Осим јавних служби предвиђених ППРС-ом и РПП АПВ-ом, Општина је дужна да на својој територији обезбеди услове за рад зоохијенске службе, у складу са Законом о ветеринарству.

У складу са Законом о туризму, у наредном периоду треба формирати Туристичку организацију Општине, са седиштем у Ади, која ће функционисати у складу са интересима Општине и промоцијом туризма и туристичких активности.

У планском периоду потребно је пратити просторни и демографски развој сваког насеља и старосну структуру становништва и у складу са тим развијати јавне службе. На подручју Општине од јавних служби присутни су: „Дом здравља Ада“, „ЈП Пошта Србије“, Месна заједница, Основна школа „Чех Карољ“- Ада и Основна школа „Новак Радонић“ - Мол, Средње техничка школа - Ада и Основна музичка школа „Бартон Бела“ - Ада и Мол, Предшколска установа „Чика Јова Змај“- Ада, Јавно предузеће за рекреацију „Адица“ у Ади и ЈКП „Стандард“- Ада. Обезбеђивање доступности јавних служби подразумева: саобраћајну доступност (организовани систем насељског и међунасељског превоза, употреба специјализованих аутобуса, као што су ђачки аутобуси, субвенциониран превоз за поједине друштвене групе и сл.), информатичку доступност (телефон, телефакс, интернет), развој мобилних јавних служби ради пружања услуга корисницима у месту становања (услуге путујећег васпитача, покретне библиотеке, мобилне амбуланте и здравствене службе за превентивне здравствене услуге, стоматолошке услуге, курсеви и сл.).

Развој јавних служби зависиће и од расположивог грађевинског фонда, економске моћи и активности локалне заједнице, традиције, културне развијености и потенцијала, заинтересованости инвеститора и других услова.

За одрживи развој, неопходно је стимулисати приватну иницијативу (повезивање приватног и јавног сектора и актера у организовању услуга од јавног интереса), као и различите видове донација, и развијати програме прилагођене особеностима подручја и локалне заједнице.

Табела 5. Организација јавних служби у насељима општине Ада

Ред. број	Врста јавне службе	Ада	Мол	Оборњача	Стеријино	Утрине
I	Социјална заштита					
1.	Центар за социјални рад	+				
2.	Дом (комплекс) за старе	•	+	*	*	*
3.	Дневни центар (дечја установа	+	+			
II	Образовање					
4.	Предшколско образовање	+	+	+	+	+
5.	Основно образовање (I-IV)			+	•	
6.	Основно образовање (I-VIII)	+	+	•	•	+
7.	Средње образовање	+	+			
8.	Више и високо образовање	*				
III	Здравствена заштита					
9.	Амбуланта, здравствена станица, мобилна здравствена служба		+	+	•	+
10.	Дом здравља	+				
11.	Општа/Специјална болница	•				
12.	Апотека	+	+	*	*	+
13.	Ветеринарска станица	+	+	*	*	+
IV	Култура					
14.	Дом културе/ Мултифункционални објект	+	+	•	•	•
15.	Библиотека	+	+	•	•	•
16.	Музеј	*	*	*	*	*
	Галерија	+	*	*	*	*
	Сценско-музичка делатност	+	+	+		+
V	Спорт и рекреација					
17.	Отворени уређени спортско-рекреативни простор	+	+	•	•	•
18.	Фискултурна сала	+	+	•	•	+
19.	Купалиште-базени	+				
20.	Мањи спортско-рекреативни центар	+				

+ постојећи насељски садржај

• потребан насељски садржај (препука из РПП АПВ-а или ППРС-а)

* могући насељски садржај (ако постоји интерес и економска основа за организовање садржаја, било у оквиру јавног или приватног сектора власништва, у центру или неком другом насељу Општине)

4.3.3. Привреда

Привреда општине Ада, као и привреда АП Војводине и целе земље, суочена је са проблемима и ограничењима у развоју, који су последица догађаја 90-тих у нашој земљи али и процеса транзиције. Ограничења у развоју привреде општине Ада огледају се пре свега у недовољној искоришћености постојећих капацитета, паду производње код извесног броја предузећа, незапослености, престанку рада неких предузећа, незавршеном процесу приватизације, стагнацији мале привреде и услужног занатства. Могући ограничавајући фактор развоја у дужем временском периоду, може бити и неповољна демографска слика Општине (недовољно радно способног становништва), као и недостатак школованих кадрова у свим делатностима.

Пољопривреда

Општина Ада је претежно пољопривредно подручје, има регистрованих 1700 пољопривредних газдинстава, те се може закључити да знатан број становника остварује егзистенцију од свог рада у пољопривреди. Нарочито је у насељима Утрине, Оборњача и Стеријино доминантан проценат запослених у сектору пољопривреде (96%).

Лако је предвидети да ће пољопривреда и у наредном периоду представљати главни ослонац развоја општине Ада и да педолошки састав земљишта, начин и структура коришћења указују на висок интензитет обраде. Ратарство је преовлађујућа делатност на подручју општине Ада, али у алувијалном приобаљу реке Тисе, нарочито у атару села Мол изузетно је развијено повртарство. Гајење поврћа у Молу има дугу и богату вишевековну традицију, а зелен (мрква, першун и паштрнак) из овог села сматра се најквалитетнијим у земљи.

Оно што је у будућности неопходно, јесте увећана валоризација пољопривредне производње, кроз већу финализацију, поред постојећег млина за жито и фабрике за прераду и конзервирање поврћа у Молу, треба у што већој мери комплетирати производњу на овом подручју.

Други видови пољопривреде мање су заступљени и развијени од ратарства и повртарства, па постоје неискоришћене могућности за развој најпре воћарства. Већ постоје засади јабука, а у плану су подизање нових јабучњака и засада под другим воћем.

Сточарство је интензивно, али није велико по обиму, а недостатак природних пашњака и ливада свакако је ограничавајући фактор, а овакво стање ће остати и у будуће.

Виноградарство је углавном још увек хоби, а не озбиљна пољопривредна грана, али пример суседне општине Чока, са друге стране реке Тисе, где је оно врло развијено, пружају основ за размишљање и планирање подизања винограда и у општини Ада.

Од осталих пољопривредних грана вредно је напоменути производњу лековитог биља, пчеларство и цвећарство у зачетку.

Да би пољопривреда у пуној мери могла да допринесе развоју Општине, морају се у обзир узети све компаративне предности посматраног подручја:

- земљиште изузетног квалитета;
- богата традиција ратарске производње;
- надалеко чувена производња молске зелени, коју би требало брендирати и заштитити јој географско порекло (као што је то учињено са футошким купусом)
- Образовани и вредни пољопривредници.

Рибарство

На територији општине Ада не постоји значајан економски допринос рибарства као привредне гране у укупној привреди Општине, а не постоје ни значајније површине под рибањацима. Могућност развоја рибарства у општини Ада пре свега треба конципирати на:

- развоју и унапређењу спортског риболова;
- контроли излова рибљег фонда и спречавању недозвољених облика риболова;
- систематском порибљавању плементним аутохтоним врстама рибље млађи;
- излову алохтоних рибљих врста.

Развој привредног риболова усагласити са мерама заштите природе.

Шумарство

За развој шумарства као привредне гране, један од основних услова је унапређење стање постојећих шума. Повећањем површина под шумама побољшати сировинску базу за примарну и финалну прераду. Кроз повећање прерађивачких капацитета, обезбедити већу упосленост становништва на територији Општине, што ће утицати на остварење привредних и осталих функција.

У том смислу је потребно организовати трајну максималну шумску производњу, обезбедити пласман коришћења дрвне масе у прерађивачким капацитетима, а коришћење дрвне масе и потенцијала ускладити са могућностима и динамиком успостављања оптималног и нормалног стања.

Лов

На територији обухвата Просторног плана су установљена два ловишта, „Горњи рит“ и „Доњи рит“. Ловишта су дата ловачким удружењима на газдовање. У њима се лови висока ловна дивљач (срна и дивља свиња) и у знатно већем броју ниска ловна и перната дивљач. Ловишта чине шуме и шумско земљиште, пашњаци и ливаде и оранице (у највећем проценту) и воде, баре и трстици. У ловиштима је потребно унапредити услове станишта и повећати бројност популације дивљачи. Планским мерама се предвиђа пошумљавање непродуктивног земљишта у циљу формирања станишта за дивљач (ремиза) и уређење и опремање ловишта.

Газдовање ловиштима се спроводи на основу важећих ловних основе и годишњих планова газдовања, којима се прописују и конкретне планске мере које ће имати за циљ заштиту, исхрану и коришћење дивљачи. Пун економски капацитет ловишта постићи добром прогнозом диманике развоја популације дивљачи, односно пројекцијом оптималног матичног фонда за сваку ловну годину уз уважавање реалног прираста, губитака и одстрела дивљачи. Лов нема већи привредни значај, а његов развој је значајан у склопу туристичке понуде Општине.

Индустрија

Индустрија и пољопривреда су основне привредне гране у општини Ада. У сектору привреде највећи број запослених је у прерађивачкој индустрији, затим у трговини на велико и мало и у пољопривреди.

У оквиру индустрије најразвијенији су агроиндустријски и металопрерађивачки комплекс и плетарска индустрија, који су носиоци привредног развоја Општине. Насеља Ада и Мол су носиоци индустријског развоја Општине. Анализа просторног размештаја привредних капацитета показала је висок степен концентрације индустријских капацитета у Ади и Молу, у односу на остала насеља у Општини.

Општина Ада је претежно пољопривредно подручје, има регистрованих 1700 пољопривредних газдинстава, те се може закључити да знатан број становника остварује егзистенцију од свог рада у пољопривреди. Нарочито је у насељима Утрине, Оборњача и Стеријино доминантан проценат запослених у сектору пољопривреде (96%).

Потенцијали планског подручја у области индустрије темеље се на расположивим природним ресурсима и радом створеним вредностима, при чему су основни развојни приоритети покретање и оживљавање агроиндустријског и металопрерађивачког комплекса, мале привреде као и интензивнији развој туризма, трговине и угоститељства. Потребно је развијати оне секторе који су способни да подстакну развој привреде и значајно повећају запосленост, а то су прерада пољопривредних производа, индустријска производња и туризам. Највећи потенцијал су постојећи капацитети у области секундарног и примарног сектора. Дакле, будући носиоци привредног развоја општине Ада биће индустрија, пољопривреда и туризам.

Општина Ада је позната по веома развијеном предузетништву. Анализа постојећих трговинских, угоститељских и занатских капацитета указала је на њихову концентрацију у општинском центру и насељу Мол, док је у осталим насељима њихов удео занемарљив. У области трговине на велико и мало запослено је 14% од укупно запослених лица у општини Ада.

Угоститељском делатношћу се бави 55 предузетника и правних лица у Општини. Домаћи и страни туристи могу користити услуге смештаја у Хотелу „Парк“ у Ади, Ловачком дому у Молу, као и салашу у близини насеља Стеријино - „Нађпал салаш“. Такође, у оквиру рекреационог центра Адица у Ади, односно у непосредној близини базенског комплекса, налазе се хостел „Дом“ и преноћиште „Спорт“.

Занатство има веома дугу традицију. У оквиру занатских услуга у служби привреде у знатној мери су заступљени металопрерађивачи и плетачи, а од осталих услуга најзаступљеније су услуге у служби човека и домаћинства.

Постоје изузетни потенцијали и за динамичнији развој терцијарне делатности у циљу повећања степена запослености и прихода становништва (прерађивачке делатности, занатство, домаћа радиност, личне услуге и сл.). Потребно је подстицати развој плетарства, јер ова грана запошљава знатан број радно способног становништва. Структура и обим угоститељских објекта задовољава потребе Општине, мада и у будуће треба радити на побољшању опремљеност објеката и нивоа услуге.

Туризам

Туристичка делатност у прошлом периоду није имала оно учешће у привредном развоју Општине које јој по потенцијалима припада. План просторног развоја туризма треба да укаже на основне правце развоја који могу да доведу да се то учешће повећа. Основу будућег развоја туризма на простору општине Ада представљају атрактивни природни туристички мотиви, богатство риболовне и ловне дивљачи, река Тиса, Ађанска бара, познатија као „Буџак“ погодно за рекреацију, потенцијали термалне воде - извор лековите воде и пелоида „Орловача“, бројни салаши и антропогени мотиви, односно културно наслеђе као и велики број манифестација и културних догађаја.

Готово сви кључни туристички производи издвојени у Стратегији развоја туризма Србије, као што су манифестације/догађаји (културни, спортски), *spr&wellnes* /здравствени туризам, културно тематске руте (културно наслеђе), специјални интереси, наутика, етно туризам, рурални туризам и њима својствени облици туризма, поклапају се са издвојеним стратешким правцима развоја туризма у општини Ада.

Спортско-рекреативни туризам као перспективан облик туризма, поред културно - манифестационог, биће окосница развоја туризма и економског напретка општине Ада. У погледу развоја туризма у први план се издваја рекреациони центар „Адица“ у Ади и Тисин цвет у Мољу, који ће бити генератори развоја туризма у општини Ада. Основу будућег развоја спортско-рекреативног туризма, чиниће и атрактиван природни туристички мотив, река Тиса и Ађанска бара, познатија као „Буџак“ која би требало би да постане један од највећих туристичких потенцијала општине Ада и нађе своје место у туристичком потенцијалу АП Војводине.

ЈП „Адица“ са комплексом базена - три отворена базена и уређеном околином, опремљен клупама, столовима, те изграђеним спортским теренима за фудбал, рукомет, тенис и трим стазама, привлачи многобројне домаће и стране туристе углавном из Мађарске, Немачке, Аустрије, Француске, Италије, Швајцарске, Канаде итд. Рекреациони центар годишње посети 70.000-75.000 посетилаца.

У небрађеном делу Тисе налазе се лепо уређене плаже са угоститељским објектима, а у непосредној близини плажа су врло добро уређени кампови. Плажа у Ади је плитка и песковита те представља можда најлепшу плажу на реци Тиси. Такође, плажа у Мољу је уређена као кеј са могућношћу пристајања пловила. На плажама се налазе простори за рекреативни спорт на песку, који су у задњих 5 година све популарнији.

У Ади, поред плаже и кампа, налази се врло лепо уређена марина за мања пловила, којом управља Удружење љубитеља реке Тисе „СИДРО“. Обезбеђено је 24 часовно чување преко целе године.

Оба кампа, како у Ади тако и у Мољу, имају одлучан прилаз, а обезбеђена је питка вода, струја, добри хигијенски чворови и чуварска служба. Камп у Ади је капацитета око 400 јединица, док је у Мољу око 150. У непосредној близини су ресторани који пружају услуге јела и пића.

У брађеном делу, одмах уз одбрамбени насип налазе се лепо урађени паркови и шеталишта са спортским теренима.

На постојећим просторима у Општини намењеним за спортско-рекреативне активности и даље ће се опремати површине за свакодневну и викенд рекреацију и одмор у току летњег периода (локалитет спортско-рекреативног карактера „Стара управна зграда“ код Оборњаче, са парком). На тај начин општина Ада моћи ће да се укључи у туристичку понуду целог Потисја и АП Војводине у целини.

Приобални делови Тисе у општини Ада, наставиће да се користе у купалишно-рекреативне сврхе, повремено и наутичке, а постоје и повољни услови за упражњавање других спортско-рекреативних активности. Све наведене спортско-рекреативне активности могуће је, уз веома мало улагања, укључити у туристички производ општине Ада. Повезивањем са сличним туристичким производима околних општина или општина које се такође налазе на обалама реке Тисе, спортско-рекреативне активности могу чинити и већи, за туристе атрактивнији, интегрални туристички производ.

У наредном периоду неопходно је приступити планском уређењу комплекса рекреационог центра „Адице“ у Ади, са планираном изградњом велнес центра, која ће сем спортско-рекреативних и смештајних услуга имати и еколошке вредности. За масовнији развој овог облика туризма, Општина располаже бројним могућностима. Оне су посебно садржане у природним погодностима и постојећим спортским објектима. У том смислу развијати спортове на води.

Сви спортови везани за природно окружење и боравак напољу, који су тренутно заступљени у Општини и у оквиру којих послују активни спортски клубови, могу, на одређен начин, бити укључени у туристичку понуду, сезонски или током читаве године.

Цикло - туризам (бициклизам) као активност туриста, један је од тренутно најпопуларнијих и најбрже растућих облика активног туризма у природи. Насипи дуж обале Тисе, заједно са постојећом бициклистичком инфраструктуром и саобраћајницама које нису преоптерећене моторним саобраћајем, чине готово идеалан спој када је у питању развој рекреативног бициклизма у Ади. Кроз општину Ада пролази европска бициклистичка рута EuroVelo11, а постоји могућност повезивања са руту EuroVelo13 (преко територије општине Чока).

Рурални (сеоски)/етно туризам - подразумева активности везане за природу и културну баштину, а основни доживљај је упознавање руралног начина живота. Тржиште за ове производе су већи градски центри у окружењу, а предуслови су изграђена саобраћајна инфраструктура, смештајни капацитети, систем снабдевања као и туристичка инфраструктура.

Насеља на простору Општине, као и многобројни околни салаши, би уз добру организацију могли представљати центар сеоског, еколошког и амбијенталног туризма. У непосредној близини вештачког језера „Буџак“ у подручју званом „Сегедински пут“, налази се група од око 10 салаша, који представљају етнолошку атракцију и потенцијал за развој сеоског туризма. На салашима се налазе очувани храстови чија се старост процењује на око 150 година. У близини Оборњаче налази се бивши летњиковац, који је коришћен као управна зграда, сачувана постојећа ветрењача, салаши и три рибњака који представљају добру основу за развој сеоског туризма. Најатрактивнији и најопремљенији објекат је „Нађпал“ салаш у близини насеља Стеријино уз могућност његове ревитализације и обнове као туристичког потенцијала. У насељу Утрине такође постоји могућност развоја сеоског туризма, за шта су потребна додатна средства и улагања.

Завичајна кућа у Ади, служи да на једном месту прикаже некадашња, данас већ заборављена животна форма становника једне регије, њихово покућство, алате, употребне предмете и културне реликвије. Опремљеност Ађанске завичајне куће која је основана пре више од 5 година може се сврстати у средњу категорију.

Адаптацијом ових објеката и њиховом категоризацијом објединио би се туристички потенцијал, а тиме би се увећала и понуда Општине. Овим би се омогућило стварање нових прихода, а спречила би се миграција становништва на релацији село - град.

Бањски туризам - има потенцијале у коришћењу богатих ресурса термоминералне воде који постоје на територији Општине. Програмом развоја потребно је обезбедити њено коришћење као највећег природног богатства са становишта здравствено-рекреативног туризма. Овај потенцијал би требало врло озбиљно узети у обзир не само на нивоу Општине Ада, већ и на нивоу АП Војводине и понудити га као могућност страним улагачима. Такође, налазиште лековитог блата - пелоида „Орловача“ у Мољу могла би постати један од носилаца развоја бањског туризма.

Постојећа бушотина термалне воде у рекреационом парку у Ади може се користити код базенског комплекса и код планираног велнес центра Јавног рекреационог предузећа „Адица“ и за грејање смештајних објеката и осталих пратећих објеката у оквиру овог предузећа. У дужем развојном периоду планира се употреба термалне воде за потребе јавних објеката, спортских објеката и осталих објеката на територији насеља Аде и Мола. Планира се изградња бање „Орловаче“ у Мољу поред Рекреационог центра „Цвет Тисе“ која би исто користила термалну воду из постојеће бушотине која се налази у Ади и лековити пелоид из Орловаче чија је локација поред јужне границе катастарске општине Мол.

Културно - манифестациони туризам као један од најразвијенијих видова туризма, у наредном периоду биће у већој мери саставни део туристичке понуде Аде. У том смислу културне институције Аде треба оспособити реконструкцијом или завршетком изградње за примање туриста.

На територији општине Ада налази се велики број *непокретних културних добара* (Српска православна црква Васнесења господњег, Капела Дудварски на православном гробљу у Ади; Српска православна црква Свети Сава, родна кућа Новака Радоњића у Мољу и Заветни крст у Мољу; Ветрењача у Оборњачи итд. Такође, велики је број *археолошких налазишта* и јавних споменика а од значаја је и *просторно културноисторијска целина у Ади, велики број објеката од посебне вредности* у Ади и Мољу.

Културне манифестације употпуњују боравак туриста на простору општине Ада. Овај вид туризма обухвата фестивале, дане народне традиције, приредбе, изложбе, спортска такмичења и др.

Од највећег значаја у Ади су манифестација: Интернационални фестивал Камерних хорова „Арањ капу“ (Златна врата), Касачки митинг Меморијал „Др Стеван Петровић“, Жетелачки дани, Лингвистички дани „Сарваш Габор“, Симпозиум „Новак Радонић“, Сусрет љубитеља мотор бицикала итд.

Жетелачки дани представљају манифестацију у склопу прославе дана општине Ада. Поред жетелачког бала, интересантна су са етнолошке стране, разна такмичења у кошењу и вршењу жита, која се обављају на стари традиционалан начин, израда разних врста хлебова и пекарских производа.

Лингвистички дани „Сарваш Габор“ посвећени су Сарвашу Габору рођеном у општини, који представља једног од најзначајнијих лингвиста мађарског језика.

Симпозиум „Новак Радонић“ који је од 1995. године прерастао у ликовну колонију, окупља академске ликовне уметнике са територије наше и суседних земаља. Дела високе уметничке вредности остају власништво општине Ада и уједно се богати фонд градске галерије.

Сусрет љубитеља мотор бицикала у организацији клуба Кобра из Аде окупља власнике и љубитеље мотоциклизма и има такмичарски карактер. Манифестацију прати пригодан забавни програм.

У Мољу се такође често организују разне манифестације. Од највећег значаја су: Сусрет дувачких оркестара у јулу, Дани Мола, „Летња ноћ на Тиси“ у јулу, Меморијал „Хованец Јожеф“ - традиционална манифестација извиђача јуну.

Наутички туризам у планском периоду развијати у складу са смерницама РПП АПВ за развој туризма на води, којима је обухваћена мрежа примарних и секундарних наутичких центара где се налази и Ада са предвиђеном изградњом марине на Тиси. У развоју наутичког туризма Аде, велики значај има река Тиса. Одговарајућим инфраструктурним опремањем овог пловног пута и адекватним маркетингом могло би се остварити извесно преусмеравање са главног-дунавског пловног правца на Тису.

Укупан број регистрованих пловних објеката је око 200. Постојећи прихватни објекти наутичког туризма у општини Ада су везови у Мољу и Ади. Осим тога, на територији Општине постоје два трајектна прелаза Падеј - Ада и Мол - Сајан тренутно ван функције.

Везови у Мољу, налазе се у склопу плаже, капацитета око 50 пловних објеката и могу да приме пловне објекте до 15 т. Опремљено је водом и струјом. Плажа и камп у Мољу, опремљени су водом и струјом и санитарним чвором. Везови Удружења пријатеља Тисе „Сидро“ у Ади су за пловила од 6 т, капацитета до 120 пловних објеката. Привезиште има објекат, седиште удружења, чуварску кућицу, израђен приступни пут, 24-часовну чуварску службу, струју, градску воду и санитарни чвор. У непосредној близини налази се спортско-рекреативни центар са комплексом отворених базена ЈП „Адице“. Камп у Ади опремљен је водом, има санитарни чвор и струју. Плажа у Ади опремљена је водом, има санитарни чвор и струју.

Ловни туризам у планском периоду биће и даље значајан део туристичке понуде Општине, са усмерењем на иностране кориснике овог вида туризма. Представља најпрофитабилнији облик туристичког промета и потрошње. Широка лепеза услуга које се пружају ловцима, нарочито иностранцима, резултира разноликом и обимном ловно-туристичком потрошњом. На простору општине Ада, ловни туризам има веома дугу традицију и одвија се преко Ловачких друштава

„АДА“ из Аде и „ПАНОНИЈА“ из Мола. Општина Ада обилује врло лепим и богатим ловним теренима у које се сваке године много улаже. Домаћи туристи претежно се задржавају у општини само за време лова, док инострани гости користе и смештајне капацитете.

На територији општине Ада регистрована су ловишта „Горњи Рит“ и „Доњи Рит“ у којима се гаји и лови претежно ниска и перната дивљач, док је висока дивљач мање заступљена.

Насеље Оборњача и Стеријино такође имају добре услове за развој ловног туризма. У шумама живи велики број дивљачи те се отвара могућност за ловни туризам.

Риболовни туризам и у наредном периоду развијаће се на риболовним подручјима отвореног типа (река Тиса) и затвореног типа (Ађанска бара, познатија као „Буџак“).

Наиме, риболовни туризам добија свој велики значај после изградње акумулационог језера „Буџак“. На реци Тиси љубитељи риболова такође могу уживати у природним лепотама.

Квалитетна организација спортско-риболовног туризма захтева, поред рибљег фонда, обезбеђење одговарајућих инфраструктурних објеката - уређени риболовни ревири са пратећим објектима, смештајни капацитети за риболовце и др. Овај облик туризма могао би се успешно организовати на више водених пунктова на реци Тиси.

На територији општине постоје Удружења риболоваца у Ади и Мољу.

Развој туризма на простору општине Ада подразумева јачање **материјалне базе - смештајних капацитета** и организације туризма. Различита структура посетилаца захтева комплексно и разноврсно уређење простора.

Од категорисаних смештајних капацитета, у Ади се налази *хотел Парк*, са 15 двокреветних соба и једним апартманом категорије једне звездице, у приватном је властништву АД „ВИВЕНС“ из Новог Сада. Поред хотела организоване услуге смештаја гостију пружа *Ловачки дом* у Мољу са могућношћу смештаја 12 гостију, којима се нуди и добра кухиња. Стари амбијентални салаш „НАЂПАЛ“ налази се у близини насеља Стеријино, затвореног је типа и има капацитет смештаја 19 лежаја са рестораном капацитета 60 гостију. У комплексу Хиподрома налазе се објекти са могућношћу смештаја 12 гостију. Смештај гостију обезбеђује и приватни објекат Хубертус на Сенђанском путу са својих девет соба и 21 креветом за госте. Смештајне капацитете употпуњују и објекти Хостел „Дом“- пансион за смештај, капацитета 16 соба као и преноћиште „Спорт“, са капацитетом од 17 соба у парку Рекреационог центра „Адице“.

4.3.4. Инфраструктурни системи

4.3.4.1. Саобраћајна инфраструктура

Општински простор Аде са својим гео-саобраћајним положајем нема адекватан приступ у односу на основне саобраћајне инфраструктурне коридоре - ауто-путеве, односно саобраћајне капацитете највишег хијерахијског нивоа. Кроз општински простор Ада пролазе саобраћајно важни путни правци друмског саобраћаја и то:

- Државни пут IIа реда **бр.102/(Р-122)⁵**, Кањижа - Сента - Ада - Бечеј - Темерин - веза са државним путем 100. Овај пут представља основну везу овог простора са околним насељима, центром АП Војводине и представља основни апсорбер даљинског саобраћаја.

Будући концепт путног-друмског саобраћаја на простору општине Ада је замишљен као систем радијалних саобраћајних капацитета различитог хијерахијског нивоа, који ће омогућити задовољење свих нивоа потенцијалних захтева са високоим степеном доступности, али и високим нивоом интернасељског повезивања. Такође, као врло значајан део концепције путног саобраћаја је и омогућавање оптималног опслуживања атара-сировинског залеђа, као основног извора привредних активности.

Операционализација концепцијских претпоставки, подразумева просторно дефинисање трасе државног пута - пута регионалног значаја на правцу Мол - (Оборњача) - Мали Иђош, са повезивањем на правцу Ада - мост на Тиси - Кикинда), као основни услов за перспективни развој Општине, субрегиона и региона (Бачка - Банат).

5 Донета је Уредба о категоризацији државних путева („Сужбени гласник РС“, бр. 105/13 и 119/13), у складу са њом је направљена паралела са постојећим ДП: ДП IIа реда бр.102 чине деонице некадашњих Р-122.

Реализација путног правца Мол - Оборњача - граница општине - Мали Иђош, ће омогућити виши ниво саобраћајног повезивања са окружењем, као и највиши ниво саобраћајне услуге, јер ће преко петље Мали Иђош бити омогућено укључење на ауто-пут А1/Е-75, Хоргош - Суботица - Нови Сад - Београд. Изградњом овог новог путног капацитета биће омогућено квалитетније повезивање и подизање нивоа руралног живљења у насељима и знатно побољшање услова рада у насељима.

Изградњом сегмента путног правца и са изграђеним мостом преко Тисе (потез Молски пут - Падеј), значајно ће повећати саобраћајну доступност и омогућити квалитетније повезивање насеља, субрегиона и региона Бачке и Баната.

Укалапање овог путног правца у мрежу општинских путева и реализацијом путног коридора Мол - Оборњача - граница општине - Мали Иђош, значајно ће повећати степен приступачности повезивањем са саобраћајницама највишег хијерархијског нивоа (ДП I реда и аутопута Е-75).

Општинска путна мрежа Аде, као хијерархисјки најнижа, али са стајалишта свакодневне комуникације у локалу најважнија, ће и даље имати врло важну улогу у повезивању насеља међусобно, са путним капацитетима вишег нивоа (ДП II реда, путни правац Мол-Мали Иђош), као и у повезивању насеља, микролокалитета, привредних и туристичких садржаја у атару.

У наредном планском периоду се планира реконструкција и изградња следећих општинских (локалних) путева и то:

- ОП бр.1: (Л-1) – Ада – Стеријино - Оборњача - реконструкција,
- ОП бр.2: (Л-2) - (Пут за скелу) улица Ђ.Ђаковића - скелски прелаз - реконструкција,
- ОП бр.3: (Л-3) – Оборњача - Утрине - реконструкција,
- ОП бр.4: (Л-4) - Стеријино - ка општинском путу Б. Петрово Село - Пољанице (општина Нови Бечеј) - изградња.

Некатегорисана путна мрежа општинског простора Аде (атарски, шумски и остали путеви), у наредном периоду базично ће се користити за обављање интерног саобраћаја првенствено у функцији пољопривреде. Квалитетно повезана у један затворени саобраћајни систем чиниће одговарајући суплемент категорисаној саобраћајној мрежи општине.

Будућа просторна уређеност општине Ада подразумева и постојање одређених путних садржаја (станице за снабдевање горивима - ССГ, аутосервиси, теретни терминали и сл.). Они се могу градити на свим локацијама ако су задовољени саобраћајни, технолошки и безбедоносни услови, као и услови заштите животне средине и одрживог развоја.

Железничка инфраструктура

Железнички саобраћај у оквиру простора општине Ада је заступљен преко некатегорисане железничке пруге Бечеј - (Ада) - Сента, на којој је обустављен саобраћај (путнички и робни).

У складу са стратешким плановима општине и развојним плановима управљача над пружном саобраћајном инфраструктуром, могућа је промена режима коришћења површина јавне намене - грађевинског земљишта за саобраћајну инфраструктуру (пруга - пут). Начин, врста и операционализација ове промене мора бити изведена у складу са законском и подзаконском регулативом, уз сагласност управљача и израду одговарајуће планске и/или пројектно-техничке документације.

Водни саобраћај

Водни саобраћај треба да буде потенцијал који ће се користити у сврху привредних (нарочито туристичких активности), кроз обезбеђење доступности овом простору. Пловни пут на предметној деоници реке Тисе у оквиру општинског простора има статус међудржавног пловног пута на основу уговора са Републиком Мађарском.

У складу са законском и подзаконском регулативом за водни пут реке Тисе на целој територији Републике Србије (km 164+000 - km 0+000), потребно је обезбедити минималне габарите за IV категорију пловних путева по класификацији Европских унутрашњих пловних путева (UN/ECE).

У наредном планском периоду водни саобраћај би требало посматрати са аспекта перспективног претварања међудржавног у међународни пловни пут, прерасподеле бруто транспортног рада у међуопштинским оквирима (Сента - Ада - Чока - Нови Кнежевац), уз ангажовање постојећих (и планираних) инфраструктурних капацитета логистичког центра (ЛЦ-а) Сента.

У домену наутичког туризма је планирана изградња прихватног објекта наутичког туризма (ПОНТ), привременог претоварног места у зони узводно од моста преко Тисе, путничког пристаништа (ПП), као и трајектних прелаза Мол - Сајан у зони насеља Мол и Ада - Падеј северно од насеља Ада.

Изграђеност капацитета за путничка бродове у оквиру насеља Мол, у наредном планском периоду, подразумева савремено опремљено пристаниште за прихват путничких пловила. Пристаниште је потребно опремити садржајима за водни и путни-друмски саобраћај у складу са захтеваним нивоом терминала на категорисаном пловном путу IV категорије.

На предметном потезу секција водног/пловног пута за имплементацију свих потребних садржаја постоје квалитетни просторни, хидролошки и инфраструктурни услови, као и одговарајуће окружење (близина централних садржаја Аде и Мола). Изградња ових капацитета би директно утицала на афирмацију и повећање атракције општинског простора Аде.

Изградња прихватног објекта наутичког туризма на Тиси - марине, планирана је на основу ППРС, РПП АПВ, Студије марина на територији АПВ и документације Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој „Потенцијали за развој наутичког туризма Потисја, 2005“.

Ваздушни саобраћај

Ваздушни саобраћај у општинском простору, са аспекта транспорта, није посебно разматран због мале потражње за таквом врстом транспортне услуге и гравитационог подручја ваздушне луке у Сурчину. Ваздушни саобраћај (путнички и карго) за кориснике овог простора у наредном периоду биће обављани преко аеродрома „Никола Тесла“ у Сурчину до оспособљавања аеродрома у Новом Саду.

Општински простор нема регистрованих спортских аеродрома и летишта, али перспективно је могуће њихово просторно установљавање уз испуњавање свих потребних услова, на основу законске и подзаконске регулативе.

Немоторни саобраћај

У популаризацији и афирмацији **немоторних кретања** посебан акценат се даје развоју бициклистичког туризма, кроз укључивање у међународне пројекте који се заснивају на изградњи тзв. „зелених путева“ (Project for Public Spaces & Greenways) и бициклистичких стаза уз Тису - међународни цикло коридор 11⁶. Пројекти се заснивају на повезивању природних и историјских знаменитости Потисја. Траса међународне туристичко-бициклистичке стазе је планирана по постојећим насипима, атарским и шумским путевима ванграђевинског подручја, док унутар делом иде у оквиру насељске путне и уличне мреже. Такође локална самоуправа је иницирала формирање пешачко-бициклистичке стазе у делу међународног цикло коридора на насипу, између центра општине и насеља Мол.

У наредном планском периоду је потребно истражити могућност за имплементацију бициклистичких стаза ван насељених места - међунасељских бициклистичких стаза. Ако се за то искажу одговарајући захтеви, бициклистичке стазе је могуће градити у оквиру коридора државних/општинских путева.

4.3.4.2. Водна инфраструктура

Водни објекти за уређење водотока и за заштиту од поплава, ерозија и бујица

Река Тиса је у прошлости регулисана. На територији Републике Србије она је оспособљена за спровођење прорачунских количина вода и за потребе пловидбе. Као резултат природних процеса долази до одређених неминовних промена у морфологији корита реке. На делу изграђених регулационих грађевина, ток воде је сигуран и поуздан. Међутим, постоје још деонице где регулациони радови нису у пуној функцији, или је постојеће физичко стање постојећих објеката неодговарајуће. Стога је и даље нужно и неопходно регулационим радовима обезбедити потпуну сигурност течења воде у свим режимским условима, без изазивања штетних последица по корито реке, по објекте за одбрану од поплава и за огромну материјалну вредност, која се налази на брањеном простору.

⁶ Cap du nord-Les lacs finlandais – Helsinki – Tallin – Tartu – Vilnius – Varsovie – Cracovie – Kosice – Belgrade –Skopje – Thessaloniki – Athens

Највећи природни водоток је река Тиса која тече источном периферијом ађанске општине и у дужини од 21 km представља природну границу према новобечејској и чоканској општини. На овом сектору ширина Тисе је различита и при средњем водостају износи од 180 метара до 200 метара.

Главни максимум водостаја на Тиси се јавља у априлу, услед топљења снега и пролећних киша и дотоком од притока. Споредни максимум се јавља у децембру и резултат је јесењих киша. Главни минимум се јавља у октобру, као последица сушног периода у другој половини лета и великог испаравања. Споредни минимум пада у зимске месеце, у јануару и фебруару, а последица је излучивања падавина у облику снега.

Осцилације водостаја Тисе износе око 5 метара у току године, а средњи проток Тисе у зони Аде и Мола износи $913 \text{ m}^3/\text{sec}$. Постојећи одбрамбени насипи врше своју основну улогу, али при високим водостајима Тисе, подземне воде угрожавају ниске терене на алувијалној равни.

Други водоток на територији општине је Чик који се карактерише малим протицајем. При ниским водостајима, протицаја практично и нема, док се при средњем водостају јављају протицаји $3 \text{ m}^3/\text{sec}$.

Канал нема хидрографски значај за ово подручје.

На територији општине Ада постоји Ађанска бара, аутохтона река познатија као Буцак, која није значајнија у хидрографском смислу, али је при високим подземним водама од великог значаја, јер врши одводњавање ове територије. При високим водостајима, протицај у кориту износи и до $5 \text{ m}^3/\text{s}$.

Буцак или Ађанска бара представља остатак много већег речног тока. Овај хидролошки објект протеже се правцем исток - запад у дужини од 33,2 km и усекао се у лесну терсу правећи нарочито у јужном делу праву речну долину. У близини насеља Ада подигнута је земљана брана и добијено је језеро дужине 14,4 km и површине 112 ha просечне ширине 80 m и максималне дубине 3,45 m.

Постојећи одбрамбени насипи дуж обала Тисе, чине трајно решење заштите територије општине Ада од поплава вода, тако да је у наредном периоду нужно постојеће делове система одржавати у пројектованим елементима, као и отклањати евентуална оштећења облога насипа од утицаја таласа и леда.

Тренутно стање објекта на одбрамбеном систему од великих вода пружа поуздану сигурност за воде реке Тисе са учесталосту појаве једном у 100 година. Овај систем за одбрану од поплава претпоставља и спровођење ефикасних мера на управљању и одржавању.

На простору обухвата плана налази се део Десног насипа I одбрамбене линије реке Тисе. Према оперативном плану ознака деонице је Д.13.3.1. од Макошког брега до уставе на ушћу Чика, дужине 21,8 km, стационажа од km 88+100 до km 109+900. Насип је израђен за одбрану од 1% велике воде реке Тисе. Основне карактеристике насипа су: Кота круне насипа од 82,68 мнм до 83,55 мнм; рачунска 1% велика вода је од 81,31 мнм до 82,23 мнм; Ширина круне је 6.00 m и нагиб косина је 1:3. На поменутом насипу постоје три чуварске кућице. Дужина високе обале „Жути брег“ km 109+970 до km 107+260 је 2,647 km.

Законом о водама (члан 16. ЗОВ) дефинисано је шта се сматра заштитним појасом насипа и колика је његова потребна ширина, односно да се саставним делом насипа за одбрану од поплава сматра заштитни појас са шумом и заштитним зеленилом (заштитне шуме) у инундационом подручју, у ширини 50 m поред насипа, одводни канали паралелни насипу у брањеном подручју, на удаљености од 10 m до 50 m од ножице насипа (зависно од карактеристика водотока и објекта), као и сервисни путеви у брањеном подручју за спровођење одбране од поплава.

У зони обухвата Просторног плана, налазе се и површине које представљају шуме и шумско земљиште дато на коришћење ЈВП „Воде Војводине“ и обухваћене су Основом газдовања шумама за ГЈ „Сента“ са роком важења исте од 01.01.2016. до 31.12.2025. године. Ове површине чине појас који се налази са небрањене стране насипа и сходно Закону о водама, представљају саставни део насипа, док са друге стране сходно Закону о шумама представљају шуме и шумско земљиште. Површине обухваћене поменутом Основом представљају комплетно 9, 10, 11, 12 и део 13-ог одељења и то одсеци (а, b, c, h, k, I, m и 3). Водозаштитне шуме на подручју који обухвата Просторни план се налазе у небрањеној ножици насипа и имају заштитни карактер зато што штите насип од ветра, леда и таласа и због тога се сматрају саставним делом одбрамбених насипа, како је и прописано Законом о водама. Заштитне шуме се налазе на земљишту у појасу од сса 60 m од ножице насипа.

У зони насипа према одредбама Закона о водама, по круни, у косинама и у ножици није дозвољена изградња било каквих објеката, који предвиђају укопавање у тело насипа тј. нису дозвољени никакви грађевински радови, који задиру у геометрију насипа чиме би се довела у питање његова стабилност и функционалност као одбрамбеног објекта. У зони од 50 m у брањеној зони насипа према брањеном подручју, као и у зони од 50 m од краја небрањене косине (небрањене ножице) насипа према реци, није допуштена изградња било каквих објеката, укопавање цеви, засецање постојећег покровног слоја и слично, сем према датим условима (насипање терена и сл.). Предвиђени објекти у наведеној зони морају бити такви да се за време њихове изградње и каснијег функционисања не наносе оштећења на водопривредним заштитним објектима. Такође, према Закону о водама није дозвољена садња било каквог зеленила у овој зони (осим шумског заштитног појаса), пошто би то могло да угрози функционалност одбрамбене линије. У небрањеном појасу тј. у подручју између минор корита реке Тисе и насипа прве одбрамбене линије није дозвољена изградња стамбених објеката. За планирање било каквих објеката у брањеној и небрањеној зони насипа, потребно је од надлежног предузећа затражити водопривредне услове, сагласности и дозволу.

Ерозијом земљишта је угрожено више привредних грана и области: водопривреда, пољопривреда, шумарство, саобраћај и комунална инфраструктура и др. Потребно је извршити санирање и довођење у исправно функционално стање, као и извршити ревитализацију радова и објеката који служе за заштиту од ерозија. У склопу антиерозионог уређења територије, основни интерес водопривреде се састоји у заштити водопривредних објеката од наноса. Због тога се, при разматрању антиерозионих мера за потребе водопривреде, мора водити рачуна, с једне стране, о степену угрожености појединих објеката, а с друге стране, о степену осетљивости објеката на засипање наносом.

При разматрању критеријума за избор приоритета антиерозионих радова на заштити водопривредних објеката, треба имати у виду следеће чињенице:

- значај објеката за водопривреду,
- степен угрожености објеката од наноса,
- степен осетљивости функције објеката на засипање наносом и
- старост објеката или планирано време изградње објеката за будуће објекте.

Антиерозионо уређење обухвата радове и мере за заштиту од ерозије и бујица и контролу наноса на разматраном простору. Ови радови и мере могу се разврстати на:

- биолошке мере (пошумљавање, мелиорације шума, мелиорације пашњака и ливада и затрављивање),
- биотехничке мере (изградња зидова против спирања, контурних ровова, градона, тераса и др.),
- техничке мере (бујичарске зидне преграде, рустикалне преграде и др.) и
- административне антиерозионе мере (прописи којима се регулишу обавезе корисника да антиерозионо газдују поседом).

Обезбеђење најповољнијих и најцелисходнијих техничких, економских и еколошких решења антиерозионог уређења једног подручја састоји се у оптималној комбинацији биолошких, биотехничких и техничких радова, уз адекватну примену мера за заштиту животне средине и административних антиерозионих мера. Примена појединих категорија антиерозионих мера зависи од конкретних услова посматраног локалитета - геоморфолошких, геолошких и педолошких услова терена, стања вегетације, метеоролошких и хидролошких фактора и др.

Флувијална ерозија представља једну компоненту комплексних речних процеса, који се одигравају под утицајем природних и антропогених фактора. Отуда је логично да се заштита од флувијалне ерозије третира у оквиру уређења водотока. Контрола флувијалне ерозије има двоструки ефекат: спречавањем бочне ерозије корита постиже се, с једне стране, заштита обала и приобаља, а с друге стране, зауставља се улаз материјала из рушевних обала у речно корито и тиме онемогућава формирање наносних наслага, које смањује пропусну моћ корита. Да би се проблематика флувијалне ерозије решила, потребно је површине заштитити биолошким интервенцијама, затрављивањем, пошумљавањем, и др.

Што се тиче еолске ерозије, мере заштите од овог феномена (ветрозаштитни и пољозаштитни појасеви и агротехничке мере), спадају у домен пољопривреде и шумарства. Међутим, заштита од еолске ерозије може бити и у интересу водопривреде, у случају када се у близини подручја интензивне ерозије ветром налазе водопривредни објекти (акумулације, регулисана речна корита, иригациони канали и др.).

Основни задатак водопривреде би се састојао у детерминисању свих водопривредних објеката који могу бити угрожени еолском ерозијом, као и у разради концепције њихове заштите.

Водни објекти за заштиту од штетног дејства унутрашњих вода - одводњавање

Под унутрашњим водама на подручју, подразумевају се површинске воде настале од падавина и подземне воде. Ради одржавања оптималног режима на подручју, врши се одводњавање (евакуација) сувишних вода са изграђеним системима за одводњавање који се састоје од различитих хидротехничких објеката, као што су: канали, црпне станице, уставе, бране и акумулације, мостови, пропусти и др.

Кретање вода прве издани на територији општине Аде има пресудан утицај на дренажност читавог подручја. Топографска површина ађанске општине састоји се од водопрпусног земљишта, кроз које се вода процеђује и понире до првог водонепропусног слоја.

Дубина горњег нивоа прве издани на територији ађанске општине није свуда иста. На лесној тераси је на већој, а у алувијалним равнинама Тисе на мањој дубини. Површина лесне терасе је у просеку за 4 до 6 метара виша од површине алувијалних равни.

Поред периферног подземног одводњавања постоји и унутрашње отицање тих вода. Наиме, подземне воде лесне терасе отичу и према многобројним депресијама на лесној тераси, због чега је горњи ниво подземних вода у депресијама на мањим дубинама него у вишим деловима лесне терасе.

Ниво подземне воде је под директним утицајем реке Тисе и креће се у опсегу од 1 m до 3 m од површине терена, зависно од локалитета и годишњег доба. Плитке подземне воде јављају се у зони алувијалне равни на дубинама 100 cm до 150 cm од априла до септембра и 150 cm до 200 cm од октобра до марта. Водостај Тисе је увек у тесној вези са дужином плитких издани из чега проистиче редовно одржавање мреже мелиорационих канала иза одбрамбених насипа, а присутне су и изненадне појаве великих подземних вода које могу бити резултат климатских промена.

Дубоке издани јављају се у више водоносних слојева (40 m, 80 m и 200 m), који имају значајне количине воде без осцилација. Као извор пијаће воде нарочито је значајан дубоки водоносни слој који залеже на дубини од преко 200 метара и више, а на кога се усмеравају садашњи и будући артерски бунари.

На већим дубинама (340 m, 650 m и 1350 m) констатоване су дубоке термалне и минерализоване воде, а количина соли у води и температура воде по правилу расту са дужином.

Табела 6. Основне карактеристике бунара на подручју општине Ада

Бунари	Кота терена	Вишегодишњи просек
ЧК-1	78,58	75,13
148	81,81	78,86
149-Т	81,99	77,51
150-Т	76,76	73,81
152-Т	80,05	76,41
153	80,38	78,25
196-Т	76,07	74,41

Подручје општине Ада захвата 5 сливова за одводњавање, од којих се неки налазе у потпуности или делом на територији Општине а неки делом на територији суседних Општина. У табели приказани су подаци за целокупне сливове који се налазе макар и мањим делом на подручју који обухвата Просторни план.

Табела 7. Карактеристике система за одводњавање на подручју општине Ада

Ред.бр.	Слив	Површина (ha)	Укупна дужина каналске мреже (m)
1.	Чик-1	1.901,90	7.044
2.	Чик-2	5.715,15	-
3.	Молски рит	1.811,10	37.976
4.	Буџак	16.820,76	49.386
5.	Ађански рит	377,00	16.173
УКУПНО:		26.625,91	

Целокупна површина општине Ада, сем уског појаса у небрањеном делу између минор корита Тисе и насипа прве одбрамбене линије, обухваћена је мелиорационим системима, односно одводњава се.

Табела 8. Основне карактеристике црпних станица које се налазе на системима за одводњавање

Р. Б.	Назив ЦС	Врста Ц.С.	Систем за одводњавање	Локац. ЦС	Врста погона	Кота „0“ водо-мера	Мин. радни ниво	Мах. радни ниво	Капацитет (m ³ / s)
1.	ЦС-1 Мол	стаб.	Молски рит	km 91+090	елект.	73,70	73,70	75,00	1,25
2.	ЦС-3 Ада	стаб.	Ађански рит и бара	km 100+440	елект.	73,20	74,04	75,70	1,50

Табела 9. Основни подаци за најважније канале који су на подручју општине Ада

Р. бр.	Канал	Слив	Дужина	Карактеристике канала на уливу			
				ширина дна	кота терена	нагиб косина	кота дна
1.	Чик	Чик-1	1.400	(улив не припада Ађанској општини)			
2.	К-II-0	Молски рит	7.785	1,5	77,20	1,5	73,05
3.	К-III-0	Буџак	33.200	2,0	74,80	1,5	73,24
4.	К-IV-1	Ађански рит	6.233	2,0	74,90	1,5	73,72

Табела 10. Основни подаци за системе за наводњавање који су на подручју општине Ада

Ред. бр.	Систем за Наводњавање	Површине у 2003.		Црпна станица капацитет Q (l/s)
		Инсталисан капацитет	Ангажован капацитет	
ВОДОЗАХВАТ - ТИСА				
1.	Молски рит	500	500	500
2.	Калоча-АД „Халас Јожеф“	3228	3228	3770

На основу границе обухвата Просторног плана утврђено је да се у обухвату налази неколико сливова са припадајућим мелиоративним каналима: Слив бр. 1-Чик, Слив бр. 2-Молски, Слив бр. 3-Буџак и слив бр. 4-Ађански рит.

Поред каналске мреже на предметном сливном подручју изграђене су црпне станице: црпна станица ЦС-1 Мол која служи за потребе одводњавања слива Молски рит, црпна станица ЦС-2 Мол, чија намена је наводњавање слива Молски рит, црпна станица ЦС-3 Ада за потребе одводњавања слива Буџак и Ађански рит, и црпна станица Калоча-нова за потребе наводњавања.

Регулисање водног режима у земљишту, уз изградњу и реконструкцију постојећих система за одводњавање омогућиће интензивну пољопривредну производњу. Полазиште за техничка решења у домену хидротехничких мелиорација је ревитализација постојећих мелиорационих система и постепено смањење садашњег заостајања Републике Србије у домену наводњавања изградњом нових система на земљиштима највиших бонитетних класа. Будући системи се планирају као интегрални мелиорациони системи (одводњавање, наводњавање, заштита од спољних вода), са свим мерама хидротехничких и агротехничких мелиорација.

Системи за одводњавање реализују се тако да се уклапају у решења интегралног уређења простора, при чему се води рачуна о потреби касније доградње и система за наводњавање. Допремање воде до парцела на којима не постоји изграђена каналска инфраструктура врши се црпним станицама високог притиска и цевном мрежом. Критеријум за оцену погодности земљишта за наводњавање узима у обзир три параметра:

- рељеф терена,
- могућност довода воде и
- квалитет земљишта.

Коришћење вода за наводњавање пољопривредног или другог земљишта врши се у складу са Законом о водама.

Водни објекти за коришћење вода

На предметном подручју су делови регионалног подсистема „Ада“ и регионалног подсистема „Тиса-Палић“, за снабдевање водом за наводњавање пољопривредних површина, који су саставни део Регионалног система за снабдевање водом Северне Бачке.

Предвиђено је превођење воде из подсистема „Тиса-Палић“ у подсистем „Ада“ путем доводног канала који би пролазио кроз територију општине Кањижа и општине Сента. Подсистем „Ада“ треба да обезбеди воду за наводњавање око 15.500 хектара пољопривредних површина у оквиру делова општине Ада и општине Сента. Подручје овог подсистема се са јужне стране граничи са подручјем подсистема „Бељанска Бара“, на северу и западу са подручјем подсистема „Тиса - Палић“, а на истоку са реком Тисом. Снабдевање водом се врши из Тисе пловном црпном станицом Калоча (која је у власништву правног лица „Метал Хемико“ ДОО Ада) и стационарном црпном станицом „Калоча 2“ (која је у власништву ЈВП „Воде Војводине“ Нови Сад) преко канала Калоча. Планирана је изградња стабилне ЦС Калоча, која ће обезбедити потребно снабдевање водом подсистема „Ада“.

У складу са стратешким опредељењима, снабдевање водом највишег квалитета оствариће се развојем регионалног система водоснабдевања (у овом случају регионални систем горње Тисе), из којег ће се снабдевати становништво насеља општине Ада, као и само они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета. Дугорочно посматрано, решење водоснабдевања треба тражити у формирању централног постројења за комплетан третман воде, са базирањем на ресурс подземних вода, и/или речне воде Тисе, и изградњи магистралних повезних цевовода од свих насеља Општине. За снабдевање овог региона предвиђене су поред постојећих изворишта и прерађене речне воде Тисе. Овом систему, поред насеља општине Сента, припадају и насељена места у општинама Суботица, Кањижа, Нови Кнежевац, Чока, Ада, Кикинда и Нова Црња. Алтернативна решења везана су за довођење вода са веће удаљености. Да би се донеле кључне одлуке у ком правцу да се врши дугорочно планирање развоја водоснабдевања са аспекта обезбеђења квантитета и квалитета воде за пиће, неопходно је сагледати хидрогеолошке и хидродинамичке параметре на ужој и широј локацији, као и одређене параметре који карактеришу квалитет воде за пиће.

До тада, даљи развој водоснабдевања, развијаће се у правцу који је сада у функцији, уз повећање броја црпних бушотина на постојећим или новим извориштима са изградњом појединачних уређаја за дотеривање квалитета воде по захтеваним критеријумима.

Иако се иде на рационализацију потрошње и максималну штедњу подземних ресурса питке воде, по потреби извршити проширење постојећих изворишта са неколико бунарских водозахвата због континуалног пропадања извесног броја бунара и како би се у насељима са по једним бунаром остварио потребан резервни капацитет.

Уколико се на основу претходног истраживања установи да на постојећим насељским локацијама изворишта нема могућности за бушење нових бушотина (што би могао да буде случај код малих насеља са једним до два бунара), то ће захтевати оформљавање нових изворишта, што представља значајније и дуготрајније кораке у техничком и финансијском смислу.

У наредном периоду смањиваће се специфичне потрошње воде у домаћинствима, политиком реалних цена воде, мерењем утrophка воде и мерама планске рационализације потрошње. Норма потрошње за становништво ће бити на нивоу од 120 л/стан./дан до 150 л/стан./дан. Ради рационализације коришћења висококвалитетне воде за пиће и заштите исте од непотребног расипања, потребно је на минималну меру свести губитке на водоводној мрежи. Процес рационализације коришћења питке воде се може спровести, осим на већ поменуте начине:

- смањењем броја дефеката заменом и реконструкцијом дотрајале водоводне мреже,
- увођењем што бољег система мерења како би се открила места настанка губитака,
- едукацијом - дизањем свести потрошача: сталним информисањем, рекламама, наградним играма које организују водоводи, јавним дискусијама, продајним изложбама опреме за уштеду и посебно политиком цена која штити од непотребног расипања овог природног ресурса.

У свим решењима комплексних водопривредних система која користе воду највишег квалитета - снабдевање становништва увек има приоритет при расподели воде на кориснике.

По питању водоснабдевања и канализације, највише се отишло у Ади и Мољу. Да би се решио проблем водоснабдевања санитарно исправном водом и канализација отпадних вода остала три насеља: Утрине, Оборњача и Стеријино, обзиром да су то мала насеља, треба оформити заједничко извориште са постројењем за пречишћавање сирове бунарске воде као и заједничко постројење за пречишћавање отпадних вода та три насеља. Локација заједничког изворишта, постројења за пречишћавање бунарске воде (ППВ) и постројења за пречишћавање отпадне воде (ППОВ) за Утрине, Оборњачу и Стеријино је предвиђена на катастарској парцели 1907 К.О. Утрине.

На основу претходно урађеног прорачуна одређена је максимална дневна потрошња воде за насеље Утрине, Оборњача и Стеријино и она износи 5,00 l/s. Усвојени капацитет постројења за пречишћавање воде (ППВ) износи 10 l/s чиме је остављена резерва у случају повећања потребе за водом за домаћинства, јавну потрошњу, малу привреду и индустрију и противпожарну заштиту.

Снабдевање водом насеља вршити из артешких водоносних слојева уз строгу контролу исправности воде пре и у току експлоатације. Посебну пажњу посветити избору места за бушење, као и регулисању зоне око бунара и објекта у мрежи, а у складу са Законом о водама.

Снабдевање водом у оквиру рубних предела насеља и атару, као и тамо где нема могућности за снабдевање водом преко водоводне мреже, биће решено индивидуално, путем бушених бунара.

Код снабдевања индустријских капацитета, који продукују веће количине отпадних вода, увести обавезу рационализације потрошње увођењем процеса рецикулације, чиме ће се обезбедити вишеструка употреба захваћане воде, очување и заштита водних ресурса како од загађења, тако и од прекомерне експлоатације и исцрпљивања појединих издани.

Снабдевање технолошким водом је могуће из првог водоносног слоја (фреатска издан) уз сталну контролу воде пре и у току експлоатације, или из водотокова.

Водни објекти за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода и заштиту вода

Од свих насеља у Општини, само у Ади и Мољу постоји изграђена канализациона мрежа и то у врло скромном обиму у односу на систем водоснабдевања. Само у протеклих неколико година вршена је интезивна градња ове инфраструктуре, али је још увек веома мали проценат прикључивања на мрежу у односу на могућности при изградњи уличних колектора. Површинске воде, природни и вештачки водотокови изложени су перманентној деградацији, упуштањем отпадних индустријских и насељских вода. Зато се ове воде морају прихватити и одвести до реципијента.

Основни задатак канализационог система је потпуна хидротехничка санитација урбаних простора. Фекални канализациони системи треба да прикупе и одведу ван територије све отпадне воде формиране при употреби и коришћењу. Канализациони системи су у врло уској вези са водоснабдевањем и представљају функционалну и органску целину са њим. Због тога се канализациони системи морају развијати упоредо са развојем система водоснабдевања.

Даљи развој и изградња канализационе мреже, одвијаће се у складу са општинском Одлуком о одвођењу и пречишћавању отпадних и атмосферских вода на територији општине Ада („Службени лист“ бр. 30/2012, 16/2013, 32/2013 и 14/2014).

Индустријске отпадне воде решаваће се, по потреби, посебним системима. Зависно од врсте и типа загађене воде, вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предtretман, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном и атмосферском отпадном водом.

Услови предtretмана индустријских отпадних вода треба да:

- заштите здравље особља које ради на одржавању канализационих система;
- заштите канализациони систем и објекте на њему;
- заштите процес пречишћавања отпадних вода на централном уређају;
- обезбеде одстрањивање из индустријских отпадних вода материје које се мало или никако не одстрањују на централном уређају за пречишћавање отпадних вода, а које могу угрозити захтевани квалитет вода реципијента.

Пре испуштања у реципијент (канализација, површински водоток, подземна средина...) отпадна вода мора да се пречисти до нивоа којим се неће нарушити прописани квалитет воде у самом реципијенту. Пре упуштања отпадних вода у реципијент предвиђа се њихово пречишћавање на постројењу за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). Капацитет ППОВ-а мора бити усклађен са потребама становника и планираним повећањем индустријских капацитета, што је неопходно анализирати и документовати одговарајућом студијом. Карактер реципијента предвиђа, односно захтева висок степен пречишћавања. После пречишћавања на уређајима за пречишћавање отпадних вода, пре испуштања у реципијент концентрација појединих загађујућих материја у ефлуенту мора задовољавати услове које прописује надлежно водопривредно предузеће.

Да би се решио проблем канализације у три насеља: Утрине, Оборњача и Стеријино, оформиће се заједничко постројење за пречишћавање отпадних вода та три насеља. Локација заједничког постројења за пречишћавање отпадне воде (ППОВ) за Утрине, Оборњачу и Стеријино је предвиђена на катастарској парцели 1907 К.О. Утрине.

Планирању и пројектовању ППОВ приступа се након анализе улазних параметара и излазних критеријума, односно након усвајања капацитета постројења и технолошког процеса пречишћавања, претходне анализе алтернативних решења израђеним према потребама пречишћавања, локалним условима урбаног подручја и техно-економским подацима. Из одабраног процеса пречишћавања произилази избор објеката и уређаја, избор локације ППОВ, концепирање шеме постројења, дефинитиван хидраулички пропрачун, избор опреме, архитектонско-грађевинско обликовање, услови извођења и експлоатације постројења, услови заштите на раду и др.

При избору технологије пречишћавања треба свакако имати у виду да су код већине насеља непосредни реципијенти пречишћених вода мелиорациони канали са малим протицајем и брзинама течења. Код појединих насеља у близини не постоји непосредни водоток који би био реципијент отпадних вода, па се у том случају разматра могућност да се третирана отпадна вода испусти у подземну средину. Примат треба дати савременим поступцима пречишћавања, јер омогућују постизање захтеваних ефеката пречишћене воде, у кратком временском року, еколошки су прихватљиви и воде се уз оптималне трошкове рада и одржавања. Већина ових технолошких поступака базирана је на комбинацији механичког и биолошког пречишћавања, са могућношћу додатног (терцијарног) третмана на неком од уређаја за филтрацију и финалну дезинфекцију.

Домаће употребљене воде из појединачних домаћинстава и мањих привредних субјеката таквих насеља се претежно упуштају у неадекватно изграђене септичке јаме (које су уз то и водопрпусне), односно у копане бунаре, јаруге и слично. Овакво стање је незадовољавајуће и у будућности не би смело да буде одрживо. Задржавање септичких јама би једино имало смисла под условом да су водонепропусне и да служе као привремени ретенциони танкови са дефинисаном динамиком пражњења до изградње уређаја за третман отпадних вода из дотичног насеља. Третман отпадних вода из ових јама вршио би се на постројењу за третман отпадних вода.

У насељима која немају изграђену канализациону мрежу, односно у којима би изградња и одржавање канализационе инфраструктуре изискивали знатна финансијска средства и тиме били неодрживи са економског аспекта, размотрити могућност индивидуалног решавања третмана отпадних вода. Третман отпадних вода се решава на нивоу сваког појединачног домаћинства или привредног субјекта, који су у саставу тог насеља.

Туристички локалитети и центри, као и викенд зоне, проблем одвођења отпадних вода решаваће преко компактних мини уређаја за биолошко пречишћавање.

Развој атмосферске канализације има задатак заштите урбанизованих површина унутар насеља и индустријских погона од плавлeња атмосферским водама. Кишну канализацију конципирати за меродавне услове (временски пресек, урбанизованост простора, рачунска киша итд.), а етапно реализовати тако да се изграђени делови рационално уклапају у будуће решење.

У насељима општине Ада, постојећа мрежа отворених канала ће се ширити у складу са потребама, са уливима у најближе токове путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала (потока). За атмосферске отпадне воде са зауљених и запрљаних површина (бензинске пумпе исл.), предвидети одговарајући третман на сепаратору уља и таложнику. Садржај уља у тертираној води не сме бити већи од 0,1 mg/l, а суспендованих материја од 30 mg/l.

Приликом израде плана који евентуално предвиђа израду концепта атмосферске канализације, потребно је претходно дефинисати укупне количине упуштених вода и сходно томе уз консултацију надлежних органа водопривреде проценити могућност прихвата дефинисаних количина. У случају да су процењене количине упуштених вода веће од оних на које су димензионисани делови каналске мреже у које се предвиђа упуштање, потребно је предвидети могућност реконструкције (повећање протицајног профила и сл.). Без обзира на евентуалну потребу реконструкције са надлежним водопривредним предузећима, потребно је уговорно решити прихват прикупљених вода.

У случају да се у неки од канала у склопу система за одводњавање предвиђа упуштање атмосферских вода прикупљених са било које површине, потребно је имати у виду да се могу упуштати само чисте воде и евентуално технолошке које морају бити пречишћене, без таложљивих или муљевитих материја (пливајући предмети, амбалажа, делови хране, тешки метали, разна уља и течности за моторе и сл.), ради обезбеђења II₆ класе квалитета воде у каналу односно крајњем реципијенту.

Атмосферске и условно чисте технолошке воде (расхладне и сл.), чији квалитет одговара II₆ класи квалитета воде могу се без пречишћавања упуштати у мелиорационе канале.

Изливи атмосферских и пречишћених вода у мелиорационе канале морају бити изведени на одређен начин да би се спречило деградирање и нарушавање стабилности косина канала.

4.3.4.3. Енергетска инфраструктура

4.3.4.3.1. Електроенергетска инфраструктура

Напајање електричном енергијом конзума општине Ада обезбеђено је из трансформаторске станице ТС 110/20 kV „Ада“, преко 20 kV извода и трансформаторских станица 20/0,4 kV.

На подручју Просторног плана налази се преносна мрежа 110 kV, као део система основне преносне мреже Републике Србије и њу чини:

1. 110 kV ДВ бр.160/1 ТС Србобран-ТС Сента 1
2. 110 kV ДВ бр.1103/2 ТС Сента 2-ТС Ада

У постојећим коридорима преносне мреже, у складу са Законом, могу се вршити реконструкције и санације, због потреба интервенција и ревитализације, по условима надлежног оператора преносног система електричне енергије и овим Планом.

Према Плану инвестиција и Плану развоја преносног система електричне енергије за период од 2019. до 2028. године планирана је изградња новог далековода 110 kV ТС Ада-ТС Кикинда 2 у складу са Планом детаљне регулације за далековод 110 kV Ада - Кикинда 2 („Службени лист општине Ада“, број 3/14), („Службени лист општине Чока“, број 16/13), („Службени лист општине Кикинда“, број 45/13).

Поправљање квалитета испоруке и напонских прилика у мрежи решаваће се локално по потреби, изградњом нових средњенапонских и нисконапонских објеката.

Градиће се углавном монтажном бетонске, зидане и стубне трансформаторске станице. Највећи број трансформаторских станица градиће се у радним зонама и деловима где је планирано становање.

Који тип трансформаторске станице (стубна, монтажном-бетонска, компактна, зидана или узидана) ће бити усвојен за изградњу, пресудно ће зависити од типа средњенапонске мреже на коју ће се нова трансформаторска станица прикључити.

Планирана електроенергетска мрежа ће бити углавном надземна на бетонским и гвоздено-решеткастим стубовима унутар грађевинског подручја. У деловима насеља где је планирано вишепородично становање, радне зоне, централни садржаји и спортско-рекреативне површине електроенергетска мрежа ће се у потпуности каблирати, а трасе каблова планирају се обострано дуж улица.

Постојећа надземна електроенергетска мрежа која прелази преко планираних радних зона, радних комплекса, зоне становања, као и других површина ће се каблирати, а каблови ће се градити у уличним коридорима.

Планирана нисконапонска мрежа може бити изграђена продужавањем постојеће мреже у складу са потребама и на местима где постоје потребни технички и електроенергетски услови или изградњом нове нисконапонске мреже (надземне или подземне) на местима где не постоји постојећа мрежа.

Надземна нисконапонска мрежа ће бити формирана монтирањем нисконапонских проводника самоносивог кабловског снопа (или проводника типа Al/Ће) на претходно постављеним типовим стубовима нисконапонске мреже или мешовитог вода. Овај тип нисконапонске мреже градити на јавним површинама у путним појасевима саобраћајних коридора.

Подземна нисконапонска мрежа ће бити формирана изградњом подземних нисконапонских водова који ће међусобно повезивати систем кабловских прикључних кутија са припадајућим дистрибутивним трансформаторским станицама. Систем кабловских прикључних кутија ће бити грађен комбиновано, постављањем ових кутија на слободностојећа армирано - бетонска постоља на јавним површинама у путним појасевима саобраћајних коридора или њиховом уградњом на делове спољашњих фасада (или зиданих ограда) објеката купаца, уколико се ови грађевински елементи буду градили на регулационим линијама парцела.

У случају да се постојећа нисконапонска мрежа мора продужити, потребно је постојећу надземну мрежу продужавати одговарајућом надземном мрежом, а подземну мрежу продужавати одговарајућом подземном мрежом.

Изградњу нове нисконапонске мреже и подземних нисконапонских водова, мора пратити и изградња одговарајућих дистрибутивних трансформаторских станица и пратеће средњенапонске мреже.

Мрежа јавног осветљења ће се каблирати у деловима насеља где је електроенергетска мрежа каблирана, а у деловима насеља где је електроенергетска мрежа надземна, светиљке за јавно осветљење ће се постављати по стубовима електроенергетске мреже. Мрежу јавног осветљења дуж главних саобраћајница треба реконструисати, а у делу насеља са централним садржајем поставити расветна тела на украсне канделабре.

Мрежу јавног осветљења реконструисати, тј. градити нову, у складу са новим технологијама развоја расветних тела и захтевима енергетске ефикасности.

У наредном периоду потребно је део електричне енергије, произведен из конвенционалних извора, супституисати енергијом из неконвенционалних извора - извора обновљиве енергије.

У циљу рационалне употребе квалитетних енергената и повећања енергетске ефикасности потребно је применити мере, како у производним објектима, преносној и дистрибутивној мрежи, тако и при коришћењу електричне енергије у секторима потрошње, тј. крајњих корисника енергетских услуга.

4.3.4.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Гасоводна инфраструктура

На територији општине Ада изграђени су транспортни гасоводи МГ-07 Хоргош-Бечеј пречника DN750, транспортни гасовод МГ-04/I, транспортни гасовод РГ-04-01/II за Бачку Тополу, гасовод ДГ-04-01, гасовод ДГ-04-02 СГС Ада-МГ-04 пречника DN100 и прикључни гасовод РГ-04-01 за ГМРС „Ада“ прикључни гасовод за ПК Халас Јожеф и гасовод СОС Чантавир-СОС2 Велебит, дистрибутивна гасоводна мрежа у насељу Ада и Мол, мерно регулационе станице „ИБА Ада“, „Акотекс“, „Потисје“, „ЛПО Ада“ и ШП „Ада“ широка потрошња.

Насељена места Оборњача, Стеријино и Утрине нису гасификована.

Постојећи капацитети и изграђеност гасоводне инфраструктуре на подручју обухвата Просторног плана, пружају могућност њеног даљег развоја и проширења у циљу обезбеђења земног гаса за све кориснике и боље експлоатације земног гаса.

Приоритет развоја гасоводне инфраструктуре на предметном подручју је изградња дистрибутивне гасоводне мреже и МРС за снабдевање гасом насеља Оборњача, Стеријино и Утрине.

На територији општине Ада 3,0 km северозападно од села Стеријино налази се СГС (сабирна гасна станица) Ада.

На територији општине Ада налази се и траса планираног магистралног гасовода „Граница Бугарске-граница Мађарске“.

Оборњача

За снабдевање насеља Мол-Оборњача природним гасом, планира се изградња дистрибутивног гасовода из правца насеља Утрине, као и дистрибутивне гасоводне мреже у уличним коридорима до свих потрошача у насељу.

Локација МРС „Мол-Оборњача“ је предвиђена у грађевинском подручју насеља.

Утрине

За снабдевање насеља Утрине природним гасом, планира изградња и ГМРС и МРС „Утрине“ и гасоводног прикључка на постојећи гасовод РГ-04-01/II, као и дистрибутивне гасоводне мреже у уличним коридорима до свих потрошача у насељу.

Локација ГМРС и МРС „Утрине“ је предвиђена у грађевинском подручју насеља.

Кроз грађевинско подручје насеља пролази гасовод РГ-04-01/II за Бачку Тополу.

Стеријино

За снабдевање насеља Стеријино природним гасом планира се изградња диситрибутивног гасовода до ГМРС „Јожеф Халас“ и прикључење на исту, као и дистрибутивне гасоводне мреже у уличним коридорима до свих потрошача у насељу.

У непосредној близини насеља ванграђевинског рејона насеља пролази нафтовод утоварна станица Адорјан - Рафинерија нафте Панчево, магистрални гасовод МГ-07 Хоргош-Госпођинци и прикључни гасовод за ПК Халас Јожеф са којег ће извести снабдевање насеља Стеријно гасом.

Нафтоводна инфраструктура

На овом простору налази се траса изграђеног нафтовода утоварна станица Адорјан - Рафинерија нафте Панчево.

Изграђено је шест бушотина: Ада 4, 5, 7, 11, 12 и 13, од којих су само две у производњи Ада 12 и 13.

4.3.4.4. Електронска комуникациона инфраструктура

У наредном периоду, у области електронских комуникационих система, неопходно је увођење дигиталне технологије, како за нове објекте, тако и замена постојећих аналогних комуникационих система, тј. аналогних телефонских централа, довољног капацитета, којим ће се омогућити неопходно укидање двојничких и инсталација дигиталних (ISDN и HDSL) телефонских прикључака.

Проширење комуникационих система реализоваће се постављањем нових електронских комуникационих уређаја и проширивањем постојећих који су лоцирани у постојећим објектима и постављањем мултисервисних приступних уређаја и друге електронске комуникационе опреме у indoor или outdoor кабинету.

Дигитализацију је потребно извршити на свим нивоима, што подразумева и увођење оптичких каблова у месне мреже и до крајњих корисника. Дигитализацију и проширење комуникационих система пратиће и проширење транспортне мреже, засноване на постојећим и новим оптичким кабловима и система преноса најсавременије дигиталне технологије.

За потребе квалитетног одвијања електронског комуникационог саобраћаја на подручју Општине, потребно је у потпуности извршити дигитализацију електронске комуникационе мреже. Дигитализација подразумева увођење дигиталних комуникационих центара и дигиталних система преноса у свим равнима мреже. Ово подразумева и полагање каблова са оптичким влакнима као медијумом преноса на свим нивоима међумесне мреже, са перспективом увођења оптичких каблова и у месне мреже, туристичке комплексе, зоне кућа за одмор и рекреацију, као и манастирске комплексе. Овим ће се створити услови за примену и коришћење широкопојасних сервиса и приступног мултиплексера дигиталних претплатничких линија (DSLAM) којим ће се омогућити брзи приступ интернету, као и мултимедијални сервиси.

Оптичке кабловске везе се планирају дуж свих планираних саобраћајних коридора свих нивоа, као и у коридорима постојећих саобраћајница у трасама постојеће електронске комуникационе мреже у сврху реконструкције постојећих кабловских веза и повећања капацитета, повезивање нових локација мултисервисних приступних уређаја, базних станица мобилних комуникација и локација корисника.

Да би се створили услови за испоруку интерактивних широкопојасних сервиса како код индивидуалних, тако и осталих корисника, постојеће дистрибуционе и комутиране мреже се морају унапредити у широкопојасне комутиране корисничке, базиране на квалитету сервиса, што подразумева и промене у приступним мрежама.

У области приступних мрежа користиће се оптички, као и симетрични и коаксијални каблови, бежични приступ, системи са вишеструким коришћењем каблова и комбинација наведених медијума.

С обзиром на брз развој електронског комуникационог система, као и услове које буде диктирала нова технологија развоја система мобилних комуникација, нове локације базних радио-станица и радио-релејних станица биће одређиване у складу са овим Просторним планом, односно урбанистичким плановима за подручја Просторног плана где су исти прописани, као и плановима развоја надлежних оператера, уз задовољење законских и техничких прописа за ту врсту објеката.

Радио-дифузни систем засниваће се такође на дигиталној технологији, што на простору обухвата Просторног плана подразумева замену постојећих уређаја емисионих система.

За пријем и дистрибуцију сателитских и земаљских радио и ТВ програма, у свим насељима потребно је изградити кабловски дистрибуциони систем. Према савременим техничким стандардима, кабловски дистрибутивни систем (КДС) је вишенаменски широкопојасни комуникациони систем намењен, како дистрибуцији радио и ТВ сигнала, тако и пружању широкопојасних интерактивних, тј. двосмерних сервиса корисницима.

У наредном периоду поштански саобраћај одвијаће се преко постојећих поштанских јединица у насељима, са евентуалним новим уговорним шалтерима у насељима.

Изградња електронске комуникационе инфраструктуре на простору Општине вршиће се у складу са овим Просторним планом и плановима развоја, односно условима надлежних предузећа.

4.3.5. Заштита непокретних културних добара

У обухвату Просторног плана се налазе бројна непокретна културна добра: археолошка налазишта, споменици културе, добра која уживају претходну заштиту, јавни споменици и амбијенталне целине - просторне културно историјске целине под претходном заштитом „Стари центар Аде“ и „Стари центар Мола“.

Археолошка налазишта

Према добијеним подацима од Међуопштинског завода за заштиту споменика културе у Суботици, унутар простора обухваћеног Просторним планом, зоне потврђених археолошких налазишта има укупно 88. Осим потврђених, евидентиране су и области на којима се са великом вероватноћом могу очекивати зоне археолошких налазишта.

Локалитети и катастарске парцеле потврђених археолошких локалитета на простору општине Ада су:

1. 10296, 15877, 10297, КО Ада
2. 11085, 11086, 11087, 11088, 1089, 11090, 11091, 11092, 11093, 11094, КО Ада
3. 11062, 11061, 11060, 11059, 11058, 11057, 11056, 11055, 11054, КО Ада
4. 11201, 11202, 11203, 11204, 11205, 11206, 11207, 11208, 11209, КО Ада
5. 11231, 15896, 11309, 11310, КО Ада
6. 10834, 10833/2, 10833/1, 10832, 10831/2, 10831/1, 10830, 10829, 10828, 10827, 10826, 10825, 10824, 10823/2, 10823/1, 10822, 10821, 10820, 10819, 10818, 10817, 15962, 10785, КО Ада
7. 11248/2, 11248/1, 11247, 15892, 11295, 11296, КО Ада
8. 10880/1, 10880/2, 10881, 10882, 10883, 10884, 10885, 10886, 10887, КО Ада
9. 10869/1, 10868/3, 10868/2, 10863/9, 10863/2, 15875, КО Ада
10. 10863/19, 10863/20, 10863/21, 10863/22, КО Ада
11. 11297, 11298, 11299/1, 11299/2, 11300, 11301/1, 11301/2, 11302, КО Ада
12. 10863/1, 15891/3, 10850/2, 10851/2, 15891/2, 15851/3, 15851/2, 15851/1, 15850/2, 10832, 10833/1, 10833/2, 10834, 10835, 10836, 10837/1, 10837/2, 10838, 10839, 10840, 10841, 10842, 10843, 10844, 10845, 10846, 10847, 10848, 10849, 10850/3, 10850/1, 15891/3, 10863/1, 15837, 15891/2, 10851/3, 10860/1, 15891/1, КО Ада
13. 17528, 20975, 10867, 10863/8, 10863/7, КО Ада
14. 10860/1, 10862, КО Ада
15. 10860/1, КО Ада
16. 10860/1, КО Ада
17. 10860/1, КО Ада
18. 10805, 10804, 10803, 10802, КО Ада
19. 10798, 15961, 10713/2, 10799, 10721, 10720, 10713/1, КО Ада
20. 10718, 10717, 10715, 10714, 15956, 10685, 10684, КО Ада
21. 10690, 10691, 10692, 15956, КО Ада
22. 10707, 10708, КО Ада
23. 11415, 11414/3, 15958, 11431, 11432, 11430, 11429, 11428, 11427, КО Ада

24. 11417, 11418, 11419, КО Ада
25. 12746, 12745, 12744, 12743/2, 12743/1, 12742, 12741, 12740, 12739, 12738, 12737, 15915/1, 12777/1, 12778/1, 12779/1, 12780/1, 12781/1, 12782/1, 12783/3, 12784/1, 12785/1, 12786/1, 12787/1, 12784/3, 12783/3, КО Ада
26. 12792, 12793, 12794, 12795, 12795, 12796, 12797, 12798, 12799, 12800, 15916, 12801/1, 12801/2, 12802/1, 12802/2, 12802/3, 12803, 15915/1, 12727, 12726, 12725, 12724, 12723, 12722, 12721, 12720, 12719, 12718/2, 12718/1, 12717, 12716, 12715, КО Ада
27. 12803, 12804, 12805, 12806, 12807, 12808, КО Ада
28. 11414/3, 11414/2, 15953, 11378, 11377, 11376, КО Ада
29. 10699, 10698, 10697, 10696, 15955, 10695, 10694/2, КО Ада
30. 10686, 15957, 10677, 10676, 10675, 10674, 10673, 10672, 10671, 10670, 10699, 10668, 10667, 16000, КО Ада
31. 10639/1, 10638/1, 10637/1, 10636/1, 15999, 10635/1, 15998, 10634/1, 10633/1, 10658, 10656/3, 10656/2, 10656/1, 10655, 10653, 10652, КО Ада
32. 14793, 14790/2, 16072, 14661/1, 15833, 16069, 16066, 14782, 16067, 14789, КО Ада
33. 14766, 14765, 14764, КО Ада
34. 14751, 14752, КО Ада
35. 14747, 14746, 16061, 14745, 14742, КО Ада
36. 14857, 14858, 14859, 14860, 14861, 16060, 14874, КО Ада
37. 14812, 14813, 14814, 14815, 14816/1, 14816/2, 14817, КО Ада
38. 14883, 14882, КО Ада
39. 15830, 15038, 15039, 15040, 15041, 15042, 15043, 15044, 15045, 15046, 15047, 15048, 16047, 16047, 15140, 15141/1, 15141/2, 15142, 15143, 15144, 15145, 15146, КО Ада
40. 15038, 15037, 15036, 15035, 15034, 15033, 15830, КО Ада
41. 14997, 14998, 14999, 15000, 15001, 15002, 15003, 15004, 15005, 16049, 15019, 15020, 15021, 15022, 15023, 15024, 15025, КО Ада
42. 14949/1, 14949/3, 14949/2, 16053, 14953, 14950, КО Ада
43. 14987, 14988, 14989, КО Ада
44. 15200, 15199, 15198, 15197, 15196, 15195, 15194, 15194, 15193, 15192, 15191/2, 15191/1, 15190, 15189, 15188, 15187, 15187, 15186, 15185, 15184/2, 15184/1, 15183, 15182, 15181, 15180, 15179, 15178, 15177, 15176, 16043, 15169, 15168, 15167, 15166, 15165, 15164, 15163, 15162/3, 15162/2, КО Ада
45. 15348, 15347, 15346, 15345, 15344, КО Ада
46. 15439, 15440, 15441, 15442, 15443, 15444, 15445, 15446, 15447, 15448, КО Ада
47. 15856, 15534, 15535, 15553, 15831/2, 15556, 15560, 15564, 16034, 15522, 15523, 15524, 15525, 15526, 15532, 15527, 15528, 15529, 15558, 15530/3, 16034, КО Ада
48. 11071, КО Мол, 15830, 15612, 15613, 15615, 15617, 15618, 15619, 15620/1, 15620/2, 16031, КО Ада
49. 15622, 15626/1, 15626/2, 15623, 15624, 15628, КО Ада
50. 15653, 15652, 15651, 15650, 15649, КО Ада
51. 12818, 12819, 15921, 12820/1, 12820/2, 12821, 12823, 12822, 12824, 12825, 12826, 12827, 12828, 12829, 12830, 12831, 12832, 12833, 12834, 15915/1, 12696, 12697, 12698, 12699, 12700, 12701, 12702, 12703, КО Ада
52. 12852/1, 12851, 12849, 12847, 12845, 12844, 12843, 12841, 12839, 12838, 12842, 12840, 15921, 12846, 12848, 12850, КО Ада
53. 12862, 12864, 12865, 12866, 12867, 12872, 12868, 12869, 12879, 12875, 12873, 12871, 12872, КО Ада
54. 185/1, 185/2, 186, 135/1, 135/2, 135/3, 136, 138, 139/1, КО Ада
55. 11058, 11057, 11056, 11055, 11054, 11053, 11052, 15830, 11036, 11037, 11038, 11039, 11040, 11041, КО Мол
56. 11027, 11028, 11029/1, 11029/2, 11030, КО Мол
57. 11022, 11023, 11024, 15830, КО Мол
58. 10979, 10980, 10981, 10982, 10983, 10984, КО Мол
59. 10954, 10955, 10956, 10957/1, 10957/2, 10958, 10959, 10960, 10961, 10962, 10963, 10964, 10965, 10966, 10967, 10968, 10969, 10970, 10971, 10972, 14684, 10977/1, 10976, 10975, 10974, 10973, 14685, 10918, 10917, 10916, 14683, 10919, 10920, 10921, 10922, 10923, 10924, 10925, 10926, 10927, 10928, 10929, 10930, КО Мол
60. 10939, 10938, 10936, 10935, 10934, 10933, 10932/2, 10932/1, 10931, 10930, 10929, 10928, 10927, 10926, КО Мол
61. 10891, 10892, 10893, 10894, 10895, 10896, 10897, 10898, 10899, 10900, 10901, КО Мол
62. 10885, 10886, 10887, 14690, 10888, КО Мол
63. 10856, 10855, 10854, 10853, 10852, 10851, 10850, 10849, 10848, 10847, 10846, 10845, КО Мол
64. 10840/3, 10838, 10835, 10836, 10834, 10837, 14692, 10877, 10878, 14679, 10833, 10832,

- 10831, 10830, 10829, КО Мол
65. 10827, 10826, 10825, 10824, КО Мол
66. 10787, 10786, 10785/2, 10785/1, 10784/3, 10784/2, 10784/1, 10783, 14729, 10782, 10781, 14730, 11537, 11536, 11535, 11534, 11533, 11532, 11531, 11530, КО Мол
67. 10771, 10772, 14730, 11547, 11546, 11545, 11544, 11543, 11542, 11541, 11540, КО Мол
68. 10787, 10788, 10789, 10790, 10791, 10792, КО Мол
69. 10802/1, 10802/2, 14688, КО Мол
70. 11558, 11557, 11556, 11555, 11554, 11553, 11552, 11551/2, 11551/1, 11550, 11549, 11548, 11547, 11546, КО Мол
71. 10747/1, 10747/2, 10748, 10749, 10750, 10751, 10752, 10753, 10754, 10755, 10756, 10757, 14695, 10772, 10773, 10774, 10775, 10776, 10777, 10778, 10779, 10780, 10781, КО Мол
72. 10730, 10729, 10728, 10727, КО Мол
73. 10725, 10724, 10723, 10722, 10721, 1'720, 10719, 10718, КО Мол
74. 10687/2, 10687/3, 10688, 10689, 10690, 10691, 10692, 10693, 10694/1, 10694/2, 10695, 10696, 10697, 14730, 11586, 11583/2, 11583/1, 11582, 11581, 11580, 11579, 11578, 11577, 11576/6, 11576/5, КО Мол
75. 14601, 10584, 14598, 10683, 14730, 11606/2, 11605, 11606/1, 11606/2, 11607, 11608/1, 11608/2, 11608/3, 11609, КО Мол
76. 11622, 11623, 11627/1, КО Мол
77. 14793, 12540/2, 12540/1, 12539, 12538/2, 12538/1, 12537, 12536, 12535, КО Мол
78. 12096, 12097, 12098, 12099, 12100, 12101, 12102, 12103, 12104, 12105, КО Мол
79. 12775, 12776, 12777, 12778/4, 12778/3, 12778/2, 12778/1, 12779, 12780, 12781, 12782, 12783, 12784, 12785, 12786, КО Мол
80. 12760, 12759, 12758, 12757, 12756/3, 12756/2, КО Мол
81. 10588/1, 10586, 10585/3, 14718, 10576, 10575, 10574, 10573, 10572, 10571/2, КО Мол
82. 15830, КО Ада, 10659, 10660, 10661, 10662, КО Мол
83. 10594, 10593, 10592, 10591, 10590, 10589, 14700, 14600, 14701, 10567, 10566, 10560/2, КО Мол
84. 13651, 13652, 13653, 13654, 13655, 14800, 13672, 14803, 13666, 13665, 13664, 13663, 13662, 13661, 13660, 13659, 13658, 13657, 13656, КО Мол
85. 14764, 13317, 13316, 13315, 13314, 13313/2, 13313/1, 13535, 13533, 13534, 13532, 14756, КО Мол
86. 13637, 13638, 113639, 13640, 13641, 13642, 13643, 13644, 12645, КО Мол
87. 10314/2, 10314/1, 10313, 10312, 10311, 10309, 14794, 10288/3, КО Мол
88. 12568, 12565, 14792, 12575, 12576, 12577, 12578, КО Мол

Споменици културе (НКД)

1. Споменици културе од великог значаја

- Родна кућа Новака Радонића, Новака Радонића 11, Мол,
- СПЦ Вазнесења Христовог, Маршала Тита бб, Ада
- СПЦ Светог Саве, Маршала Тита 26, Мол

2. Споменици културе

- Ветрењача Оборњача Ада, Мохолски пут 11, Оборњача
- Заветни крст, улица М.Тита бб, Мол,
- Капела Дудварски, ул. Гробљанска бб, Ада

4.3.6. Заштита природних добара

На простору обухвата Просторног плана се налазе следећа природна добра: Споменик природе „Бела топола у Мољу“, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, међународни еколошки коридор реке Тисе, регионални еколошки коридор Чик и више издвојених локалних еколошких коридора.

Заштићена подручја

На подручју КО Мол на обали Тисе, налази се стабло беле тополе која је под заштитом као Споменик природе (СП) „Бела топола у Мољу“. Ово природно добро се налази на парцели бр. **2610 у КО Мол, између обале Тисе и насипа, код молске плаже, а испред ресторана Ловачки дом. Бела топола је заштићена на основу Одлуке о заштити, коју је донела Скупштина општине Ада („Службени лист Општине Ада“, број 6/00).**

Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја

На простору обухвата Просторног плана у бази података Покрајинског завода за заштиту природе су регистровани следећи локалитети станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10, 47/11 и 32/16):

- ознака: ADA01, назив: „Лесна обала Тисе”, категорије станишта: плантаже, реке и потоци, ровови и мали канали, хигрофилне шуме и жбуње;
- ознака: ADA02, назив: „Буцак бара”, категорије станишта: акумулације, ободна вегетација водених система, ровови и мали канали;
- ознака: ADA03, назив: „Село Стеријино, тршћаци и шикаре”, категорије станишта: акумулације, ободна вегетација водених система, ровови и мали канали;
- ознака: ADA04, назив: „Рекреациони парк Ади са остацима храстове шуме”, категорије станишта: урбани паркови и велике баште;
- ознака: ADA05, назив: „Молска шума”, категорије станишта: реке и потоци, ровови и мали канали, хигрофилне шуме и жбуње;
- ознака: ADA06, назив: „Стари храст у атару Аде”, категорије станишта: рурални мозаици.

У складу са овим Правилником, заштита строго заштићених врста се спроводи забраном коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама. Заштита заштићених дивљих врста се спроводи ограничењем коришћења, забраном уништавања и предузимања других активности којима се наноси штета врстама и њиховим стаништима као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама.

У обухвату Просторног плана најзначајније су следеће заштићене и строго заштићене врсте:

Биљака: бела заврата (*Cephalanthera clamazonium*), *трњика* (*Crypsis schoenoides*), *панонски звездан* (*Tripolium pannonicum* subsp. *pannonicum*), *врбена* (*Verbena supina*).

Животиња: панонски скакавац (*Acrida ungarica ungarica*), *водома* (*Alcedo atthis*), *степска трпетељка* (*Anthus campestris*), *црвена чапља* (*Ardea purpurea*), *патка њорка* (*Aythya nyroca*), *букавац* (*Botaurus stellaris*), *мала спрутка* (*Calidris minuta*), *еја мочварица* (*Circus aeruginosus*), *барска кокица* (*Gallinula chloropus*), *властелица* (*Himantopus himantopus*), *чапљица* (*Ixobrychus minutus*), *цврчић поточар* (*Locustella fluviatilis*), *пчеларица* (*Merops apiaster*), *спрудник убојица* (*Philomachus pugnax*), *барски петлован* (*Rallus aquaticus*), *сабљарка* (*Recurvirostra avosetta*), *брегуница* (*Riparia riparia*), *пигрста грмуша* (*Sylvia nisoria*), *црни спрудник* (*Tringa erythropus*), *спрудник мигавац* (*Tringa glareola*), *црвеноноги спрудник* (*Tringa totanus*), *вивак* (*Vanellus vanellus*).

Еколошки коридори

На основу Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16 и 95/18 - др. закон), „еколошки коридор је еколошка путања и/или веза која омогућава кретање јединки популација и проток гена између заштићених подручја и еколошки значајних подручја од једног локалитета до другог и који чини део еколошке мреже”. Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10) су утврђена еколошки значајна подручја и еколошки коридори од међународног значаја. Заштиту еколошке мреже је потребно спроводити на основу ове Уредбе, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста. Еколошки коридори на простору обухвата Плана су:

- Тиса и њен обалски појас са насипом - еколошки коридор од међународног значаја утврђен Уредбом о еколошкој мрежи, Регионалним просторним планом АП Војводине („Службени лист АП Војводине”, број 22/11) и Просторним планом подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ”, број 14/15);
- водоток Чик је регионални еколошки коридор утврђен Регионалним просторним планом АП Војводине и
- шумарци, заштитни појасеви, канализовани водотоци и мелиоративни канали, као и њихов обалски појас, имају улогу локалних еколошких коридора.

Мере заштите еколошке мреже односе се на правна лица и физичка лица која користе природне вредности и обављају активности и радове. У заштитној зони еколошко значајних подручја и коридора, потребно је елиминисати или ублажити негативне утицаје на живи свет, што се остварује зоналним распоредом урбано-руралних садржаја и применом одговарајућих техничко-технолошких и других решења.

Водотоци са функцијом еколошких коридора и њихов обалски појас, истовремено представљају станишта насељена заштићеним врстама које се налазе на списковима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива и доприносе очувању заштићених врста, чија је бројност на овим просторима највећа у периодима миграције појединачних животињских група. Очување квалитета воде (доброг еколошког статуса/потенцијала) и проходности ових еколошких коридора, као и одржавање што већег дела обале у блиско-природном стању неопходно је за дугорочни опстанак заштићених врста и биодиверзитета ширег региона.

Изграђени делови обале водотокова или канала са улогом еколошког коридора, смањују проходност коридора и представљајући баријеру за одређене врсте. Неповољни утицаји изграђених делова обале у многостави зависе од примењених техничких решења (тип обалоутврде, осветљеност, саобраћајна инфраструктура, проценат зеленила), као и од дужине измењене деонице.

4.3.7. Отпад

Комунални отпад се депонује на општинској депонији у КО Ада на катастарским парцелама 15534, 15535, 15556 и 15569.

Депонијом управља ЈКП Стандард Ада који обавља делатност скупљања и транспорта комуналног отпада. Депонија је опремљена оградом, чуварницом, биотрновима за дегазацију, булдожером за разастирање и набијање ободним каналима за дренажу процедурне воде, дренажним системом и базенима за пречишћавање воде кроз и око депоније. Око депоније постоји посађен широк појас заштитног зеленила. На депонији се не врши селекција отпада. Предметна локација нема довољне капацитете те је у складу са Стратегијом управљања отпадом Општина Ада приступила региону са регионалним центром за управљање отпадом на територији општине Кикинда. Поред Општинске депоније постоји велики број неуређених депонија око насеља и у коридорима путева, уз канале, на ливадским површинама и ловним ремизама, на целој територији Општине. Највећи део овог комуналног отпада је органског порекла који би се одговарајућим третманом (компостирање) могао прерадити и користити као сировина за органско ђубриво. Скупљање неких других секундарних сировина, као што су гвожђе и други метали је делимично организовано и откупљује се званично, док се незванично и у малим количинама ради и скупљање пластике и папира.

Нешкодљиво уклањање и искоришћавање животињских лешева се врши на локалитету у близини акумулације Буџак, као привременој локацији до изградње регионалне кафилерије којој ће Ада гравитирати. Лешеви уинулих животиња се скупљају на сточном гробљу, заправо у отвореној јами на тзв. шинтерници, у непосредној близини акумулације Буџак ван обухвата предметног Просторног плана. Проблематику уклањања отпада животињског порекла неопходно је решавати у складу са Законом о ветеринарству и другом важећом законском регулативом.

Животињски отпад (угинуле, мртворођене или побачене животиње и животиње убијене у поступку спречавања болести), кланички конфискати, споредни нејестиви нуспроизводи клања, ткива високог ризика, крв закланих животиња, животињски производи који нису за људску исхрану и остали отпад животињског порекла представљају специфичну отпадну анималну творевину, те су могући извор заразе и загађивачи животне средине. Потенцијална су опасност за здравље људи и животиња јер се преко њих могу пренети заразне болести од којих су многе зоонозе. Њихово збрињавање с еколошког и епизоотиолошког аспекта на фармама је најбоље у тзв. хладњачама за угинуле животиње. Хладњаче за угинуле животиње се користе за привремено складиштење лешева и животињског отпада, насталог на фармама. Отпад се у њима складишти све до преузимања од стране кафилерије, те представља заштиту од непријатних мириса, заразних болести и разношења од стране домаћих животиња. Конструкција хладњаче, као и температурни услови у њој су потпуно у складу са правилима струке и законским регулативама.

У изузетним случајевима, лешеви животиња се закопавају или спаљују на сточном гробљу или јами гробници у складу са Законом о ветеринарству и Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС”, бр. 31/11, 97/13, 15/15 и 61/17) чл. 96. и Правилником о утврђивању мера раног откривања и дијагностике заразних болести трансмисивних спонгиозних енцефалопатија, начину њиховог спровођења, као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести („Службени гласник РС”, бр. 96/10 и 33/16).

5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Стратешко опредељење заштите животне средине је усмерено у циљу оптималног и рационалног коришћења природних ресурса и унапређење природних и створених вредности на предметном простору.

У том смислу, на територији општине Ада, Планом је предвиђена заштита природних ресурса: воде, ваздуха и земљишта од постојећих и потенцијалних извора деградације.

Заштита вода

Основни задатак у области заштите вода је заштита квалитета вода до нивоа да се оне могу користити за потребе корисника са највишим захтевима у погледу квалитета вода. У наредном периоду, предузеће се мере заштите ресурса пијаћих вода као националног богатства, које ће се користити искључиво за водоснабдевање становништва.

У циљу заштите вода и водних ресурса, забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама.

Забрањено је упуштати у мелиорационе канале, баре или водотоке било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода које по Уредби о класификацији вода одговарају II_b класи. Уколико се планира испуштање осталих отпадних вода у канале, морају се обавезно комплетно пречистити (примарно и секундарно) до траженог степена квалитета.

За технолошке отпадне воде потребно је предвидети предтретман код сваког загађивача, као и пречишћавање на постројењу пре упуштања у реципијент, тако да упуштена вода задовољава II_b класу квалитета воде.

Пречишћене санитарно-фекалне отпадне воде и технолошке воде се могу упуштати у реципијенте (отворене канале), у складу са одредбама Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12), Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14) и Правилником о опасним материјама у водама („Службени гласник РС“, број 31/82).

У циљу постепеног смањења загађења вода и довођења свих деоница водотока у прописану класу предвиђа се:

- 1) смањење емисије суспендованог и органског загађења из концентрисаних извора који су обухваћени програмом за око 90%;
- 2) свођење емисије тешких метала на вредности прописане стандардима ефлуента;
- 3) свођење емисије токсичних органских супстанција на вредности нормиране квалитетом ефлуента и
- 4) оплемењивање малих вода.

Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим правилницима који обрађују ове услове, а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити подземних и површинских вода.

Ради заштите и коришћења подземних вода обавезно се прати стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих издани и дубоких подземних вода.

Стање нивоа и квалитета подземних вода прве (фреатске) издани прати Републички хидрометеоролошки завод, а дубљих издани и дубоких подземних вода, предузеће, односно друго правно лице коме то повери министарство надлежно за геолошке послове.

Заштита и коришћење водног ресурса подразумева:

- оптимизирање режима вода;
- праћење стања и
- анализу квалитета вода.

У контексту заштите воде, као природног ресурса, потребно је:

- око постојећих и планираних изворишта подземних вода дефинисати зоне и појасеве санитарне заштите, у складу са Законом о водама и Правилником о начину одређивања и одржавања санитарне заштите изворишта за водоснабдевање („Службени гласник РС”, број 92/08);
- ради заштите и коришћења подземних вода, пратити стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих и дубоких подземних вода;
- у циљу заштите вода и водних ресурса, забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама;
- забрањено је упуштати у мелиорационе канале, баре и водотоке било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају II₆ класи;
- заштиту од поплава обезбедити одржавањем изграђених и изградњом планираних објеката и система;
- одбрамбени насип штитити забраном изградње објеката и садње зеленила у складу са Законом о водама;
- одржавати систем за одводњавање и наводњавање (чишћење канала од муља и растиња) и изводити реконструкцију и изградњу у складу са условима из Просторног плана.

Овим мерама омогућиће се рационално и вишенаменско коришћења вода (водоснабдевање, рекреативне и туристичке активности, хидроенергетски потенцијал, пловидба, порибљавање и сл.).

У обухвату Просторног плана, према подацима од надлежног општинског органа за заштиту животне средине, не врши се системско праћење квалитета површинских вода. Према подацима Републичке агенција за заштиту животне средине, најприближније мерно место налази се у Мартоношу, општина Кањижа, које су у државној мрежи мониторинг станица за осматрања квалитета вода реке Тисе. У планском периоду, а у разговорима са Републичком агенцијом за заштиту животне средине, потребно је покренути питање успостављања мерног места на подручју општине Ада.

Заштита ваздуха

У контексту заштите и очувања квалитета ваздуха предвиђено је редовно праћење стања квалитета ваздуха и идентификација загађивача на територији Општине. Све застареле технологије потребно је иновирати и применити БАТ технологије (Best Available Techniques- најбоље доступне технологије). Просторним планом се постојећи индустријски објекти задржавају, али се морају евидентно технолошки унапредити.

Даљи развој индустрије на територији општине Ада неопходно је усмерити и ограничити на оне индустријске објекте који не загађују ваздух, односно не врше емисију аерозагађивача.

Као мера заштите квалитета ваздуха на територији Општине, потребно је израдити локални регистар извора загађивања и успоставити систем праћења и контроле нивоа загађености ваздуха.

На територији насеља Ада оцењивање квалитета ваздуха врши се за следеће полутанте: укупне таложне материје, тешки метали (олово, кадмијум и жива), чађ, сумпордиоксид, азот диоксид, и суспендоване честице ТСП и ПМ₁₀. Праћење се врши на локалитету Трг ослобођења 1 у Ади (двориште општине).

Према извештају о испривању квалитета ваздуха за 2018. годину утврђено је да концентрација сумпор диоксида није била виша од прописане ГВ, а ни од толерантне вредности. Концентрација азотдиоксида није била виша од прописане ГВ, а ни од толерантне вредности. Количина укупних таложних материја није била више од МДК. Концентрација суспендованих честица је била виша од прописане максимално дозвољене концентрације током једног дана. Квалитет ваздуха у Ади је током месеца мерења 2018. године био средњег квалитета и сличан у односу на претходни месец због прекорачења ПМ₁₀ и ТСП.

Захтеви квалитета ваздуха дефинисани за полутанте, који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања и толеранције, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су прописани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Додатно, прописане су и границе (критични ниво, циљне вредности) за поједине полутанте за заштиту вегетације (сумпор диоксид, азотни оксиди, озон). Уредбом су дефинисани и прагови обавештавања и прагови упозорења за поједине полутанте, као и критични ниво за заштиту вегетације.

За наменска мерења појединих полутаната, у зонама и агломерацијама у којима се налазе различити извори емисије полутаната који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације (гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ).

Оцењивање квалитета ваздуха, на основу измерених концентрација загађујућих материја у ваздуху, врши се применом критеријума за оцењивање у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Мониторинг квалитета ваздуха потребно је вршити и на руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха у насељеним местима у обухвату Просторног плана као и уз прометне саобраћајнице у осталим насељеним местима на територији општине Ада.

У индустријским објектима, који нису обухваћени мрежом мониторинга квалитета ваздуха, треба обезбедити вршење континуалног и/или повременог мерења/узимања узорак загађујућих материја и примењивати одређене техничко-технолошке мере заштите, према потреби, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности. Уколико дође до квара уређаја, којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине. Према подацима Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, на територији општине Ада нема регистрованих привредних субјеката који подлежу издавању интегрисане дозволе.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине прописано је да ће, за постојећа постројења и активности, оператер прибавити дозволу најкасније до 2015. године у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог закона. 2008. године донета је Уредба о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе, којом се утврђују рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења.

Постројења у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (у даљем тексту: севесо постројење), регулисана су Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима, као техничка јединица унутар комплекса где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује. Око постојећих индустријских комплекса неопходно је формирати заштитне појасеве, као баријере у промету аерозагађивача у односу на околне садржаје. Према подацима надлежног Министарства заштите животне средине, на подручју Просторног плана нема регистрованих севесо постројења.

Праћење нивоа буке на територији општине Ада врши Завод за јавно здравље Кикинда. Мерење комуналне буке врши се на 3 локалитета:

- Трг ослобођења 1, Ада;
- Раскрсница улице Индустријске, 29. новембра, 1. маја и Штербик Петера и;
- Центар Мола (код семафора).

На основу Уредбе о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 75/2010, ниво буке на мерном месту Трг ослобођења 1, Ада, прелази граничну вредност индикатора буке од 65 dB за дату зону за дан у I и II мерној серији. Просечни ниво дневне буке на овом мерном месту износи 65.45 dB и прелази прописану граничну вредност. Ниво буке не прелази граничну вредност индикатора буке од 55 dB за дату зону за ноћ. Просечни ниво ноћне буке на овом мерном месту износи 51.84 dB и не прелази прописану граничну вредност. Измерени ниво дневног и ноћног резидуалног звука на овом мерном месту не прелази граничне вредности индикатора буке од 65 dB, односно 55 dB за дату зону.

Ниво буке на мерном месту Раскрсница Индустријске, 29. новембра, 1. маја и Штербик Петера, Ада, прелази граничне вредности индикатора буке од 55 dB за дату зону за дан у I и II мерној серији. Просечни ниво дневне буке на овом мерном месту износи 60.59 dB и прелази прописану граничну вредност. Ноћни ниво буке не прелази граничне вредности индикатора буке од 45 dB за дату зону за ноћ. Просечни ниво ноћне буке на овом мерном месту износи 43.01 dB и не прелази прописану граничну вредност. Измерени ниво дневног и ноћног резидуалног звука на овом мерном месту не прелази граничне вредности индикатора буке од 55 dB, односно 45 dB за дату зону.

Ниво буке на мерном месту Центар Мола (код семафора), прелази граничне вредности индикатора буке од 65 dB за дату зону за дан у I мерној серији и износи 65.5 dB. Просечни ниво дневне буке на овом мерном месту износи 64.97 dB и не прелази прописану граничну вредност. Ниво буке прелази граничну вредност индикатора буке од 55 dB за дату зону за ноћ у IV мерној серији и износи 57.2 dB. Просечни ниво ноћне буке на овом мерном месту износи 55.76 dB и прелази прописану граничну вредност.

Измерени ниво дневног резидуалног звука на овом мерном месту не прелази граничне вредности индикатора буке од 65 dB за дан, као ни граничну вредност индикатора буке од 55 dB за ноћ, за дату зону.

На основу извршених мерења констатујемо да је просечни дневни ниво буке на сва три мерна места 64.15 dB, а просечни ноћни ниво буке на сва три места 52.63 dB.

Праћење нивоа буке на територији општине Ада могуће је и на другим локалитетима уколико постоји потреба, у складу са Законом о заштити од буке у животној средини, Уредбе о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефаката буке у животној средини, („Службени гласник РС“, број 75/10) и другом законском регулативом која регулише ову област.

Заштита земљишта

Просторним планом је предвиђено да се земљиште, као природни ресурс, заштити низом мера и активности које ће допринети његовом очувању и унапређењу квалитета. То се првенствено односи на одвођење отпадних вода из насеља сепаратном канализационом мрежом, затим на елиминацију комуналног отпада континуираним одношењем на општинску санитарну депонију, односно, након изградње на регионалну депонију на територији Града Кикинде.

За све неуређене депоније, сточна гробља, деградиране површине, као и за општинску депонију након њеног затварања извршити санацију и рекултивацију. Третман сточних лешева потребно је вршити у складу са Законом о ветеринарству. У циљу заштите пољопривредног земљишта потребно је вршити контролисану примену хемијских средстава заштите за потребе пољопривредне производње.

Обавеза успостављања систематског мониторинга земљишта на простору Републике Србије дефинисана је Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта, Уредбом о граничним вредностима загађујућих штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, број 30/18) и Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС“, број 88/10 и 30/18).

За све објекте који могу имати негативне утицаје на животну средину, надлежни орган може прописати израду Студије процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини Студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, као и Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину.

6. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)

Заштита животне средине је један од приоритетних друштвених задатака. Негативни утицаји су углавном последица погрешно планиране изградње, саобраћајних система, неконтролисане и неадекватне употребе енергије, као и непознавања основних законитости из домена животне средине.

Циљ вршења Стратешке процене утицаја, чији је резултат израда Извештаја, је пре свега сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире, не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

Да би се постављени циљеви остварили, потребно је сагледати планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Плану.

У стратешкој процени, акценат је стављен на анализу планских решења, која могу имати утицаја на животну средину.

У том контексту, у Стратешкој процени се анализирају могући утицаји планираних активности на животну средину и планске мере заштите које ће потенцијалне негативне ефекте плана довести на ниво прихватљивости, а који ће се вредновати у односу на дефинисане индикаторе.

Просторним планом нису предвиђена варијантна решења. Усвојена решења која се на директан и индиректан начин односе на заштиту животне средине, интерпретирана су у Просторном плану, а предметним елаборатом односно Извештајем о стратешкој процени утврђено је да су у складу са основним принципима одрживог развоја у погледу свих даљих активности на простору обухвата Плана.

У случају нереализовања Просторног плана, тенденције у уређењу и коришћењу предметног простора ће се вероватно одвијати према следећем сценарију:

- Нереализовање смерница из плана вишег реда односно Просторног плана;
- Неадекватна узурпација и изградња простора, праћена повећањем загађивања земљишта, подземних и површинских вода и ваздуха;
- Даља деградација природних ресурса и неадекватно коришћење простора;
- Нереализовањем изградње инфраструктуре очекиван је сценарио угрожавања животне средине и природних вредности предметног простора;
- Промена структуре пољопривредног земљишта;
- Изостајање развоја категорије заштитних појасева зеленила и др.

7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Према карактеристикама подручја у обухвату Плана, непосредног и ширег окружења, постојећих и планираних намена и функција, у поступку израде Плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења и саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину.

Према Закону о планирању и изградњи, као фаза у изради планског документа, предвиђена је израда Материјала за рани јавни увид, чиме се обезбеђује учешће заинтересованих, са могућношћу давања примедби и сугестија на концепцију планских решења.

У току израде Плана и Стратешке процене прибављени су услови и сагласности надлежних институција:

- Републички сеизмолошки завод, Београд,
- Sat-Trakt doo, Бачка Топола,
- Нис ад Нови Сад, Гаспром њефт, Нови Сад,
- „VIP MOBILE“ ДОО, Нови Београд
- „Теленор“ ДОО, Нови Београд
- Министарство заштите животне средине, Одсек за заштиту од великог хемијског удеса, Сектор за управљање животном средином, Нови Београд,
- ЈП Емисиона техника и везе, Београд,
- ЈП „Путеви Србије“, Сектор за стратегије, пројектовање и развој, Београд,
- Међуопштински завод за заштиту споменика културе, Суботица,
- ЈП Србијасад, Нови Сад,

- Покрајински секретаријат за енергетику и грађевинарство и саобраћај, Нови Сад,
- Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, Сектор за ваздушну пловидбу, Београд,
- МУП, Сектор за ванредне ситуације, Управа за управљање ризиком, Београд,
- МУП, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Кикинди, Кикинда,
- Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Нови Сад,
- АД „Електромрежа Србије“ Београд,
- Центар за разминирање, Београд,
- Акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром, „Инфраструктура железнице Србије“ А.Д. Сектор за инвестиције, развој и технологију, Београд,
- Републички хидрометеоролошки завод Србије, Београд,
- ЈП „Поште Србије“, Дирекција за поштанску мрежу, Београд,
- ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин,
- ЈВП „Воде Војводине“, Нови Сад,
- Предузеће за телекомуникације ад, „Телеком Србија“, Регија Нови Сад, Извршна јединица Суботица, Суботица,
- Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Нови Сад,
- Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд,
- Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад,
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе, Београд,
- ЈКП „Стандард“ Ада, Ада,
- Општина Ада, Одељење за комуналне послове, урбанизам, грађевинарство и заштиту животне средине, Ада,
- ЈП СРБИЈАГАС, Нови Сад.

Извештај о стратешкој процени доставља се на мишљење заинтересованим органима и организацијама и обезбеђује се учешће јавности у његовом разматрању.

Након оцене Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину и Извештаја о учествовању заинтересованих органа и организација и јавности, који сачињава орган надлежан за припрему Просторног плана, орган надлежан за послове заштите животне средине може дати сагласност на Извештај о стратешкој процени.

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви Стратешке процене дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, услова надлежних органа и институција, као и проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану.

1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава Просторни план ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Општи циљеви Стратешке процене утицаја постављају оквир за дефинисање посебних циљева и избор индикатора којима ће се оценити њихова оствареност, у контексту очувања животне средине, као и спровођење принципа одрживог развоја кроз планска решења.

Концепт одрживог развоја простора у обухвату Плана огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу, вредновањем капацитета планираних садржаја у односу на потребе, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима, односно карактеристикама простора.

Плански основ за израду овог Плана представља Регионални просторни план АП Војводине.

Општи циљ Стратешке процене представља одрживо коришћење простора и природних ресурса у обухвату Плана кроз активну примену мера заштите природних ресурса, животне средине и обезбеђење адекватних услова за живот и здравље људи.

Наведени циљ обезбедиће се активним спровођењем заштите у просторним целинама од значаја за очување биолошке разноврсности, као и очувањем предеоних карактеристика на подручју Плана, те контролом рада загађивача идентификованих на подручју Плана и у контактної зони и спровођењем континуираног мониторинг параметара животне средине.

На основу наведеног општег циља Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите.

Као **посебни циљеви стратешке процене** истичу се:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздуха, воде и земљишта) и заштита од буке;
- Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
- В. Одрживо управљање и заштита природних добара;
- Г. Одрживо управљање отпадом;
- Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
- Ђ. Контролисана изградња нових привредних и других објеката на подручју обухвата Плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса и објеката у складу са ограниченим капацитетом простора;
- Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних циљева стратешке процене Плана, врши се избор одговарајућих индикатора стратешке процене утицаја на животну средину. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица.

Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

Приликом дефинисања индикатора, обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослонили на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11) и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер Плана и планираних активности.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији Плана релевантни су индикатори приказани у Табели 11.

Табела 11. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана

Индикатори	
1.	Број дана са прекорачењем ГВЕ за суспендоване честице, SOx, NOx
2.	Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m ³ , %)
3.	% домаћинства прикључен на водовод и канализацију
4.	% отпадних вода које се пречишћавају
5.	Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%) ⁷
6.	БПК ₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C)
7.	Промена намене земљишта (%)
8.	ha (%) санираних и рекултивисаних подручја
9.	Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта
10.	Употреба минералних ђубрива (kg/ha)
11.	Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km ² пољопривредног земљишта)
12.	Површине под природним пределима
13.	Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%)
14.	% заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину
15.	Површине под изабраним значајним екосистемима (km ² или ha) одабраних врста екосистема
16.	Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%)
17.	Стварање отпада (t/становнику)
18.	Рационална експлоатација минералних сировина (t/год или %)
19.	Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије (%)
20.	Интензитет туризма.

Индикатори дефинисани у претходној табели дефинисани су са циљем праћења реализације планских, а не технолошких решења, у планском периоду, уколико се за то укаже потреба.

3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Многи међународни документи упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде стратешке процене утицаја, те на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања. Истиче се и то да је стратешка процена делимично интегрисана у планове и програме уколико се израђују у одвојеним фазама. Како би била потпуно интегрисана, процедура стратешке процене треба да се преплиће са процедуром израде Плана.

Табела 12. приказује принцип по којем се руководило при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Плана и Стратешке процене.

Табела 12. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза - пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда Нацрта просторног плана		
Стручна контрола Нацрта Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација на СПУ
Јавни увид у Нацрт Просторног плана	Узајамни утицај ове две фазе - у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештај о СПУ

⁷ Према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Доношење Просторног плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештај о СПУ	Оцена и сагласност на Извештај од стране надлежног органа
Спровођење Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

Циљеви стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа, у потпуности били усаглашени са циљем израде Нацрта Просторног плана.

Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздуха, воде и земљишта) и заштита од буке;
- Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
- В. Одрживо управљање и заштита природних добара;
- Г. Одрживо управљање отпадом;
- Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
- Ђ. Контролисана изградња нових привредних и других објеката на подручју обухвата Плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса и објеката у складу са ограниченим капацитетом простора;
- Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

У табели 13. приказана је компатибилност општих циљева Плана и посебних циљева стратешке процене. У предметној стратешкој процени није утврђена компатибилност свих појединачних и посебних циљева Плана и стратешке процене, јер су сви посебни циљеви Плана усклађени са општим циљевима у Плану.

Табела 13. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ

ЦИЉЕВИ ПЛАНА		А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
Стварање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Ада		+	+	+	+	+	+	+
Развој инфраструктурних система и повезивање са суседним јединицама локалне самоуправе		+	+	+/0	+/0	+	+	+
Остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима		+	+/0	+	0	0	+	+
Задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и обезбеђивање услова за запошљавање		+/0	+	0	+	0	+	+
Валоризација туристичких потенцијала на простору општине Ада и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма		+/0	+	+	0	0	+	+
Заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја		+	+	+	+	+	+	+
Интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја		+	+	+	+	+	+	+
Планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије		+	+	+	+	+	+	+
Увођење енергетски економичнијих технологија и постепени прелазак на максимално могуће коришћење обновљивих природних ресурса		+	0	0	0	+	+	+
Смањење активности које имају негативне ефекте на природу		+	+	+	+	+	+	+
Очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности и непокретних културних добара		+	+	+	+	+	+	+

+ -позитивно, 0- неутрално, - негативно

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешком проценом се сагледавају могући негативни утицаји планских решења на квалитет животне средине, из чега следи дефинисање мера за превенцију или минимизацију истих.

Стратешком проценом се разматрају питања и проблеми везани за заштиту животне средине, који се односе на:

- Утицај досадашњих активности и планираних садржаја на природне ресурсе - воду, ваздух и земљиште;
- Утицај планиране инфраструктуре на животну средину;
- Мере и услове заштите животне средине са освртом на потенцијалне загађиваче;
- Питања и проблеме одлагања комуналног отпада и других врста отпада у планском периоду.

У поступку стратешке процене могућих утицаја планских решења на животну средину, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, планска решења су вреднована у односу на:

- Природне карактеристике, постојеће стање и услове у простору;
- Створене вредности, постојећу намену и досадашњи начин коришћења простора и планирано уређење;
- Стање комуналне опремљености и уређености простора;
- Стање и статус природних вредности;
- Услове надлежних институција добијених у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- Циљеве планског документа вишег хијерархијског нивоа (РПП АПВ) и циљеве предметног Плана.

Планска решења формулисана су у складу са смерницама и циљевима плана вишег хијерархијског нивоа, као и условима надлежних институција, органа и предузећа, достављених за потребе израде овог Просторног плана, и другим значајним документима за овај простор.

У плански документ су интегрисане мере и услови заштите животне средине, ограничења и обавезе које се недвосмислено морају спроводити на предметном простору. Заштита животне средине је један од приоритетних задатака савременог друштва. Данас присутне негативне последице углавном су последица непоштовања планских докумената, саобраћајних система, неконтролисане и неадекватне употребе енергије, у наведеном контексту.

2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих.

У циљу остварења приоритетног циља, потребно је сагледати активности и планска решења предвиђена Планом, као и мере за смањење потенцијално негативних утицаја планских решења на животну средину.

Процена утицаја варијантних решења

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна решења Просторног плана која подлежу стратешкој процени утицаја, али у пракси се морају разматрати најмање две варијанте:

- Варијантно решење 1 - уколико не дође до спровођења планских решења;
- Варијантно решење 2 - уколико се реализују планска решења (варијанта одрживог развоја).

Стратешка процена се бави разрадом варијанте реализације, односно нереализације планских активности.

Табела 14. Процена утицаја сектора Плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења

Циљеви стратешке процене

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздуха, воде и земљишта) и заштита од буке;
 Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
 В. Одрживо управљање и заштита природних добара;
 Г. Одрживо управљање отпадом;
 Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
 Ђ. Контролисана изградња нових привредних и других објеката на подручју обухвата Плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса и објеката у складу са ограниченим капацитетом простора;
 Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Сектор плана	Сценарио развоја	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ						
		А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Заштита заштићених подручја	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Заштита предела	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Становништво и привредне активности	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	+	+	+
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Унапређење водне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	-	+
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0/-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0/+	+	+	0	+	+
Изградња и обнављање енергетске инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0/-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0/+	+	+	+	+	+
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-/0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	+	+
Заштита културног наслеђа	ВАРИЈАНТА 1	0/-	-	-	-	-	-	0/-
	ВАРИЈАНТА 2	0/+	+	+	+	0	+	+
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+

+ - укупно позитиван утицај, - - укупно негативан утицај, 0 - неутралан утицај

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти Плана, може се констатовати следеће:

- У варијанти да се План не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине и неадекватно и неодрживо коришћење предметног простора што би довело до даљег угрожавања природних ресурса, нарушавања водног режима и неконтролисаног испуштања отпадних материја у медијуме животне средине.
- У варијанти да се План имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, посебно у области заштите природних вредности и природних ресурса, привреде и туризма приликом избора будућих корисника простора поштујући већ веома ограничене капацитете животне средине планског подручја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Просторног плана повољнија у односу на варијанту да се Просторног плана не донесе.

3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

3.1. МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА

Изградња објеката и извођење радова, односно уређење простора, у обухвату Плана може се вршити под условом да се не изазову трајна оштећења, загађивање или на други начин деградација животне средине. Такође, коришћење планираних садржаја мора се одвијати на такав начин да се максимално умање потенцијални негативни утицаји на природне вредности, ваздух, воду и земљиште, на становништво и свеукупне услове живота у непосредном окружењу.

Током извођења радова на припреми терена, изградњи и реконструкцији објеката потребно је планирати и применити следеће мере заштите:

- вршити редовно квашење запрашених површина и спречити расипање грађевинског материјала током транспорта;
- утврдити обавезу санације земљишта, у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације;
- отпадни материјал који настане у процесу изградње (комунални отпад, грађевински материјал и метални отпад, пластика, папир, старе гуме и сл.) прописно сакупити, разврстати и одложити на за то предвиђену и одобрену локацију;
- материјал из ископа одвозити на унапред дефинисану локацију, за коју је прибављена сагласност надлежног органа;
- транспорт ископаног материјала вршити возилима која поседују прописане кошеве и систем заштите од просипања материјала;
- применити опште и посебне санитарне мере и услове предвиђене законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора, као и прибављене услове/сагласности надлежних органа и организација.

3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И СТОРОНИХ ВРЕДНОСТИ

3.2.1. Опште мере у току изградње појединачних објеката

Током извођења радова на припреми терена и изградњи објекта потребно је планирати и применити следеће мере заштите:

- носилац пројекта је дужан да поштује Закон о планирању и изградњи, као и подзаконска акта донета на основу овог Закона;
- вршити редовно квашење запрашених површина и спречити расипање грађевинског материјала током транспорта;
- утврдити обавезу санације земљишта, у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације;

- отпадни материјал који настане у процесу изградње (комунални отпад, грађевински материјал и метални отпад, пластика, папир, старе гуме и сл.) прописно сакупити, разврстати и одложити на за то предвиђену и одобрену локацију;
- материјал из ископа одвозити на унапред дефинисану локацију, за коју је прибављена сагласност надлежног органа; транспорт ископаног материјала вршити возилима која поседују прописане кошеве и систем заштите од просипања материјала;
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавести надлежну организацију за заштиту споменика културе;
- ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе.

3.2.2. Мере заштите природних ресурса

Опште мере заштите природних ресурса односе се на:

- уопштување и континуирано вођење регистра извора загађивања животне средине од стране надлежне општинске управе за послове заштите животне средине општина Ада, као дела интегралног националног регистра извора загађивања који води Агенција за заштиту животне средине;
- успостављање континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и нејонизујућег зрачења) од стране овлашћених организација;
- идентификација привредних субјеката - оператера на простору обухвата Просторног плана који су у обавези да поднесу Захтев за издавање интегрисане дозволе у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, број 135/04 и 25/15) и пратећим подзаконским актима - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду;
- идентификација севесо постројења на основу Закона о заштити животне средине, Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама и пратећих подзаконских аката - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду;
- формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од еолске ерозије - одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

Посебне мере за постројења и радне садржаје⁸

Услови који се односе на сва постојећа и планирана постројења и радне садржаје на простору у обухвату Просторног плана су:

- применити опште и посебне санитарне мере и услове предвиђене законом и другим прописима, којима се уређују послови санитарног надзора, као и прибављене услове/сагласности надлежних органа и организација;
- фекалне отпадне воде испуштати у водонепропусну септичку јаму (као прелазно решење) у насељима у којима не постоји изграђен ППОВ или одводити интерном канализацијом у јавну канализациону мрежу;
- све технолошке отпадне воде, преко сливних решетки, сакупљати и одводити у водонепропусну септичку јаму, уз претходан третман на таложнику и сепаратору или их упуштати у јавну канализацију, а по извршеном одговарајућем третману, којим се обезбеђује прописани квалитет за испуштање у канализациону мрежу односно реципијент;
- спроводити мере заштите животне средине (ваздуха, воде, земљишта, заштите од буке) и адекватно управљање насталим отпадом.

У складу са Законом о заштити животне средине, примениће се прописани систем мера и услова за одрживо управљање, очување и унапређење природне равнотеже и услова за живот, као и за спречавање и смањење загађивања животне средине.

⁸ Према Упутству о минималним условима за заштиту животне средине, објављеним од стране надлежног министарства за послове заштите животне средине 2010. године.

3.2.3. Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:

- поштовати Закон о заштити ваздуха и пратећа подзаконска акта;
- спроводити одговарајуће мере заштите, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- у случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати непријатни мириси, обавезна је примена мера које ће довести до редукције мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- субјект новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину дужан је да пре пуштања у рад прибави дозволу;
- коришћење еколошких енергената (електрична енергија, соларна енергија, енергија ветра, биомаса, геотермална енергија) за грејање будућих туристичких капацитета и мањих производних погона; за све нове привредне објекте, као потенцијалне загађиваче и постојеће загађиваче, уколико не поштују правило употребе еколошких енергената ради задовољавања нивоа квалитета ваздуха обавезна је уградња филтера у димњацима;
- успостављање додатних тачака за мониторинг квалитета ваздуха на простору обухвата Просторног плана како додатних на територији насеља Ада тако и у другим насељеним местима;
- вршење сталног и/или повремених мерења/узимања узорка на фиксним локацијама и повремених мерења на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга квалитета ваздуха;
- реконструкција постојеће путне мреже и успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења;
- дефинисање и других мера заштите квалитета ваздуха, кроз поступак процене утицаја на животну средину.

3.2.4. Мере заштите вода

У циљу заштите вода (површинских и подземних) успостављају се следеће мере заштите:

- забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије - квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља односно крајњи реципијент;
- забрањено је испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене;
- отпадне воде индустрије потребно је предтретманом довести до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, односно за пречишћавање на ППОВ;
- вршити прихват зауљених отпадних вода преко сепаратора уља и масти;
- вршити биохемијски и механички испитивање параметара квалитета отпадних вода;
- дефинисати зону изворишта и одредити зону и мере санитарне заштите свих изворишта висококвалитетних површинских и подземних вода;
- земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде, забраном активности које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима;
- обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
- забрана неконтролисаног каптирања извора без обзира на издашност;
- забрана неадекватног каптирања и експлоатације термоминералних вода у циљу заштите формирати зоне санитарне заштите издани термоминералних вода (елиминација појединих активности по зонама);
- контрола квалитета воде за пиће (физичко-хемијски и микробиолошки стандарди) од стране стручних служби на локалном нивоу;
- поштовање услова и критеријума за унапређење и заштиту животне средине при уређењу водотока, а у зонама посебних природних вредности тежити остварењу „натуралне регулације“;

- приликом непосредне реализације пројеката изградње водопривредних и других објеката и захвата у коришћењу водних ресурса или коришћењу водних система, обавезна је израда студије о процени утицаја на животну средину, а пре свега са становишта: процене ризика од свих врста и степена загађења вода и тла и процене и прогнозе „оводњености“ као основног чиниоца опстанка живота у постојећим екосистемима, у зонама утицаја;
- санација и ревитализација објеката и опреме водоводне инфраструктуре и изградња нових објеката у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;
- решавање снабдевања становништва водом у насељима упоредо са решавањем питања одвођења и третмана отпадних вода;
- сакупљање и евакуација отпадних вода преко сепарационог канализационог система (раздвајање колектора за отпадне воде од колектора кишне канализације) за постојеће и планиране туристичке локалитете;
- строго контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди у циљу заштите површинских и подземних вода од загађивања;
- забрана трајног депоновања отпада у зонама изворишта;
- увођење систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода;
- развијање културе становништва о потреби чувања водних ресурса.

3.2.5. Мере заштите земљишта

Заштита земљишта најуже је повезана са заштитом ваздуха и воде, јер се многи од загађивача преко падавина, нагиба и пукотина у тлу и сл. преносе из вода у земљиште.

Посебни услови и мере у функцији заштите земљишта су:

- применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа;
- примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања:
 - У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта;
 - заштита функције земљишта, заустављање деградације земљишта и рекултивација деградираних површина;
 - примена концепта органске пољопривреде и замена конвенционалне методе примене хемијских средстава заштите и агротехничких мера у пољопривреди;
 - рекултивација и ревитализација свих површина деградираних услед коришћења минералних сировина;
 - забрана стихијског одлагања отпада на простору обухвата Просторног плана и санација неуређених одлагалишта отпада - дивљих депонија, у циљу заштите земљишта;
 - сакупљање, прерада или уништавање анималног отпада у објектима намењеним за прераду, обраду или уништавање лешева животиња и других отпадака животињског порекла, у складу са Законом о ветеринарству;
 - спречавање непланског претварања пољопривредног у грађевинско земљиште, чиме је иницирана нежељена промена намене простора.

Заштиту земљишта од потенцијалне деградације обезбедити адекватним одвођењем отпадних вода, као и предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта и обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

3.2.6. Остале посебне мере заштите

Мере заштите од буке

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе, односе се на акустичко зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог Плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи.

Према потреби, надлежни орган може утврдити потребу мониторинга буке у складу са Правилником о методологији за одређивање акустичких зона, Законом и важећим подзаконским актима.

Посебни услови и мере заштите од буке за радне садржаје су:

- пројектовати и извести одговарајућу звучну заштиту, којом се обезбеђује да бука, која се емитује при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме, не прелази прописане граничне вредности;
- након пуштања погона у рад или при пробном раду погона извршити контролно мерење нивоа буке на граници комплекса и извршити оцену ефикасности примењених мера заштите, при чему се узима као меродаван критеријум за ноћ, будући да емитована бука не зависи од доба дана, већ од режима рада погона (у случају да измерени нивои буке прелазе дозвољене вредности, побољшати звучну изолацију према осетљивим и угроженим објектима).

Мере заштите при управљању отпадом

Концепцију одлагања комуналног отпада треба усагласити са принципима Стратегије управљања отпадом 2010-2020. године.

Сваки генератор отпада је обавезан да изврши карактеризацију и категоризацију отпада код надлежних организација и да се у зависности од његове природе са њим поступа у складу са законским прописима. Обавеза генератора отпада је да, у складу са Законом о управљању отпадом и осталим законским и подзаконским актима, који непосредно регулишу ову област обезбеди потребан простор за одлагање отпада, потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, а да секундарне сировине, опасан и други отпад, предаје субјекту који има одговарајућу дозволу за управљање отпадом (складиштење, одлагање, третман и сл.).

Посебне мере и услови су:

- комунални отпад потребно је сакупљати и обезбедити његову редовну евакуацију на локацију која је утврђена од стране комуналне службе;
- привремено складиштење евентуално присутног опасног отпада вршити у складу са чл. 36 и 44. Закона о управљању отпадом. Отпад мора да буде прописно обележен и привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања;
- разношење чврстог отпада спречити његовим систематским прикупљањем и депоновањем на за то уређеним локацијама;
- на свакој грађевинској парцели обезбедити посебан простор, тако да се омогући лак приступ надлежне службе, као и потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, у складу са Законом и другим прописима;
- примењивати опште и посебне санитарне мере предвиђене Законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора.

У случају потребе за простором за селективно сакупљање отпада који се не може чувати у контејнерима за комунални отпад, обавеза је власника/корисника да прибави услове, односно дозволу/сагласност надлежног органа за потребе уређења или коришћења наведеног простора.

Општина Ада потписала је споразум о формирању регионалне депоније на територији Града Кикинда. За предметни регион израђен је План управљања отпадом, којим су дефинисане све активности везане за регионално депоновање отпада са територије општина потписница.

Третман животињског отпада ће се спроводити у складу са Законом о ветеринарству, који подразумева нешкодљиво уклањање лешева животиња и других отпадака животињског порекла до објеката за сабирање, прераду или уништавање отпада животињског порекла на начин који не представља ризик по животиње, људе или животну средину.

3.2.7. Услови и мере заштите природних добара

На простору обухвата Просторног плана примењују се мере заштите за заштићена подручја, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и еколошке коридоре.

3.2.7.1. Заштићена подручја

Споменик природе „Бела топола у Мољу“ је заштићен на основу општинске Одлуке којом је установљена заштита III категорије и прописани услови и мере заштите III степена. За заштиту је задужено ЈКП „Стандард“ Ада. На основу прописаних мере заштите је забрањено:

- Заштићено стабло посећи, сећи и ломити гране, кидати лишће или предузимати било које друге радње које би измениле његов изглед или довеле у питање биолошки опстанак;
- Депоновање смећа и других отпадака и
- Ложење ватре.

Дозвољавају се биолошко-техничке мере заштите стабла, под условима које утврди организација за заштиту природних добара.

3.2.7.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

На стаништима заштићених и строго заштићених врста од националног значаја уважавати опште услове заштите природе.

На стаништима заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја:

- Забрањено је: мењати намену и културу површина (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибаке), осим у циљу еколошке ревитализације станишта, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, спроводити регулационе радове и отварати копове на обали и уз обалу која представља станиште тиског цвета, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје и обављати остале радове и активности које могу имати неповољан утицај на животну средину, еколошки интегритет и функционалност станишта, уносити инвазивне врсте биљака и животиња.
- Неопходно је: ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до 20% покривности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста кроз сарадњу корисника шума и Покрајинског завода за заштиту природе.
- Прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила; сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запуштеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл.).

Антропогена станишта заштићених и строго заштићених врста која се налазе на грађевинским подручјима (АДА04):

- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки заштићених и строго заштићених врста (јединке у свим фазама развоја, нпр. јаја).
- Прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима (нпр. сеча стабала, опремање парка, изградња објеката), којима се мењају карактеристике станишта.

3.2.7.3. Еколошки коридори

Опште мере заштите еколошког коридора Тисе и осталих еколошких коридора:

- За израду планова, пројеката и реализацију активности у оквиру еколошког коридора, потребно је прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе.
- Није дозвољена промена намена површина под вегетацијом у природном и блиско-природном стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.), као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора.
- Обезбедити повезивање станишта заштићених врста:
 - Шумских станишта подизањем/обнављањем појасева високог зеленила;
 - Слатинских и ливадских станишта очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошке коридоре;
- Поплочавање и изградњу обала водотокова/канала са функцијом еколошких коридора:
 - Свести на минимум, уз примену еколошки повољних техничких решења;
 - Поплочани или бетонирани делови обале, изузев пристана, морају садржати појас нагиба до 45° а структура овог појаса треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја;
 - Током реконструкције/одржавања постојећих обалоутврда, попличане или бетониране делове комбиновати са мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 45%, површина са вегетацијом) и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице реке;
 - Попличане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m) прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Обезбедити надовезивање зелених површина између вештачких деоница обале, односно зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила на копну. Ова зелена острва (дужине неколико десетина метара уз обалу) такође је неопходно повезати са зеленим коридором уз насип.
- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница) и обезбедити проходност у зонама црпних станица уређењем зеленила обалног појаса;
- Обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;
- Прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор за израду техничке документације приликом:
 - Регулације водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), попличавања и изградње обала;
 - Изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
 - Изградње нових и обнављања старих мостова.
- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.). За изворе ноћног осветљења изабрати моделе расвете за директно осветљење са заштитом од расипања светлости према небу, којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже.
- На грађевинско земљишту, наменити што већи део приобаља деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности:
 - Очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
 - Проценат високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора Тисе треба да буде најмање 50%, а на другим површинама 30-40%;
 - Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор ширине 20-50 m унутар плавног подручја Тисе. Континуитет коридора травне и шумске вегетације обезбедити формирањем дрвореда и уређених зелених површина - травњака са жбунастим врстама уз отворене и/или изграђене делове простора (манифестациони простори, купалишта, спортски терени) као и унапређењем стања вегетације насипа;
 - На деоницама, где се грађевинско земљиште пружа у већој дужини од 500 m, поред предвиђеног континуалног зеленог појаса 20-50 m ширине, планским документима обезбедити и блокове заштитног зеленила на сваких 200-500 m дужине обале. Минимална површина ових блокова заштитног зеленила је 0,1 ha, а минимална ширина блока је 20 m.

- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, а код регионалних коридора у ширини од најмање 10 m, а оптимално 20 m (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.
- На деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулирати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета.

Посебне мере очувања функционалности и проходности еколошког коридора Тисе:

- Током изградње и функционисања објеката чија намена је директно везана за воду и/или обалу спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања горива и уља у еколошки коридор, постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама. Гориво и уље просуто на површину воде, као и друге загађујуће материје, морају се покупити у најкраћем могућем року (нпр. употребом *sansorb-a*). За заштиту околних екосистема од последица евентуалне дисперзије горива воденом површином предвидети одговарајуће хемијско-физичке мере (нпр. употреба средства *BioVersal* за поспешивање разградње нафтних деривата) и биолошке мере санације (према посебним условима).
- Није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом вршиће се у складу са Законом о управљању отпадом и другим важећим прописима.
- Далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама. Носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин.
- У зонама водопроведних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретливе ситне животиње.
- Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја. Није дозвољено стварање шумљеног коридора уз сам појас саобраћајнице који би привлачио животињске врсте и довео до повећања mortalитета њихових популација.
- На степским и слатинским стаништима заштићених и строго заштићених врста, није дозвољено подизање високог зеленила.
- Уређењем окупација и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm) обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали).
- Због еколошког значаја простора, озелењавање спроводити на основу пројеката који се остварују на простору еколошких коридора и треба да се реализује паралелно са изградњом објеката. Правила озелењавања дата кроз ове мере, треба да се примењују и на приватним парцелама.
- Због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - Забрањено је сађење инвазивних врста (списак врста дат је на крају текста) у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста;
 - Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.) који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја;
- Обезбедити редовно одржавање зелених површина.

Посебне мере очувања функционалности и проходности осталих еколошких коридора:

- Током изградње и функционисања објеката чија је намена директно везана за воду и/или обалу спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања загађујућих материја у еколошки коридор (нпр. постављањем пливајућих завеса на локацијама на којима се врши претакање горива).
- Није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом вршиће

- се у складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 14/16) и другим важећим прописима.
- У зонама водопривредних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње.
 - Далеководне објекте и електроенергетску инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама: носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин.
 - На простору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од линије средњег водостаја водотока;
 - Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату Просторног плана треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја:
 - Није дозвољено стварање шумљеног коридора уз сам појас саобраћајнице који би привлачио животињске врсте и довео до повећања mortalитета њихових популација.
 - Због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - Забрањено је сађење инвазивних врста у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста;
 - Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.), који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја;
 - Обезбедити редовно одржавање зелених површина.
 - Приликом парцелисања обезбедити континуитет обале са вегетацијом у природном или блископриродном стању, у ширини од 20-50 m од линије средњег водостаја, односно у ширини од 10 m код високих обала. Овај појас приобаља, поред своје улоге кључног станишта и еколошког коридора, може да садржи пешачку стазу.
 - Уређењем окућница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm), обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали).
 - Урбане садржаје потребно је распоредити по принципу зонације којом се одређује минимална удаљеност објеката од еколошких коридора и намена простора унутар зоне директног утицаја на коридор:
 - У зонама становања, минимална удаљеност планираних објеката који захтевају поплочавање и/или осветљење је 20 m а оптимална 50 m од обале коридора, односно од обале Тисе.
 - Уз обалу чији је део планиран за спортско-рекреативне активности, могу бити смештени објекти везани за активности на води (нпр. привез за чамце или монтажано-демонтажни молови) на тај начин да не прекидају континуитет коридора, а у појасу вишеспратног зеленила планирати објекте који не захтевају вештачку подлогу и осветљење (нпр. трим стаза, дечије игралиште, уређена зелена површина).

Мере за заштитну зону еколошког коридора Тисе, осталих еколошких коридора и станишта заштићених и стого заштићених врста од националног значаја (Заштитна зона се не одређује за станиште антропогеног порекла ADA04 - урбани паркови и велике баште)

У појасу од 500 m од еколошког коридора/станишта:

- Забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина).
- Забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.

У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта:

- Услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор.

- Планским решењима мора се обезбедити:
 - o Примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења;
 - o Дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста.

У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:

- Забрањује се изградња нових салаша.
- На постојећим салашима *дозвољена* је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу.
- На постојећим салашима *дозвољена* је:
 - o Доградња постојећих објеката до 50%;
 - o Надоградња постојећих објеката до макс. П+1.
- Изградња надземних објеката се ограничава:
 - o На воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима;
 - o На пољопривредне и водопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење коридора или датог станишта (објекти сточарства на пашњацима, рибарства код рибњака и сл.), који су лоцирани и изграђени у складу са условима заштите природе.
- Изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова:
 - o Трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица.
 - o Применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона.

У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља):

- *Услов за изградњу објеката* је да њихове граничне вредности индикатора буке на граници идентификованих (означених) природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази законски прописане вредности, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор.

У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта забрањује се:

- Примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту.
- Уситњавање парцела за потребе формирања грађевинског земљишта, изузев за инфраструктурне објекте.
- Примењују се следеће мере:
 - o Очувати проходност еколошког коридора површинских вода: забраном ограда појаса уз обалу или применом типова оgrade које омогућују кретање ситних животиња.
 - o Обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији.
 - o Објекте који захтевају поплочавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта.

У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта (пољопривредно, шумско и водно земљиште), забрањена је изградња објеката, осим:

- Надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица.
- Водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре.

У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.), услов за изградњу:

- Вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) је да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта.
- Саобраћајница са тврдим застором за моторна возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) је примена техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

3.2.7.4. Опште мере заштите биодиверзитета

Мере заштите биодиверзитета насеља:

- Формирати систем јавног зеленила, повећати проценат зелених површина, броја и разноврсности постојећих категорија јавног зеленила и одржавати га у блиско природном стању.
- Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде минимално 20% и оптимално 50%, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом.
- Очувати зелене површине унутар стамбених блокова, у зони породичног (индивидуалног) и вишепородичног становања и блокова са становањем као преовлађујућом наменом и повезати их у целину.
- Приликом озелењавања комплекса, блокова и локација намењених за производњу, пословање и услуге, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађивања.
- Дуж фреквентних саобраћајница, формирати и одржавати густ зелени појас од врста отпорних на аерозагађење, са израженом санитарном функцијом, средњег и високог ефекта редукције буке, у комбинацији са жбуњем, а паркинг просторе равномерно покрити високим лишћарима.
- Избегавати примену инвазивних врста током уређења зелених површина и подизања заштитног зеленила.

Мере заштите биодиверзитета ван грађевинског подручја насеља

Приликом подизања пољозаштитног зеленила са улогом вишефункционалног пуфер појаса, потребно је:

- Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде најмање 50% ради очувања биодиверзитета аграрног и урбаног предела уз одговарајућу разноврсност врста и физиономије, тј. спратности дрвенасте вегетације заштитних појасева, будући да монокултуре евроамеричких топола не испуњавају функције заштитног зеленила.
- Формирати заштитни појас зеленила између радних зона и осталих садржаја.
- Избегавати коришћење инвазивних врста.

Забрана коришћења инвазивних врста:

У складу са Конвенцијом о биолошкој разноврсности, дужни смо да спречавамо уношење и контролишемо или искорењујемо „оне стране врсте које угрожавају природне екосистеме, станишта или (аутохтоне) врсте“. На подручју Панонског биогеографског региона инвазивне су следеће биљне врсте: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus glandulosa*), багремац (*Amorpha fruticosa*), западни копривић (*Celtis occidentalis*), дафина (*Eleagnus angustifolia*), пенсилвански длакави јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gledichia triachantos*), жива ограда (*Lycium halimifolium*), петолисни бршљан (*Parthenocissus inserta*), касна спремза (*Prunus serotina*), јапанска фалоп (*Reynouria syn. Fallopia japonica*), багрем (*Robinia pseudoacacia*), сибирски брест (*Ulmus pumila*).

3.2.7.5. Геолошко и палеонтолошко наслеђе

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.), која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

3.2.8. Услови и мере заштите непокретних културних добара

Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица је, као надлежна установа за заштиту, за потребе израде Просторног Плана, на основу ревизије, анализе и ревалоризације утврђене споменичке вредности урбаних и физичких структура на подручју обухвата Просторног плана, израдио елаборат који садржи детаљне мере заштите (услове чувања, одржавања и коришћења културних добара и културних добара која уживају претходну заштиту). Смернице дефинисане овим елаборатом, према Закону о планирању и изградњи и Закону о културним добрима постају обавеза за имаоце и кориснике културних добара и добара под претходном заштитом у даљем процесу урбанистичког и архитектонског планирања, односно изградње на подручју општине Ада.

Мере заштите археолошких налазишта

- За области које су означене као зоне потврђених или потенцијалних археолошких налазишта, обавезно је пре извођења земљаних радова, извршити археолошка ископавања, у складу са Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, број 71/94).
- На осталом делу, у обухвату Просторног плана, уколико се у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или на археолошке предмете, извођач радова је дужан одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен (чл. 109 Закона о културним добрима „Службени гласник РС”, број 71/94).

Мере заштите за споменике културе од изузетног и великог значаја:

- Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
- Очување или рестаурација основних вредности функционалног склопа, ентеријера (декоративног молераја и сл.) као и мобилијара;
- Чување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта;
- На овим објектима је дозвољено осавремењивање, које се мора извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите (увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта);
- Накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти са парцеле и из окружења се уклањају. Дворишни простор у свему ускладити са главним објектом;
- Рекламне табле, осветљење и др. на фасадама се могу поставити само према условима належног Завода за заштиту споменика културе;
- Обзиром да је Родна кућа Новака Радоњића срушена, у поступку је скидање заштите.

Мере заштите за непокретна културна добра (НКД)

- Очување изворног изгледа архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала, функционалних карактеристика и оригиналних натписа;
- На овим објектима је дозвољено осавремењивање, које се мора извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите (увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта);
- У случају ветрењаче у Оборњачи могућа је промена намене с тим да нова функција мора бити примерена архитектури и постојећем функционалном склопу објекта;
- Рекламне табле, осветљење и др. на фасадама се могу поставити само према условима належног Завода за заштиту споменика културе.

Мере заштите урбаних структура

- Очување основних елемената историјске урбане матрице простора: урбаних блокова, улица, тргова и паркова;
- Очување наслеђених регулационих и грађевинских линија условљено је значајем уличног потеза као и градитељским наслеђем које је предвиђено за чување;
- Очување постојеће парцелације уз могућност повезивања;
- Очување ивичне блоковске изградње на парцели, као наслеђеног типа грађења, на начин којим се унутар блокова формирају унутрашња дворишта, карактеристична за сеоски центар;
- Очување објеката према валоризацији и усаглашавање новопланираних објеката са њима;
- Очување вертикалне регулације насеља;
- На потезима где се врши интерполација треба испратити вертикалну регулацију постојећих суседних објеката (висина поткровног венца и слемена) који имају споменична својства или, у случају да таквих објеката нема, вертикалну регулацију одредити у односу на најближе реперне тачке у улици или блоку;
- Извршити измештање или уклањање помоћних објеката који не одговарају функционалним потребама, односно културно-историјским или естетским вредностима просторне културно-историјске целине, у складу са решењем надлежне установе заштите непокретних културних добара;
- Треба задржати следеће намене објеката: јавне, пословне, пословно-стамбене и стамбене функције;
- Приликом изградње нових објеката, посебну пажњу обратити и на решење одлагања и одношења смећа, као и на озелењавање окружења;
- Све интервенције унутар овога простора сеоског језгра (на свим парцелама унутар граница сеоског језгра, као и у оквиру његове заштићене околине) ће се вршити на основу претходно прибављених Улова за предузимање мера техничке заштите од стране Међуопштинског завода за заштиту споменика културе.

Мере заштите за објекте под претходном заштитом

Према Закону о културним добрима, добра под претходном заштитом имају исти третман као и НКД и за њих важе исте мере техничке заштите које су претходно наведене.

Мере заштите јавних споменика

- Сви споменици, спомен табле и обележа не могу се пренети, нити им се може мањати првобитни изглед;
- Приликом конзервације и рестаурације потребно је све интервенције овбавити у складу са изворним изгледом, користећи истоветне материјале, или најприближније оригиналима;
- Потребно је редовно одржавање и чишћење споменика и обнављање текста на њима;
- Потребно је обезбедити видљивост и приступ споменицима;
- Потребно је хортикултурно и партерно уређење као и одржавање простора унутар комплекса око споменика.

3.2.9. Мере заштите живота и здравља људи

Услови живота становништва умногоме зависе од читавог низа утицаја природног и антропогених фактора који, појединачно али и синергијски, делују на појединца и заједницу људи.

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега, препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студија утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину, као и успостављање мониторинга параметара животне средине и инспекцијски надзор имају важну улогу у очувању квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана.

Планске активности и мере предвиђене Просторним планом, које је неопходно континуално спроводити су у потпуности у складу са позитивном законском регулативом и стратегијама развоја у свим областима на територији Републике Србије, АП Војводине, као и низа националних програма и акционих планова. Приоритетну меру у циљу заштите живота и здравља људи на територији обухвата Просторног плана, представља одрживо управљање природним вредностима и заштитом животне средине.

У Републици Србији, заштита здравља дефинише се са пет нивоа мера и активности усмерених на: унапређење и очување здравља, спречавање и сузбијање обољења, рано откривање болести, благовремено лечење и рехабилитацију.

Јавно здравље подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне средине. Мере заштите живота и здравља људи могу се поделити у неколико кључних области дејства, према доминантном утицају у складу са законском регулативом из појединих области:

- обезбеђење околине неопходне за здрав живот становништва, посебно деце, кроз заштиту и очување квалитета животне средине;
- елиминисање загађења ваздуха које настаје као продукт сагоревања чврстих горива и услед егзистенције постојећих привредних комплекса у обухвату Просторног плана и контактної зони, које може бити у вези са многим обољењима;
- благовремено упозоравање и превенција од штетних ефеката дејства хемикалија које представљају потенцијални ризик за здравље људи;
- заштита здравља људи од електромагнетног зрачења;
- заштита живота и здравља људи у ванредним ситуацијама планирањем превенције и адекватним реаговањем на насталу ситуацију, чиме би се смртност и болести од последица ванредних ситуација, несрећа и избијања епидемија који су повезани са факторима ризика животне средине значајно смањили;
- заштита живота и здравља људи од последица климатских промена као глобалне опасности по здравље људи, које изазивају оштећења озонског омотача, губљење биодиверзитета и др.

Такође, као мера заштите живота и здравља људи дефинисана је и неопходност вршења систематских испитивања животних намирница, предмета опште употребе, минералних вода за пиће, воде за пиће и других вода које служе за производњу и прераду животних намирница и санитарно-хигијенске и рекреативне потребе, ради утврђивања њихове здравствене и хигијенске исправности и прописаног квалитета (мониторинг).

Законом о заштити животне средине дефинисано је да је ризик одређени ниво вероватноће да нека активност, директно или индиректно, изазове опасност по животну средину, живот и здравље људи, а удес - изненадни и неконтролисани догађај који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању (у даљем тексту: хемијски удес).

Поштовање законских одредби и спровођењем планских решења дефинисаних овим Просторним планом, индиректно ће се очувањем животне средине и природних ресурса (воде, ваздуха и земљишта), позитивно утицати и на квалитет живота и здравље становништва.

3.2.10. Услови и мере заштите од пожара, елементарних непогода и техничко - технолошких несрећа

Подручје општине Ада може бити угрожено од: земљотреса, пожара, подземних вода, одрона, ерозије, метеоролошких појава: атмосферско пражњење, атмосферске падавине (киша, град, снег), ветрови.

Мере заштите од *земљотреса* подразумевају правилан избор локације за градњу објеката, примену одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др., као и строго поштовање и примену важећих грађевинско техничких прописа за изградњу објеката на сеизмичком подручју.

При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета (VII, VII-VIII и VIII степен према EMC-98), како би се максимално предупредила могућа оштећења објеката под сеизмичким дејством. Мере заштите од земљотреса обезбедиће се и поштовањем регулационих и грађевинских линија, односно, прописане минималне ширине саобраћајних коридора и минималне међусобне удаљености објеката, како би се обезбедили слободни пролази у случају зарушавања.

Мере заштите од *пожара* обухватају урбанистичке и грађевинско-техничке мере заштите, односно подразумевају примену важећих закона, техничких прописа и стандарда који регулишу ову област при пројектовању и изградњи свих објеката који су планирани на овом простору. Такође, потребно је придржавати се услова и мера који су дати од стране Министарства унутрашњих послова - сектор за ванредне ситуације.

Активности и мере заштите од пожара обезбедиће се:

- поштовањем задатих регулационих и грађевинских линија,
- дефинисањем изворишта за снабдевање водом и обезбеђивањем капацитета насељске водоводне мреже, односно довољне количине воде за ефикасно гашење пожара,
- градњом саобраћајница према датим правилима (потребне минималне ширине, минимални радијуси кривина и сл.),
- обезбеђивањем услова за рад ватрогасне службе (приступних путева и пролаза за ватрогасна возила),
- поштовањем прописа при пројектовању и градњи објеката (удаљеност између производних, складишних, пословних објеката, објеката одржавања и техничких постројења, помоћних објеката, као и услови складиштења лако запаљивих течности, гасова, експлозивних материја и сл.),
- дефинисањем безбедносних појасева између објеката, којима се спречава ширење пожара, у складу са Законом о заштити од пожара, правилницима и важећим техничким прописима који уређују ову област.

Такође, неопходно је да надлежни орган у процедури издавања локацијских услова, за објекте који су обухваћени Планом, прибави посебне услове у погледу мера заштите од пожара и експлозија од Министарства унутрашњих послова (Управе и Одељења у саставу Сектора за ванредне ситуације).

Општина Ада није посебно угрожена *поплавама*. Постојећи одбрамбени насип дуж обале Тисе обезбеђује одговарајућу заштиту од високих вода (поплавних вода), с тим што је и даље неопходно његово редовно одржавање. У случају високих подземних вода одводњавање се врши путем мелиорационих канала, којима се прихвата и одводи сувишна вода и путем црпних станица препумпава у реку Тису. Такође, Ађанска бара је изузетно значајна за одводњавање високих подземних вода са ове територије.

На основу података о кретању нивоа подземних вода, распореда и количине падавина, нивоа водостаја реке Тисе, локална самоуправа је предузела планске мере око ископа каналске мреже за одвођење атмосферских вода до природних реципијената ван насеља, као и изградње фекалне канализације у насељима Ада и Мол. Насеља Ада и Мол су у великом проценту покривени атмосферском канализацијом (каналима) и само код изузетно великих количина падавина у кратком временском периоду каналска мрежа тешко може да прихвати сву количину воде.

Да би се спречили даљи *одрони* и одношење обале, потребно је пошумити појас уз обалу или на други начин заштитити обалу од деловања снаге тока реке Тисе.

Ерозиони процеси су интензивнији на пољопривредном земљишту, што се може објаснити употребом пољопривредне механизације која нарушава структуру тла. Антиерозионе мере подразумевају примену адекватних мелиоративних и агротехничких мера које би поправиле и очувале структуру земљишта и повећале његову отпорност на деловање еолске ерозије.

Заштита објеката од *атмосферског пражњења* обезбедиће се извођењем громобранске инсталације у складу са одговарајућом законском регулативом.

Законом о одбрани од *града* уведена је заштитна зона око лансирних (противградних) станица од 500 m, у којој је ограничена изградња нових и реконструкција постојећих објеката, као и извођење радова који могу нарушити испаливање противградних ракета на градоносне облаке. Према добијеним условима од РХМЗ изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од противградних станица Центра за одбрану од града, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења ове институције.

Основне мере заштите од *ветра* су дендролошке мере које подразумевају формирање одговарајућих зелених (ветрозаштитних) појасева одређених ширина, густина и врста дрвећа уз саобраћајнице и на местима где за то постоје услови.

На подручју обухвата Просторног плана нема регистрованих *севесо постројења*. Међутим уколико у Планском периоду дође до њихове изградње, потребно је имати на уму чињеницу да је управљање и надзор над постројењима у којима се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (севесо постројење), регулисани Законом о заштити животне средине, Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“ бр. 87/18) и другим подзаконским актима.

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама и Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте документа које израђује оператер **севесо постројења**, односно комплекса („Службени гласник РС“ бр 41/10, 51/15 и 50/18), одређује се обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја. Локална самоуправа је у обавези да, на основу Плана заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

Према Закону о заштити животне средине, министарство надлежно за послове животне средине, на основу Извештаја о безбедности, утврђује оператере и севесо постројења, односно комплексе чије активности могу изазвати хемијски удес са прекограничним ефектима и о томе обавештава у што краћем року, а најкасније када обавештава домаћу јавност, надлежни орган земље која може бити погођена последицама тог удеса. Министарство води евиденцију о оператерима и севесо постројењима, односно комплексима.

Министарство обавештава надлежни орган друге земље о свим битним чињеницама из Извештаја о безбедности о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним последицама, као и о свим битним чињеницама из Плана заштите од удеса тог постројења, односно комплекса.

Министар прописује поступак обавештавања, односно размене података о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним ефектима.

Ако надлежни орган друге земље сматра да обавештење не садржи сва севесо постројења, односно комплексе чије активности могу изазвати хемијски удес са последицама у његовој земљи тражиће од Министарства додатне податке.

Ако се не постигне сагласност са надлежним органом заинтересоване земље ово питање решиће се у складу са међународним уговором који обавезује Републику Србију.

Обавештење у случају хемијског удеса или непосредне опасности од хемијског удеса који може проузроковати прекограничне ефекте, као и евентуална узајамна помоћ уређени су прописима о заштити и спасавању.

3.2.11. Услови и мере заштите од ратних разарања

У складу са Законом, ради заштите од елементарних непогода и других несрећа, органи локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица, у оквиру својих права и дужности, дужна су да обезбеде да се становништво, односно запослени, склоне у склоништа и друге објекте погодне за заштиту.

Као други заштитни објекти користе се просторије прилагођене за склањање људи и материјалних добара.

Као јавна склоништа могу се користити и постојећи комунални, саобраћајни и други инфраструктурни објекти испод површине тла, прилагођени за склањање. Инвеститор је дужан да приликом изградње нових комуналних и других објеката прилагоди те објекте за склањање људи.

Приликом изградње објеката у којима ће боравити запослени, препоруча је да се над подрумским просторијама или просторијама приземља (ако објекат нема изграђен подрум) гради ојачана плоча која може да издржи урушавање објекта.

Приликом коришћења склоништа за мирнодопске потребе, не могу се вршити адаптације или реконструкције које би нарушиле његове техничке и хигијенске услове, а самим тим и његову употребљивост.

Према условима добијеним од Центра за разминурање, у обухвату Плана нису евидентирани случајеви системског загађења минама, касетном муницијом или другим неексплодираним убојитим средствима.

У складу са прописима који се односе на безбедност и здравље на раду, на простору обухваћеном Планом обавезна је претходна процена ризика на могуће постојање неексплодираних, убојитих средстава, имајући у виду чињеницу да су се на подручју Републике Србије (самим тим и на подручју обухвата Плана) одвијали оружани сукоби током два светска рата. Пре почетка извођења земљаних радова, у складу са резултатима процене ризика, проверава се постојање неексплодираних пројектила и других опасних предмета и материја.

3.2.12. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом

Овим Просторним планом дају се услови за уређење и изградњу површина јавне намене (јавних објеката и јавних површина за које се утврђује општи интерес) и објеката за јавно коришћење, којима се обезбеђује несметано кретање деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица, као и особа с отежаним кретањем (у даљем тексту: лица са посебним потребама у простору).

Објекти за јавно коришћење јесу: објекти државне и локалне управе, социјалне и здравствене установе и објекти, дечије установе, школе, објекти културе, спортски и рекреативни објекти, банке, поште, пословни објекти, саобраћајни терминали и други објекти намењени јавном коришћењу.

При планирању, пројектовању и грађењу површина и објеката јавне намене - јавних саобраћајних површина, тротоара и пешачких стаза, пешачких прелаза, места за паркирање и других површина у оквиру улица, тргова, шеталишта, паркова и игралишта, затим прилаза до објеката, као и пројектовање објеката јавне намене и објеката за јавно коришћење, морају се обезбедити услови и технички стандарди приступачности, којима се обезбеђује несметан приступ, кретање, боравак и рад лицима са посебним потребама у простору, у складу са Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Службени гласник РС“, број 22/15).

3.2.13. Услови и мере за обезбеђење енергетске ефикасности изградње

Циљ енергетске ефикасности изградње јесте смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих, или бољих услова коришћења и функционисања објекта.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Реализација планских решења подразумева развој и коришћење нових и обновљивих облика енергије уз подстицање градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије ради смањења текућих трошкова.

Повећање енергетске ефикасности обезбедити кроз:

- изградњу пешачких и бициклистичких стаза, за потребе обезбеђења комуницирања између центара и смањења коришћења моторних возила;
- подизање зеленила, уличног и уз ваннасељске путне коридоре (смањује се загревање тла и ствара се природни амбијент за шетњу, возњу бицикла и друге начине кретања);
- пројектовање и позиционирање зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизање зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњу малих система за производњу енергије унутар планираних комплекса, на бази обновљивих извора енергије (сунце, геотермалне воде, и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

За потребе повећања енергетске ефикасности, при пројектовању, изградњи и касније експлоатацији објеката, као и при опремању енергетском инфраструктуром, применити следеће мере:

- користити потенцијал обновљивих извора енергије локације: енергију сунца, подземних вода, ветра и сл., применом стаклених баши, фотонапонских панела, соларних колектора, топлотних пумпи и сл. (топлотне пумпе код ових система могу радити у режиму грејања зими, а у режиму хлађења у току лета тако да се постиже угодна и равномерна клима током читаве године);
- оријентацијом и функционалним концептом објекта максимално искористити сунчеву енергију за загревање објекта (оријентација према јужној, односно источној страни света), груписати просторије сличних функција и сличних унутрашњих температура (нпр. помоћне просторије оријентисати према северу) и сл;
- пројектовати облик објекта којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача објекта у односу на климатске факторе и намену зграде;
- оптимизовати величину отвора (прозора, светларника и др.) како би се смањили губици енергије, а просторије добиле довољно светлости и природну вентилацију;
- размотрити могућност постављања тзв. зелених кровова и фасада, као и коришћење атмосферских и отпадних вода;
- користити систем природне вентилације (вентилациони канали, прозори, врата и други грађевински отвори), тако да губици топлоте у зимском периоду и топлотно оптерећење у летњем периоду буду што мањи;
- системе централног грејања пројектовати и изводити, тако да се омогући централна и локална регулација и мерење потрошње енергије за грејање;
- употребљавати енергетски ефикасна расветна тела.

Објекти високоградње морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства.

Ова својства се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима, који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката су следеће:

- при реконструкцији објекта, а у циљу постизање енергетске ефикасности, дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде и у складу је са мерама заштите надлежног органа за објекте који су у режиму заштите;
- уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, односно граници са суседном парцелом, дозвољава се реконструкција за потребе постизања енергетске ефикасности објекта уз сагласност власника суседне јавне/приватне парцеле;
- дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде), елиминисање „хладних мостова“ и смањење енергетских губитака постављањем топлотне изолације на зидове, кровове и подове, замена столарије новом која има добре термоизолационе карактеристике, а све у циљу спречавања неповратних губитака дела топлотне енергије;
- примењивати мере за постизање енергетске ефикасности прописане за планиране објекте у максималној мери у којој услови постојећег објекта то дозвољавају;
- уградња система грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере).

Сви јавни објекти су дужни да спроводе програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, а који нарочито садржи планирани циљ уштеда енергије, преглед и процену годишњих енергетских потреба, план енергетске санације и одржавања јавних објеката, као и планове унапређења система комуналних услуга (даљинско грејање и хлађење, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и др.).

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредне зграде, могу бити изузете из примене мера за постизање енергетске ефикасности.

Мере за даље побољшавање енергетских карактеристика објекта не смеју да буду у супротности са другим суштинским захтевима, као што су приступачност, рационалност и намеравано коришћење простора.

3.3. НАЧИН НА КОЈИ СУ ВРЕДНОВАНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА

У Прилогу I Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисани су критеријуми за одређивање могућих карактеристика значајних утицаја.

Критеријуми се односе, са једне стране на процену планских решења са аспекта значаја плана за заштиту животне средине и начина на који су проблеми заштите животне средине превазиђени са становишта могућих утицаја на чиниоце животне средине, а са друге стране критеријуми се односе на вредновање карактеристика тих утицаја (вероватноћа, интензитет, временска и просторна димензија итд.).

У поступку анализе утицаја планских решења у складу са Законом анализирани су карактеристике утицаја према следећим критеријумима:

1) Вероватноћа настанка утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извесан
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Плана. Вероватноћа утицаја може бити од потпуно извесне (100%), до ситуације у којој је утицај готово невероватан.

Ова чињеница је посебно важна јер тако одређено планско решење које генерално има изразито јак нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно, па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

2) Интензитет и значај утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	-1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+3	Јак позитиван утицај

3) Просторне размере утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Могућ утицај ван граница државе	ТГ	Трансгранични
Могућ утицај на националном нивоу	Н	Државни
Могућ утицај на регионалном нивоу	Р	Регионални
Могућ утицај на нивоу општине	О	Општински
Могућ утицај у некој зони, делу општине	Л	Локални

4) Сложеност /реверзибилност

- Реверзибилан -повратан процес **(Р)** - ефекти утицаја у окружењу се могу ануирати сукцесивним процесом;
- Иреверзибилан - неповратан утицај **(И)** - штете су толико велике да се првобитно стање не може вратити.

5) Временска димензија

Према времену трајања утицаји се могу поделити на:

- **Привремен (П)** - утицај траје краћи временски период;
- **Повремен (ПО)** - утицај се повремено јавља и кратко траје;
- **Трајан (Т)** - последице утицаја су трајног карактера.

6) Број изложених становника

7) Прекогранична природа утицаја

Утицаји планираних активности у обухвату Плана, немају прекограничне утицаје осим у случају реке Тисе и акцидентних ситуација.

Вредновања карактеристика утицаја извршено је према критеријумима дефинисаним Законом о стратешкој процени утицаја а на основу презентованих матрица.

Табела 15. Карактеристике утицаја у фази изградње планираних објеката инфраструктуре и других објеката и активности који су саставни део планских решења

Врста утицаја	Вероватноћа	Интензитет и значај	Просторне размере	Сложеност/реверзибилност	Временска димензија	Број изложених људи
Загађење ваздуха	М	-2	Л	Р	ПО	10
Загађење површинских вода	М	-1	Л	Р	ПО	≥1000
Девастација и загађење земљишта	М	-1	Л	Р	Т	-
Девастација станишта и биљног покривача	И	-1	Л	Р	ПО	-
Угрожавање фауне	М	-1	Л	Р	ПО	-
Угрожавање природних добара	М	-1	Л	Р	ПО	-
Угрожавање културних добара	М	0	-	-	-	-
Нарушавање предеоних вредности	М	-1	Л	И	Т	-
Угрожавање здравља и безбедности људи	М	-1	Л	Р	ПО	≥1000

Табела 16. Карактеристике утицаја у фази експлоатације планираних објеката инфраструктуре и других објеката и активности који су саставни део планских решења

Врста утицаја	Вероватноћа	Интензитет и значај	Просторне мере	Сложеност/реверзибилност	Временска димензија	Број изложених људи
Загађење ваздуха	М	-1	Л	Р	П	10
Загађење површинских вода	0	0	-	-	-	-
Девастација и загађење земљишта	0	0	-	-	-	-
Девастација станишта и биљног покривача	0	0	-	-	-	-
Угрожавање фауне	0	0	-	-	-	-
Угрожавање природних добара	0	0	-	-	-	-
Угрожавање културних добара	0	0	-	-	-	-
Нарушавање предеоних вредности	М	-1	Л	И	Т	-
Угрожавање здравља и безбедности људи	0	0	-	-	-	-

3.4. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.), стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на планском подручју.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Имајући у виду да опште дефинисана планска решења обухватају и посебна планска решења, а са аспекта заштите животне средине односно циљева СПУ нема суштинске разлике у вредновању посебних циљева у односу на посебне циљеве СПУ који се свакако свде на правила уређења и коришћења простора.

У наредној анализи вреднована, су због поједностављености поступка, посебна планска решења као област, а не свако појединачно.

Табела 17. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
	Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)
1.	Успостављање катастра загађивача на територији општина у обухвату Просторног плана, као дела интегралног катастра загађивача Републике Србије
2.	Успостављање континуираног мониторинга квалитета ваздуха, подземних и површинских вода, земљишта и буке
3.	Употреба БАТ технологија код старих и нових постројења
4.	Коришћење минералних ресурса се базира на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја
5.	Одрживи развој пољопривреде у складу са мерама и условима у односу на постојеће капацитете
6.	Планско газдовање на простору обухвата Просторног плана и коришћење шума као ресурса у складу са биолошким капацитетима
7.	Контролисана примена хемијских средстава у пољопривредној производњи
8.	Формирање заштитних појасева зеленила у заштићеним подручјима и дуж еколошких коридора односно њихових заштитних зона у складу са условима за заштиту природе

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
Заштита подручја значајних за очување биодиверзитета	
9.	Заштита, уређење и развој просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности на основу одређених студија, пројеката, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста, мониторинга вода и других бројних истраживања
10.	Заштита строго заштићених врста спровођењем забране коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама
11.	Заштита еколошких коридора у складу са условима и мерама Покрајинског завода за заштиту природе
Заштита предела	
12.	Спровођење низа мера и активности ради заштите, обнављања и унапређења природних вредности, као и вредности карактера предела, у циљу очувања разноврсности карактеристичних амбијенталних целина и процеса у екосистему
13.	Развој насеља која се налазе у оквиру заштићеног подручја и у непосредном окружењу у складу са вредностима предела
Становништво и привредне активности	
14.	Уређење локалитета који су у функцији развоја едукативних, спортско рекреативних и туристичких активности, као и усклађивање свих активности са мерама заштите природе
15.	Формирање уређених пунктова намењених за развој туризма
16.	Пружање локалном становништву стручне помоћи и других облика сарадње за производњу здраве хране, руралног туризма на постојећим салашима, развој еко туризма кроз брендирање производа традиционалне и органске производње у складу са смерницама заштите природних добара у обухвату Просторног плана
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	
17.	Санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада, и осталих деградираних површина на територији обухвата Плана
18.	Укључење насеља на територији обухвата Плана у систем мреже регионалних депонија односно трајно опредељење за депоновање отпада на територији Града Кикинде
Унапређење водне инфраструктуре	
19.	Обезбедити одговарајуће услове за ревитализацију и даље одржавање оптималног водног режима у заштићеном подручју, а у смислу комуналне опремљености простора обезбедити квалитетно водоснабдевање и уређење и обезбеђење водних ресурса од даљег загађивања и расипања
20.	Пре упуштања отпадних вода у реципијент, планирати пречишћавање на постројењу за пречишћавање отпадних вода (ППОВ)
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	
21.	Изградња нових путева (државног пута I реда)
22.	Формирање затвореног система општинских путева
23.	Стварање услове за афирмацију железничког и водног саобраћаја
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре	
24.	Ревитализација и реконструкција електроенергетске инфраструктуре свих напонских нивоа
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	
25.	У складу са важећим уредбама и мерама заштите природе, могуће је коришћење обновљивих и других извора енергије: биомаса, биогас, гас, соларна и енергија ветра
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	
26.	Потпуна дигитализација електронске комуникационе мреже и објеката и изградња широкопојасне мреже
Заштита културног наслеђа	
27.	Заштита културног наслеђа у складу са Законским одредбама и условима Покрајинског завода за заштиту споменика културе
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	
28.	Примена мера заштите у складу са мерама заштите од ванредних ситуација

Изградња школа, или других објеката јавне намене нема суштинског значаја са аспекта заштите животне средине који би се за овакав тип плана требао посебно вредновати кроз циљеве СПУ овако специфичног подручја, као и мрежа јавних служби.

У Табели 19 на основу вредновања дефинисаног у Табели 18 извршена је анализа кумулативних и синергетских утицаја планских решења.

Табела 18. Вредновање карактеристика утицаја планских решења

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Природа утицаја	Интензитет активности у простору	Временска димензија	Просторна димензија
Позитиван (+) Негативан (-) Неутралан (Н)	Известан (И) Могућ (М) Није могућ(НМ)	Кумулативан (К) Кумулативан синергетски (КС) Синергетски (СИ) Појединачан спорадичан (ПС)	Јак позитиван (ЈП) Позитиван (П) Мањи негативан (МН) Негативан (НГ)	Краткорочан (Кр) Средњорочан Ср) Дугорочан (Др)	Локални (Л) Регионални(Рег) Национални (Нац)

Табела 19. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката планских решења

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздуха, воде и земљишта) и заштита од буке;
 Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
 В. Одрживо управљање и заштита природних добара;
 Г. Одрживо управљање отпадом;
 Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
 Ђ. Контролисана изградња нових привредних и других објеката на подручју обухвата Плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса и објеката у складу са ограниченим капацитетом простора;
 Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	Циљеви стратешке процене																				
	А			Б			В			Г			Д			Ђ			Е		
Заштита природних ресурса	+	И	КС	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	ПС	+	И	ПС	+	И	ПС	+	И	КС
	ЈП	Ср	Л	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	р
Заштита просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	-	М	ПС	+	И	ПС	+	И	КС
	ЈП	Ср	р	П	Ср	Р	П	Ср	Р	П	Др	Р	МН	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	р
Заштита предела	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	+	И	ПС	+	М	ПС	+	И	ПС	+	И	КС
	ЈП	Ср	р	П	Ср	Р	П	Ср	Р	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Становништво и привреда	+	М	КС	+	М	ПС	+	М	ПС	+	М	ПС	+	М	ПС	+	И	СИ	+	И	КС
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	+	И	КС	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	КС
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Унапређење водне инфраструктуре	+	И	КС	+	М	КС	+	М	СИ	Н	НМ	-	Н	НМ	-	+	М	КС	+		Л
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	+	И	КС
Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре	+	М	КС	+	М	СИ	+	М	СИ	+	М	СИ	Н	НМ	-	+	И	СИ	ЈП	Ср	Л
	П	Ср	Р	П	Ср	Р	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	+	М	КС	+	И	КС	Н	НМ	ПС	+	М	ПС	+	И	ПС	+	И	ПС	+	И	КС
	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	+	М	КС	+	М	ПС	Н	НМ	-	+	М	С	+	И	СИ	+	М	ПС	+	И	КС
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	+	М	КС	Н	НМ	-	Н	НМ	-	Н	НМ	-	Н	НМ	-	Н	И	-	+	М	КС
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Заштита културног наслеђа	+	М	К	+	М	КС	Н	НМ	-	Н	НМ	-	Н	НМ	-	+	М	КС	+	И	КС
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	+	М	КС	+	М	КС	+	М	КС	+	М	КС	+	М	КС	+	М	КС	+	И	КС
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Л

На основу вредновања величине утицаја на животну средину и елементе одрживог развоја, може се закључити да ће утицаји планских решења имати у највећој мери повољан утицај са аспекта животне средине. Са аспекта просторних размера велики број планских решења, по областима, имаће локални значај. У односу на вероватноћу утицаја, највећи број планских решења, по областима има изврстан позитиван утицај на заштиту животне средине предметног подручја, уз активну примену мера заштите животне средине.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

У табели 20 приказано је спровођење Просторног плана општине Ада.

Табела 20. Спровођење Плана

Подручја, зоне, комплекси, објекти	Спровођење на основу		
	ПППН	Урбанис. плана	Простор. плана
Грађевинско подручје насеља Ада и Мол		•	
Грађевинска подручја насеља Оборњача, Утрине и Стеријино			•
Радне зоне ван грађевинског подручја насеља (локације 1-4) директно из овог Плана, а уколико се мења регулација и за нове радне зоне обавезна је израда одговарајућег урбанистичког плана		•	•
Зона кућа за одмор			•
Зоне туристичко-рекреативних садржаја (локације 5-6) директно из овог Плана, а за нове туристичке садржаје (локација 7) обавезна је израда одговарајућег урбанистичког плана		•	•
Планирана трансфер станица и постојећа општинска депонија комуналног отпада			•
Сабирно отпремна станица нафте и гаса			•
Магистрални гасовод	•		
Планирани државни и општински путеви са пратећим садржајима јавног пута, планирана међународна бицикличка стаза уколико се мења регулација		•	
Енергетски објекти, соларне и ветроелектране и други енергетски производни објекти, као засебни комплекси, који не служе за сопствену производњу енергије, као и други инфраструктурни објекти уколико се дефинише грађевинско земљиште и/или мења регулација		•	
Водопривредни објекти уколико се мења регулација		•	
Остала постојећа и планирана линијска инфраструктура и саобраћајни, водопривредни, енергетски и комунални објекти, ако нема промене регулације			•
Прихватни објекти наутничког туризма и садржаји за туризам, спорт и рекреацију на водном земљишту		•	
Еколошки коридор реке Тисе (у заштитним зонама еколошког коридора се спроводе мере заштите)	•		
Надземни високонапонски водови (110kV, 220kV и 400kV)		•	

1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА НАСЕЉА АДА И МОЛ

За насеља Ада и Мол, је обавезна израда плана генералне регулације⁹, којим ће се дефинисати грађевинско подручје, намена површина, зоне и целине са истим правилима грађења, трасе, коридори и капацитети комуналне инфраструктуре и други услови уређења и заштите простора.

Концепција просторне организације, опремања и уређења насеља засниваће се на:

- прилагођавању просторне организације насеља специфичним природним одликама, месним потребама и приликама;
- обезбеђењу услова за очување и развој естетских и амбијенталних вредности насеља;
- креирању флексибилних просторних решења која ће омогућити примену предложених правила за уређење и услова за изградњу;
- очувању природног, културног и историјског наслеђа, као и стварању властитог просторног идентитета, у складу са природним окружењем;

⁹ Према одредбама Закона о планирању и изградњи, план генералне регулације се обавезно доноси за насељено место, које је седиште јединице локалне самоуправе

- усклађивању просторног развоја насеља са кретањем броја становника и планираним активностима у функцији побољшања услова живота и заштите природних ресурса.

Просторна реконструкција насеља претпоставља и потпуну инфраструктурну и комуналну опремљеност и уређење, што подразумева:

- савремену саобраћајну мрежу са свим неопходним пратећим садржајима;
- снабдевање квалитетном пијаћом водом;
- одвођење атмосферских и отпадних вода адекватним системима насељске канализације;
- формирање и унапређење система за снабдевање насеља одговарајућим врстама енергије;
- осавремењавање мреже електронског комуникационог саобраћаја, са свим потребним пратећим објектима;
- формирање система континуалних, одговарајуће опремљених озелењених простора, који ће бити саставни део насељског ткива;
- обезбеђење осталих потребних насељских комуналних садржаја, у складу са савременим стандардима.

Очекивани развој привредних делатности, развој мањих и средњих предузећа, иницираће бољи животни стандард и обезбедиће интензивнији развој насеља од досадашњег. У планском периоду треба развијати секундарне, терцијарне и непривредне делатности у складу са величином и функцијом насеља.

При одређивању будуће просторне организације насеља извршити зонирање. Поред основних зона: центар, становање и рад, у просторној структури насеља дефинисати простор за јавне намене, тј. за јавне службе, јавне површине и потребне комуналне објекте и инфраструктуру, а према условима из овог Плана.

Ада је локални центар и у складу са тим неопходно је обезбедити услове за размештај и функционисање следећих јавних служби:

- из области социјалне заштите: центар за социјални рад, збрињавање старих лица, смештај деце без родитеља, смештај лица са посебним потребама и дневни центар, а дом за старе, ако постоји интерес и економска основа;
- из области образовања: предшколско, основно и средње образовање, а ученички дом, више и високо образовање, ако постоји интерес и економска основа;
- из области здравствене заштите: амбуланта, дом здравља, мобилна здравствена служба, апотека и (општа) болница;
- из области културе и информисања: дом културе, мултифункционални центар, библиотека, галерија, музеј и општинска туристичка организација;
- из области физичке културе: уређени и опремљени отворени спортски терени, фискултурне сале, купалиште - базени и мањи спортско-рекреативни центар.

1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА РАДНЕ ЗОНЕ ВАН НАСЕЉА

За радну зону изван грађевинског подручја насеља дају се следеће смернице за израду плана детаљне регулације:

- могућа је изградња најразличитијих производних и пословних садржаја, а превасходно објеката, односно комплекса који у погледу простора, саобраћаја, инфраструктурне опремљености или радног процеса, не угрожавају стање животне средине;
- новоформирани радни комплекс, мора имати довољно простора за потребе одвијања производног процеса, одговарајућу комуналну инфраструктуру и мора задовољити услове заштите животне средине;
- радни комплекси морају имати: приступни пут са тврдом подлогом мин. ширине 5,0m до мреже јавних путева; морају бити снабдевени инфраструктуром и инсталацијама неопходним за производни процес; загађене отпадне воде морају се претходно пречистити пре испуштања у природне реципијенте; неоргански отпад мора се одвозити на одговарајуће депоније, а органски на даљу прераду;
- у оквиру радне зоне, комплекса или парцеле, могу се градити пословни објекти, производни, складишни, економски, услужни и објекти снабдевања;
- степен искоришћености земљишта је макс. 60%;
- дозвољена спратност објеката је: за производне П, П+1; за пословне П, П+1; за складишне П и за економске П;
- парцеле се могу оградити транспарентном или комбинованом оградом висине максимално 2,2 m.

1.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПЛАНИРАНИ ПУТ РЕГИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА, ПЛАНИРАНЕ ОПШТИНСКЕ ПУТЕВЕ

Планиране капацитете државних и општинских путева потребно је осим у складу са основним Законом о планирању и изградњи, израдити и у складу са законом и прописима који ближе регулишу проблематику пројектовања и изградње саобраћајница. Осим резервације простора за коридор обилазнице (перспективно и других путних капацитета), основне смернице за пројектовање и изградњу планираних путних капацитета државне путне мреже директно су везане за обезбеђивање одговарајућих геометријских и елемената пута и путних објеката, као и за одговарајућа решења одводњавања, заштите животне средине и односа према комуналној и осталој инфраструктури (зоне укрштања и решења истих).

1.4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРАТЕЋЕ САДРЖАЈЕ ЈАВНОГ ПУТА

Планиране капацитете пратећих садржаја јавних путева, потребно је осим у складу са основним Законом о планирању и изградњи, Законом о путевима израдити и у складу са законима, прописима и техничким нормативима који ближе регулишу проблематику пројектовања и изградње оваквих садржаја (паркиралишта, станице за снабдевање горивима - ССГ-ма, услужни центри и сл.). Основне смернице приликом израде ових планова су везане за одговарајуће саобраћајно-техничке, безбедносне и услове заштите животне средине.

1.5. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИХВАТНЕ ОБЈЕКТЕ НАУТИЧКОГ ТУРИЗМА (ПОНТ)

За просторе намењене за ове потребе (прихватни објекти наутичког туризма - ПОНТ) обавезна је израда урбанистичког плана (ако је потребно ангажовање одговарајућег простора) или урбанистичког пројекта, уколико се ради о појединачним објектима без промене регулације. Све активности постављање и уклањање плутајућих објеката на водном земљишту (обавезна израда Одлуке и плана) које су у надлежности локалних самоуправа, морају бити изведене уз сагласност и услове надлежног МГСИ (АУЛ-ма, Дирекција за пловне путеве) и водне услове надлежног водопривредног предузећа.

Прихватни објекти наутичког туризма као што су наутичка сидришта, привезишта, пристаништа и др., морају да имају безбедан вез при свим хидрометеоролошким условима и условима пловидбе, водећи рачуна о амплитуди водостаја (минимална, максимална), осцилацијама водостаја, ветру, таласима, леду, замуљењу и др. Обавезно је предвидети безбедан приступ са обале на брод и обрнуто, при свим водостајима и условима видљивости (приступни мост, степеништа, осветљење). Објекти морају имати сву потребну инфраструктуру, прилазне путеве, радне стазе и површине, прилазе, улазе и излазе, ограде, обележавање и сигнализацију, средства и уређаје за прихват отпадних материја са бродова или објеката наутичког туризма као и неопходне пратеће садржаје и санитарно-техничке уређаје.

1.6. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА БИЦИКЛИСТИЧКЕ СТАЗЕ

Планиране капацитете бициклистичких стаза (међународне, међунасељске), потребно је осим у складу са основним Законом о планирању и изградњи, Законом о путевима израдити и у складу са законима, прописима и техничким нормативима који ближе регулишу проблематику пројектовања и изградње оваквих садржаја. Уколико је потребно утврдити нову регулацију обавезна је израда плана детаљне регулације, док се за постављање стаза у оквиру дефинисаних регулационих ширина путева, насипа, канала смернице везују за обезбеђење простора и распоред унутар регулационих линија.

1.7. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПОСТРОЈЕЊА ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА ВАН НАСЕЉА

За потребе дефинисања грађевинског земљишта за комплекс ППОВ, за потребе регулације јавних површина и начина обезбеђења приступа комплексу, дефинисања начина опремања инфраструктуром и изградње објеката, неопходна је израда одговарајућег урбанистичког плана, према смерницама из Просторног плана и у складу са условима накнадно прибављеним од надлежних завода за заштиту, као и других организација и јавних предузећа у чијој је надлежности издавање услова.

Индекс заузетости грађевинске парцеле која се намењује за изградњу комплекса ППОВ ће се дефинисати израдом одговарајућег урбанистичког плана. У комплексу обезбедити: минимално 30% зелених површина и индекс изграђености парцеле од максимално 1. Спратност и висина објеката је у складу са изабраним технолошким поступком за обављање делатности. Планом дефинисати инфраструктурне мреже и објекте у складу са очекиваним капацитетима (инфраструктурну мрежу изводити само подземно).

1.8. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА САДРЖАЈЕ ТУРИЗМА, СПОРТА И РЕКРЕАЦИЈЕ НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

На водном земљишту могућа је изградња спортско-рекреативних садржаја¹⁰: отворени спортски терени (на песку и/или трави), садржаји везани за спортове на води, угоститељски капацитети (монтажни објекти типа сојеница, између воде и насипа) и уређена плажа (са пратећим садржајима: кабине, санитарни чвор, мањи угоститељски објекат). Садржаји везани за спортове на води треба да имају све пратеће садржаје у складу са нормативима за одређену категорију спорта, уређене прилазе и паркинг просторе, као и да су опремљени потребном комуналном инфраструктуром.

Као приступни пут треба формирати колско-пешачку стазу. Уз пут формирати инфраструктурни коридор, за сву потребну инфраструктуру за планиране објекте.

1.9. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА КАНАЛЕ

За нове мелиоративне канале ван грађевинског подручја насеља, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације. На простору обухвата Плана постоји потреба за наводњавањем постојећих пољопривредних површина. Изградњом канала за наводњавање створиће се могућности за наводњавање належућих пољопривредних површина. За каналску мрежу, за израду плана детаљне регулације, дају се следеће смернице:

- У складу са условима и правилима надлежних институција и јавних предузећа, дефинисати обухват плана детаљне регулације и физичке карактеристике простора за изградњу у погледу габарита и опремљености потребном инфраструктуром;
- Основни урбанистички показатељи и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује;
- Обезбедити повољан утицај на климу и животну средину;
- Заштитити квалитет воде, природе и животне средине.

Планским решењима омогућити вишенаменско коришћење канала.

1.10. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ЕНЕРГЕТСКЕ ОБЈЕКТЕ

Соларне електране

За соларне електране, као засебни комплекси, ванграђевинског подручја насеља, реализација ће се вршити на основу урбанистичког плана, уз поштовање следећих смерница:

- могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта-соларне електране: соларни колектори, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови;
- комплекс опремити инфраструктуром коју захтева ова врста енергетског објекта;

¹⁰ Према Закону о Водама

- основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Ветроелектране

За ветроелектране ванграђевинског подручја насеља реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта-ветрогенератора: стубови за ветрогенераторе, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови;
- Комплекс по потреби опремити инфраструктуром коју захтева ова врста енергетског објекта;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.
- Стуб на који се поставља ветроелектрана, градити као слободностојећи у складу са законским условима и прописима који важе за изградњу таквих објеката;
- Парк ветроелектрана се може градити на пољопривредном земљишту уз добијање сагласности надлежног Министарства за пољопривреду, трговину, шумарство и водопривреду;

Енергетски производни објекти (биомаса, биогаз, комунални отпад, геотермална енергија, гас и др.)

За енергетске производне објекте обновљивих и других извора енергије (биомаса, биогаз, комунални отпад, геотермална енергија, гас и др.), као засебни комплекси ванграђевинског подручја насеља, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта: објекат који производи енергију (топлотну, електричну), пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови, трансформаторско и разводно постројење;
- комплекс по потреби опремити неопходном инфраструктуром, а архитектонска обрада планираних објеката у комплексу трафостанице 400/x kV или 110/x kV и инфраструктурне мреже по условима за ову врсту објеката из овог Просторног плана;
- основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Смернице за израду плана детаљне регулације за трансформаторска постројења 110/x kV и x/110 kV

Мин. парцела за изградњу комплекса трансформаторске станице 110/x kV и x/110 kV и високонапонског разводног постројења треба да буде мин. односно 100X70 m, односно у складу са захтеваним технолошким садржајем и условима надлежног оператора дистрибутивног система електричне енергије.

- Могу се градити садржаји у функцији енергетског објекта: пословни објекат, високонапонски и средњенапонски водови, трансформаторско и разводно постројење и др;
- комплекс по потреби опремити неопходном инфраструктуром;
- основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Смернице за израду плана детаљне регулације за линијски инфраструктурни електроенергетски објекат 110 kV

- Далековод пројектовати и градити на основу Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1kV до 400kV („Службени лист СФРЈ”, бр. 65/88 и „Службени лист СРЈ”, бр. 18/92).
- Далековод се може градити на грађевинском, пољопривредном, шумском и водном земљишту;
- Око надземних водова 110 kV обезбедити заштитне коридоре за несметано функционисање електроенергетског објекта, а такође безбедно функционисање осталих објеката у складу са Законом о енергетици.

2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

С обзиром на то да ће се разрада појединих планских решења вршити израдом одговарајуће планске документације, за наведене планове орган надлежан за њихову припрему, може донети Одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган мора прописати израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08).

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи нарочито:

1. Опис циљева плана и програма;
2. Индикаторе за праћење стања животне средине;
3. Права и обавезе надлежних органа;
4. Поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја;
5. Друге елементе у зависности од врсте и обима плана.

Законом о заштити животне средине дефинисано је да Република односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- Обезбеђење мониторинга;
- Дефинисање садржине и начина вршења мониторинга;
- Одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга;
- Дефинисање мониторинга загађивача;
- Успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача;
- Увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја, **општи циљеви** заштите, уређења и развоја подручја Просторног плана јесу:

- Стварање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Ада;
- Развој инфраструктурних система и повезивање са суседним јединицама локалне самоуправе;
- Остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- Задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и обезбеђивање услова за запошљавање;
- Очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности и непокретних културних добара;
- Валоризација туристичких потенцијала на простору општине Ада и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма;
- Заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја;

- Интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја;
- Планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије;
- Увођење енергетски економичнијих технологија и постепени прелазак на максимално могуће коришћење обновљивих природних ресурса;
- Подстицање производње и примене технологија које смањују загађивање животне средине и производњу отпада;
- Смањење активности које имају негативне ефекте на природу.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Као што је наведено у поглављу II.3. наведени индикатори дефинисани су Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11) и дати у следећој табели:

Табела 21. Индикатори стања животне средине

Индикатори
21. Број дана са прекорачењем ГВЕ за суспендоване честице, SO _x , NO _x
22. Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m ³ , %)
23. % домаћинства прикључен на водовод и канализацију
24. % отпадних вода које се пречишћавају
25. Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%) ¹¹
26. БПК ₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C)
27. Промена намене земљишта (%)
28. ha (%) санираних и рекултивисаних подручја
29. Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта
30. Употреба минералних ђубрива (kg/ha)
31. Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km ² пољопривредног земљишта)
32. Површине под природним пределима
33. Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%)
34. % заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину
35. Површине под изабраним значајним екосистемима (km ² или ha) одабраних врста екосистема
36. Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%)
37. Стварање отпада (t/становнику)
38. Рационална експлоатација минералних сировина (t/год или %)
39. Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије (%)
40. Интензитет туризма.

Наведени индикатори су издвојени у сврху праћења реализације планских, а не пројектно технолошких решења.

2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Подаци добијени у мрежама аутоматског и мануалног мониторинга квалитета ваздуха обрађују се анализирају и интерпретирају у складу са важећим прописима:

- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 10/13);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10, 63/13);
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о одређивању зона и агломерација (Службени гласник РС“, 58/11 и 98/12);
- Уредба о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Службени гласник РС“, број 58/11);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, број 111/15);

11 Према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће

- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС“, број 84/10).

На територији насеља Ада оцењивање квалитета ваздуха врши Се на једном мерном месту на Тргу ослобођења 1 у Ади.

Захтеви квалитета ваздуха дефинисани за полутанте, који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања и толеранције, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су прописани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Додатно, прописане су и границе (критични нивои, циљне вредности) за поједине полутанте за заштиту вегетације (сумпор диоксид, азотни оксиди, озон).

Уредбом су дефинисани и прагови обавештавања и прагови упозорења за поједине полутанте, као и критични нивои за заштиту вегетације.

За наменска мерења појединих полутаната, у зонама и агломерацијама у којима се налазе различити извори емисије полутаната који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације (гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ).

Оцењивање квалитета ваздуха, на основу измерених концентрација загађујућих материја у ваздуху, врши се применом критеријума за оцењивање у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Мониторинг квалитета ваздуха потребно је вршити и на руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха у насељеним местима у обухвату Плана као и уз прометне саобраћајнице у осталим насељеним местима на територији општине Ада.

У складу са Законом о процени утицаја на животну средину, за објекте за које је потребна израда студије процене утицаја на животну средину, може доћи до успостављања додатних мерних места за праћење квалитета ваздуха у обухвату Просторног плана.

За објекте за које се утврди да се не ради Студија процене утицаја на животну средину по Закону, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, утврђује се потреба вршења додатног мониторинга, посебно за праћење загађења ваздуха (у складу са важећом законском регулативом).

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

Законом о заштити животне средине су дате и основне смернице заштите вода. Чланом 23. овог закона дефинисано је да се заштита и коришћење вода остварује интегралним управљањем водама, предузимањем мера за њихово очување и заштиту у складу са посебним законом.

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.

Оцену еколошког и хемијског статуса вода потребно је вршити у складу са:

- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 96/10);
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС“, број 67/11);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14) и
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12).

За реке и језера одређује се еколошки статус, а за вештачка водна тела еколошки потенцијал.

Анализа квалитета подземних вода које се користе за водоснабдевање врши се на основу Правилника о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ”, бр. 42/98 и 44/99).

У обухвату Просторног плана не врши се системско праћење квалитета површинскиг вода. Најприближније мерно место налази се у Мартоношу, општина Кањижа, која је у државној мрежи мониторинг станица за осматрања квалитета вода реке Тисе. У планском периоду, а у разговорима са Републичком агенцијом за заштиту животне средине, потребно је покренути питање успостављања мерног места на подручју општине Ада.

2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Обавеза успостављања систематског мониторинга земљишта на простору Републике Србије дефинисана је Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15), Уредбом о граничним вредностима загађујућих штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС”, број 30/18) и Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС”, бр. 88/10 и 30/18).

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници, који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта, тзв нулто мерење за утврђивање нултог стања квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост параметара стања животне средине.

Локације на којима је депонован незагађен материјал од ископавања (земља) не припадају контаминираним локацијама.

Предметном стратешком проценом предвиђа се праћење квалитета земљишта, односно вршење нултог мониторинга квалитета земљишта пре изградње нових објеката на подручју обухвата Плана. Након тога, периодично у складу са обавезама које ће проистећи из Студије утицаја пројекта на животну средину.

Усвајањем Уредбе о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС”, број 88/10) обезбеђена је основа за доношење програма системског праћења квалитета земљишта који ће обухватити успостављање државне и локалне мреже локалитета за праћење квалитета земљишта и који не обухвата пољопривредно земљиште.

Државна мрежа локалитета успоставља се за праћење квалитета земљишта на нивоу Републике Србије на локалитетима на којима је дошло или може доћи до загађења земљишта и који су од посебног интереса за Републику Србију.

У складу са чланом 5. Уредбе, локална мрежа локалитета за праћење квалитета земљишта успоставља се за праћење квалитета земљишта на нивоу аутономне покрајине. Локалну мрежу чине допунски локалитети који се одређују на основу мерења или поступака процене, а за које нема података о нивоу загађујућих материја.

У складу са чланом 10. Уредбе подаци добијени реализацијом програма систематског праћења квалитета земљишта користе се за оцењивање квалитета земљишта, као и за израду извештаја о стању земљишта и саставни су део информационог система заштите животне средине и достављају се Агенцији за заштиту животне средине.

2.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ

Директива о заштити од буке 2002/49/ЕЦ и примена Уредбе о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини, („Службени гласник РС“, број 75/10) има за циљ да се спрече или смање штетни ефекти буке на становништво, као и да се формира адекватна база података на основу које ће се спроводити системске мере за смањивање буке.

Према Уредби о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини „Службени гласник РС“, број 75/10 дефинисане су граничне вредности индикатора буке по зонама, зависно од њихове намене. Највиши дозвољени нивои спољне буке L_{Aeq} у dB дати су у табели 22.

Табела 22. Највиши дозвољени нивои спољне буке L_{Aeq} у dB

Зона	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољне буке L_{Aeq} у dB (A)	
		дан	ноћ
1	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови	50	45
2	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
3	Чисто стамбена зона	55	45
4	Пословно стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дечија игралишта	60	50
5	Градски центар, занатска, трговачко административна управна зона са становима, зоне дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
6	Индустријска складишта и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне буке не сме прелазити дозвољене нивое у зони у којој се граничи	

На подручју Просторног плана мерење нивоа буке врши се на три мерна места у насељу Ада. У планском периоду пожељно је успоставити и мерна места у другим насељеним местима у зони прометних саобраћајница.

3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Законски оквир за мониторинг квалитета параметара животне средине су следећи правни акти:

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, и 36/09-др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС и 14/16);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10)
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, број 6/16);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС“, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10);
- Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС“, број 88/10 и 30/18-др. пропис);
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ“, бр. 42/98 и 44/99);
- Правилник о опасним материјама у водама („Службени гласник РС“, број 31/82);

- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 72/10);
- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 96/10);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11);
- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС“, број 84/10) и др.

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Мониторинг загађивача

Оператер постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) Прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) Обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, Аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

Неочекивани негативни утицаји могу се јавити у виду следећих појава:

- Могућих негативних утицаја у случају неусвајања Просторног плана;
- Могућих негативних утицаја при имплементацији Просторног плана у фази реализације планираних намена, објеката и садржаја, а при одступању од одредби Просторног плана;
- Могућих негативних утицаја реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката - објеката).

Неочекивани негативни утицаји у случају неусвајања Просторног плана представљају потенцијалну опасност од непланског и неконтролисаног коришћења простора.

Највећа опасност од појаве негативних, дугорочних, сложених, иреверзибилних утицаја и негативних ефеката, представља статус, стање и капацитет животне средине и здравље становништва.

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Просторног плана и у фази реализације планираних намена, односно извођење радова без услова и сагласности надлежних органа и институција, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји у случају усвајања Просторног плана и непоштовања одредби истог, разлог су за санкционисање у складу са законском регулативом која регулише област просторног и урбанистичког планирања и животне средине. У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Просторног плана и у фази реализације планираних намена, односно извођење радова без услова и сагласности надлежних органа и институција, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката - објеката, постројења, радова) се морају спречити урбанистичким и техничким мерама заштите, мерама спречавања и отклањања насталих узрока, санације последица и успостављање мониторинга животне средине. За Просторни план општине Ада, од фазе припреме до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу безбедне реализације планираних намена простора.

У наведеном процесу утврђено је да постоји вероватноћа појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, те је прописан и начин поступања у случају таквих појава.

На простору обухвата Просторног плана нема регистрованих постројења која подлежу издавњу интегрисане дозволе. За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања **интегрисане дозволе**, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

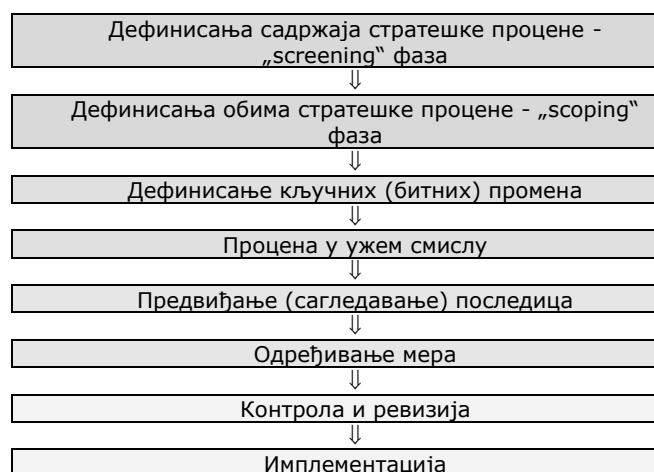
Основни методолошки приступ и садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја одређен је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. Извештај је израђен на основу планске документације, расположивих статистичких података, као и података добијених за потребе израде Просторног плана и Стратешке процене, као и валоризације терена.

У Елаборату су анализиране све Просторним планом предвиђене активности, извршена је синтезна процена њихових утицаја и интеракција са утицајима окружења на природне ресурсе и живи свет, као и на животну средину и на основу утврђених валидних параметара дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине, у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- Одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- Одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. „scoping report“) у оквиру Просторног плана;
- Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Општи методолошки поступак који се користи приликом израде стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени састоји се из неколико општих фаза, и то:

Методолошки основ, за израду Извештаја, у ужем смислу представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

Истовремено са применом метода научног истраживања, коришћена су страна и домаћа искуства и упутства за примену „Стратешке директиве“, пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из „Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове“.

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- Полазне основе, анализа и оцена стања;
- Процена могућих утицаја на животну средину;
- Мере заштите животне средине и
- Програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Ограничења у спровођењу предложеног метода, посебно у фази приказа постојећег стања је недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у обухвату Просторног плана.

Примењени метод рада

Примењени метод рада заснива се на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа. Методологија се базира на поштовању Закона о заштити животне средине, а пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, који утврђује услове, начин и поступак процењивања утицаја појединих садржаја Плана на животну средину.

Стратешка процена предметног Просторног плана ради се са циљем обезбеђивања заштите животне средине и одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме, израде и доношења Плана, а на основу донете Одлуке о изради Стратешке процене.

Главни задатак Стратешке процене је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја.

Интегрисањем поступка стратешке процене утицаја у процес припреме, израде и доношења Просторног плана омогућава се ефикаснија инструментализација стратешке процене утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, дефинисан је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину и Одлуком о изради стратешке процене.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планског документа представља завршни документ стратешке процене и саставни је део планског документа. Садржина Извештаја дефинисана је у складу са одредбама члана 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и има следећа поглавља:

1. Полазне основе стратешке процене;
2. Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
3. Процена могућих утицаја плана на животну средину;
4. Смернице за израду стратешких процене на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину;
5. Програм праћења стања (мониторинг) животне средине у току спровођења Плана;
6. Приказ коришћене методологије у изради Стратешке процене и тешкоће у изради Стратешке процене;
7. Приказ начина одлучивања;
8. Закључна разматрања до којих се дошло током израде Извештаја.

Примењена методологија заснована је на квалитативном и квантитативном вредновању животне средине на планском подручју, непосредном и ширем окружењу, као основе за валоризацију простора за даљи одрживи развој. Методологија се усавршава из године у годину и углавном је у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду Стратешке процене у ЕУ.

У односу на дефинисане циљеве стратешке процене, врши се процена утицаја одабраних планских решења на животну средину.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Уређење простора заснива се интегрисаном планирању простора, као и на хоризонталној и вертикалној координацији.

Хоризонтална координација подразумева повезивање са суседним општинским, регионалним и међународним територијама у току планирања ради решавања заједничких функција и интереса, као и повезивање и партиципацију свих учесника у просторном развоју.

Вертикална координација подразумева успостављање веза свих нивоа просторног и урбанистичког планирања и уређења простора, од националног, покрајинског ка регионалном и даље ка локалном нивоу.

Паралелно са тим, **Закон о стратешкој процени утицаја**, члан 4. дефинише 5 основних начела стратешке процене: **начело одрживог развоја, начело интегралности, начело предострожности, начело хијерархије и координације и начело јавности.**

Такође, ПП РС, основни плански документ просторног планирања и развоја у Републици Србији који представља плански основ за израду и овог плана, у погледу заштите животне средине припремљен је као одржив, са предвиђеним одрживим развојем у погледу равномерног регионалног развоја, заштите природе и биодиверзитета, развоја привреде, развоја инфраструктуре и унапређења квалитета живота.

У току израде Извештаја о стратешкој процени, поред недостатка одговарајућих смерница и упутстава, како је наведено у претходном поглављу, обрађивач се сусрео и са проблемом недостатка података о постојећем стању животне средине на простору у обухвату Просторног плана, али с обзиром на систематизоване податке о квалитету медијума животне средине у погледу ваздуха и буке, било је могуће донекле анализирати постојеће стање на подручју општине Ада.

Информациона основа која је коришћена за Стратешку процену, највећим делом је преузета из достављене документације за потребе израде Просторног плана од стране општинских управа општине Ада и услова надлежних органа и организација.

При оцени планских решења уочен је проблем у практичној примени индикатора. С обзиром на то да не постоје егзактни подаци о стању квалитета свих медијума на територији Просторног плана, није утврђено нулто стање животне средине за све медијуме.

Такође, проблематика при изради стратешке процене огледа се и у раздвајању питања која су у домену (деталне) процене утицаја на животну средину у односу на стратешке процене утицаја планских докумената на животну средину. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у претерану квантификацију, односно да је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, да је нагласак, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

У процесу одлучивања током израде Нацрта плана била је укључена стручна јавност кроз присуство јавних предузећа и стручних органа и организација и у обухвату Плана, а сви су координисани од стране обрађивача Плана. Активности су дате у поглављу **Резултати претходних консултација са надлежним органима и организацијама у поглављу 1.7.**

Стратешка процена утицаја Плана на животну средину, интегрисана је као процес у све фазе израде Плана чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде Плана (од почетних циљева, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења), а са циљем спречавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Сходно члану 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину омогућено је учешће заинтересованих органа и организација у току израде Извештаја о стратешкој процени, односно орган надлежан за припрему плана доставља на мишљење извештај о стратешкој процени органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама. Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, чланом 19. дефинисано је да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени.

Јавни увид и јавна расправа за Извештај организује се по правилу у оквиру излагања Плана на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Проблематика заштите животне средине разматрана је у оквиру планског документа, али и Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног Просторног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквири (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и планом предвиђене активности.

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава Просторни план ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору. На нивоу Просторног плана, процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Стратешку процену.

На основу вредновања планских решења процењује се да планиране намене и имплементација Плана неће импликати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, а који се не могу контролисати, него ће, шта више, планска решења довести до решавања већег броја конфликтних активности у простору.

Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Већи ниво детаљности, којим ће се анализирати појединачни објекти и њихови утицаји на животну средину, разматраће процене утицаја појединачних објеката на животну средину.

Кроз основе за истраживање дефинисани су сви релевантни фактори који су имали утицаја на предметни простор, а који су се првенствено односили на важећу законску регулативу, планску документацију вишег реда и просторне затечене карактеристике подручја плана.

Кроз сагледавање и вредновање постојећег стања, извршена је анализа квалитета појединачних медијума животне средине (квалитет ваздуха, воде, земљишта) и других питања животне средине (ниво буке, попис и стање природних и културних добара, ...) на основу чега је урађена оцена стања.

Анализа постојећих утицаја, показала је да се предметна просторна целина одликује значајним природним потенцијалом и великим степеном осетљивости, што је послужило као важан податак у усмеравању свих даљих планираних активности на заштиту природе и животне средине.

Међутим, подаци о квалитету појединачних медијума животне средине указују да је она у одређеним сегментима изразито угрожена и да се у оквиру природних екосистема појављује значајно лош статус површинских вода Језера

На основу дефинисаних циљева извршен је избор индикатора заштите животне средине који су коришћени у процени утицаја.

Процена је извршена најпре за припремљена варијантна решења:

- Варијантно решење бр.1: План се не реализује;
- Варијантно решење бр.2: План се реализује.

Припремљена матрица је показала да је реализација Плана (варијанта бр. 2) у свим секторима заштите животне средине (према циљевим СПУ), уз примену мера заштите животне средине, повољније решење за одрживи развој подручја.

За процену и вредновање утицаја планских активности примењена је прилагођена европска методологија заштите животне средине, која се примењује у оцени стања и могућих утицаја при изради СПУ. Интензитет боје показује интензитет утицаја, а словне ознаке приказују додатне карактеристике утицаја.

Како би се сви потенцијални утицаји у оквиру идентификованих сектора и планираних намена, свели на минимум, односно потпуно неутралисали, стратешком проценом су прописане мере заштите животне средине које треба предвидети у планској и техничкој документацији. Како су дефинисани посебни односи развојних циљева према секторским решењима, дефинисане су и посебне мере заштите животне средине према појединачним секторима, мере заштите природних добара и биодиверзитета, мере заштите здравља становништа и друге релевантне мере за подручје обухвата Просторног плана.

Смерницама за спровођење Просторног плана дефинисан је начин спровођења Просторног плана, и процена утицаја планираних пројеката, које имају посебних захтева за животном средином.

Дефинисан је програм мониторинга у складу са предметним планским задатцима и очекиваним утицајима кроз избор индикатора који се прате: ваздух, вода, земљиште, бука, отпад, биодиверзитет, здравље становништва...

Методологија коришћена у изради Стратешке процене је заснована на прилагођавању процене нивоу планирања и карактеристикама подручја, кроз сагледавање суштинских и стратешких утицаја.

Закључује се да је предлог предметног Просторног плана у већој мери заснован на високом степену одрживости природних ресурса, природних добара и заштите животне средине и примени планских решења на основним принципима одрживог развоја.

IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена Извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10).

На основу оцене Извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештај о стратешкој процени, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

